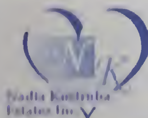
ВІСТІ
КОМБАТАНТА

1

ТОРОНТО – НЬЮ-ЙОРК 2007

Nadia Kostruba Estates Inc.

Заснувавши Фундацію в імені і у світлу пам'ять своєї коханої дружини Наді, я втілив в життя ідеали допомоги, якими ми керувались впродовж цілого нашого щасливого подружнього життя.

Це підтримка і сприяння розвитку і діяльності
- української Церкви,
- суспільно-громадських і політичних організацій в Канаді і Україні,
- української молоді і студентства,
- видавничої діяльності УДО та СУМу,
- спонсорування важливих національно патріотичних проектів та проведення різноманітних акцій для процвітання України та добра українців у світі.

Евген Коструба
Президент Фундації

ВІСТІ КОМБАТАНТА Рік 2007 Торонто–Нью-Йорк. Ч. 1 (249)

ЗМІСТ

ст.

КОМЕНТАРІ

ЛЮДИ, ПОДІЇ, ОПІНІЇ

УКРАЇНА СЬОГОДНІ

НАШІ СУСІДИ–РОСІЯ

ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

НА ВІЙСЬКОВІ ТЕМИ

УКРАЇНСЬКА ДИВІЗІЯ В ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРАХ

НАШІ ПОБРАТИМИ

ТВОРЧІСТЬ НАШИХ ПОБРАТИМІВ

Закінчення на ст. 108

1

2007

ВІСТІ КОМБАТАНТА

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА
СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців Об'єднання кол. вояків УПА,Броди-Лев Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді
РЕДАКТОР: Роман Колісник

АДМІНІСТРАТОР: Іларій Кушніренко, тел. (416) 247-5039

VETERAN'S NEWS, quarterly published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America. Brotherhood of Former Soildiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody - Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada

VETERANS' NEWS
P.O. Box 279, Stn. "D", Toronto, ON
Canada M6P 3J9

Статті, підписані прізвищем чи ініціялами автора, не завжди відповідають поглядам редакції.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:
В Канаді річна передплата 35.00 дол. В США і інших країнах 35.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

УКРАЇНА
Гудзій Василь
вул. О. Великановича 9, кв. 10
79034 Львів
тел. (322) 70-00-36

АНГЛІЯ
Mr. S. Wasylko
4 The Hollows, Silverdale
Nottingham, NG11 7FJ
ENGLAND
тел. (115) 981-8978

АВСТРАЛІЯ
Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Typesetting and layout by
Creative Touch
COMMUNICATIONS

Printed by

TRIDENT Associstes Printing
Українська Друкарня ТРИЗУБ
1-800-216-9136

Коментарі

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ
Київ

ДОЖИВЕМО ДО ВЕСНИ

Сказати, що в Україні — поміж тих, хто вважав себе помаранчевими чи близькими до них — панує розпач і сум'яття — це ще не все сказати.

Стрімке падіння рейтинґу Віктора Ющенка та його різношерстої „команди", в якій на почесному місці перебували одіозні „любі друзі" (Порошенко, Мартиненко, Зварич, Жванія, Третьяков... — їх список значно довший) — це свідчення чи не найбільшого розчарування українців за всі роки незалежности.

Це часто буває в історії: котрусь людину наділяють ранґом майже Месії, сподіваються від неї практично неможливого і, затамувавши подих, чекають, що ось зараз ця людина почне вершити дива.

А вона їх не звершує, бо це їй практично непосильно.

Загалом у нашій ситуації все зрозуміло. І вся логіка, всі причини, наслідки й мотивації вчинків лежать на поверхні, а тому дуже легко „прочитуються".

Очевидно, все починалося тоді, коли Ющенка було вибрано єдиним кандидатом у президенти від опозиції. І ніхто не може сказати, що його неправильно було вибрано. Сильнішої кандидатури — і, головне, такої, котра має шанси стати „прохідною" — в нас не було.

Ющенко, як нам і прагнулося, переміг. З нашою допомогою. Він став справді першим українським президентом. Але, на велику прикрість нашу, — очевидно, найслабшим президентом України. Тим, який не вміє, скажімо, на рівні чіпкого й талановитого в інтригах Леоніда Кучми, боротися за владу, не володіє майстерністю зіштовхувати лобами і своїх соратників, і своїх опонентів. Тим, який не вивчив законів „підкилимної боротьби" й отого популярного в українській політиці (чи тільки в українській?) візантійства.

Здалеку Ющенко виглядає розчарованим і ображеним у своїх сподіваннях, розболілим романтиком, якому важко знайти своє місце в цьому жорстокому, прагматичному і безмежно продажному політикумі.

З одного боку „любі друзі", яким і національна ідея, й загальнонаціональні інтереси — тільки ефективна передвиборча риторика, політична зброя в боротьбі з конкурентами, котрі „поставили" на Ющенка, бо вирахували ймовірність його перемоги. Ці індивіди все

ще не випускають зі своїх „дружніх" обіймів президента й від надміру своїх буцімто гарячих почуттів можуть остаточно його задушити.

Ми, пересічні українські „помаранчеві", кажемо: Ющенко—це найперш і цілковито наш президент, а його спонсори-„любі друзі"категорично заявляють нам: мовляв, не будьте наївними—Ющенко наш і тільки наш, бо наші гроші й наше кумівство.

З другого боку, феномен Партії реґіонів. Не будучи, по суті, політичною партією в буквальному розумінні цього слова, вона є найвпливовішою, найпотужнішою силою в Україні. На противагу такому непорозумінню, яким стала (чи й була вже від народження?) „Наша Україна" з її відцентровими тенденціями, Партія реґіонів–це як римські леґіони, де непорушно владарюють жорстка ієрархія, залізний послух і виняткова синхронізованість зусиль.

На чолі цієї партії стоїть не надто едукований, але сильний лідер Віктор Янукович, який уміє вчитися. І він уже багато навчився. Сьогоднішній Янукович—це вже зовсім не той Янукович, який виходив на старт боротьби за президентство. Той був самовпевненим верхоглядом, який не вмів тверезо глянути на обстановку й недооцінив того, що в суспільстві є здорові національні сили. Він вважав, що всіх в Україні можна легко купити й „нагнути". Його тодішня команда—це грошові мішки й політичні костоломи. Сьогодні ж там з'явилися досвідчені аналітики, висококпрофесійні юристи й вишколені в США політтехнологи. А це вже—і зброя, і сила, і гнучкість.

З третього боку, в Ющенка—нелюба його серцю Юлія Тимошенко з бютівською армадою, яка теж не дуже нагадує класичну політичну партію, бо позиціонує себе, судячи з її декларацій, то як соціял-демократія (хоч цього немає в самоназві „Батьківщини", яка складає осердя БЮТу), то як чистої води соціялісти, то–знедавна–як солідаристи.

БЮТ допомагає реґіоналам донищувати „Нашу Україну" й допилювати ніжки президентського трону Віктора Ющенка. Що не вдасться зробити реґіоналам, те довершить із тією жорстокою методичністю, яка буває лише в політиці, осяяній неповторною усмішкою Юлії Тимошенко, БЮТ, котрий, здається, остаточно приватизував рештки здеморалізованого й дезорієнтованого електорату помаранчевих. Власне, саме від БЮТу, а головно, від харизматичної Юлії Тимошенко, з якою „любі друзі" назавжди розсварили нашого президента, і йде найбільша небезпека для Віктора Ющенка.

І, нарешті, сам Віктор Ющенко, який почав свою діяльність на президентському Олімпі як людина, надарована диктаторсько-монархічними повноваженнями, що їх він сам собі узяв. Хочу—

наділю антиконституційними правами голову Ради національної безпеки та оборони кума Петра Порошенка, перевівши його в ранґ фактичного, але юридично не існуючого в Україні віце-президента. Хочу—попризначаю на відповідальні посади в державі своїх кумів (мотивація: „бо куми", що могла прозвучати як своєрідний гумор Ющенка), що викликало в суспільстві першу хвилю невдоволення й прикрого подивування президентом.

Ось такими діяннями—а їх було немало—ґарант Конституції відразу ж потрапив під нищівний вогонь і опозиції, і ще недавніх своїх прибічників. А тут ще й спалах нового переділу власности, що його енерґійно розпочали „любі друзі", які свято переконані: те, що належало кучмістам і реґіоналам, має належати нам, „любим друзям" президента, бо ми перемогли в Помаранчевій революції. (Це велике мистецтво в політиці—вкрасти в народу перемогу, приватизувати чужу перемогу, нагородити самих себе за те, що звершив народ. Таке мистецтво блискуче продемонстрували „любі друзі", не менш блискуче дискредитуючи президента, який, за дотепним висловом, що сприймався як фольклорний витвір, збудував державу кумізму).

І ось ми маємо реальність, яка могла б ще два роки тому тільки приснитися в кошмарному сні: президент, котрий стає просто декоративною ознакою, зростання до ранґу всеможності повноважень прем'єр-міністра Януковича, жорсткий диктат парляментської коаліції, яка незважаючи на позірну несумісність (як у тій байці, де зібралися Лебідь, Рак і Щука), демонструє один із непорушних законів політики, який стверджує: заради влади й вигоди політики й батька рідного продадуть і до чорта охоче в слуги підуть. То лише наївній людині, котра вірить деклараціям партій та їхніх вождів, уявляється страхітливо макабричною спілка олігархів-реґіоналів та соціялістів і комуністів. Як бачимо, теоретично неможливе й абсолютно алогічне, практично дуже можливе й абсолютно логічне. Не випадково ж такі досвідчені політичні гравці, як Леонід Кравчук, постійно застерігають: коли мовиться про політику, то ніколи не кажи „ніколи". В цьому світі й у цих умовах усе можливо.

Очевидно, Віктор Ющенко сам виразно бачить, що його проєкт, пойменований „Нашою Україною" й так тотально розреклямований, виявився нежиттєздатним і нині впевнено йде до свого краху. Невідомо, що вийде з проєктів „Европейської України", яким опікується симпатичний для помаранчевих Микола Катеринчук та з „Народної самооборони", з яким вийшов на люди ексцентричний та дотепний екс-польовий командир Майдану Юрій Луценко. Але відомо, що ніколи не буде пуття із псевдооб'єднавчої місії, взятої на

себе політичними силами, в яких за домінуючу роль борються Українська народна партія, очолювана Юрієм Костенком та Всеукраїнське товариство „Просвіта" на чолі в Павлом Мовчаном. Усій цій полум'яній риториці про логічне об'єднання всіх-усіх національно-демократичних сил, уже багато років. Вона—як оскомний біль, оскільки кожен прекрасно розуміє, бо вже не раз у тому пересвідчився: гасла про об'єднання всіх українських патріотів—це як розмови про права бідних у часи СССР. Ніхто ні з ким не хоче—й не буде!—об'єднуватися. Всі хочуть, щоб до них приєднувалися тільки на другорядних чи третьорядних ролях. А в світі все є так, як воно є, а не так, як нам хочеться.

Слухаючи цю патосну балаканину про об'єднання, об'єднання та об'єднання патріотичних сил, неминуче приходиш до висновку, що в українському патріотичному таборі так мало політиків-професіоналів, що їхнє місце головним чином посіли аматори від політики, які ніяк не хочуть погодитися з отим клясичним визначенням політики, яке звучить так, що вона—мистецтво можливого, мистецтво компромісу (як це, зрештою, нам блискуче продемонстрували реґіонали, комуністи й соціялісти, котрі в пляні політичної тактики виявилися на десять голів вищими за наших резонерів-обіцяйлів). Очевидно, на зміну нашим патріотам, які свій патріотизм уже почали розглядати як професійне покликання, мають прийти політики нової хвилі, для яких професією буде не український патріотизм, а саме політика під знаком українського патріотизму.

Ющенко сьогодні не має в суспільстві жодної реальної сили, яка стала б його серйозною підтримкою. Здається, він уже не може сподіватися перехопити ініціятиву й повернути собі лідерство в політичному житті. Удари сиплються на нього звідусюд. І, висловлюючись термінологією боксу (для політики це дуже підходить!), він навіть не вміє тримати удар. Його буквально збивають з ніг, він важко зводиться, його знову збивають, бо цей поєдинок—поєдинок нерівних. Але, на превеликий жаль, щоб він став поєдинком нерівних, Ющенко сам багато зробив. Він пожинає плоди того, що сам посіяв.

Ясна річ, що з усіх сьогоднішніх політиків у найскладнішій ситуації перебуває він. Уявімо собі: після неймовірного тріюмфу на гребені Помаранчевої революції, після світового її відлуння, в якому виразно звучало і його ім'я, „маємо те, що маємо" (знаменитий вислів екс-президента Кравчука), тобто мізерно мало.

Логічно напрошується запитання: що може бути далі? З Україною. З президентом. З усіма нами.

Україна повільно переходить у смугу авторитаризму. Коаліція

трьох вже диктує все і вся. Йде енергійний переділ власности на користь реваншистів. Йде „зачистка" всіх державних структур, із яких буквально видушуються всі „помаранчеві", близькі до них і навіть політично невтральні. Ясна річ, реґіонали на чолі з Януковичем і Ко від своїх завоювань і від цієї практики не відмовляться. Тут їхня сила і їхня слабкість. З одного боку, вони зміцнюють свої владні вертикалі, з другого, в суспільстві повсюдно наростає обурення їхніми діяннями та гнів, як це було й напередодні Помаранчевої революції. І все це відбувається на тлі фантастичного зростання тарифів за комунальні послуги, що вже поставило Україну на грань соціяльного вибуху. Навесні ситуація може стати непрогнозованою. Особливо це стосується Києва з його дубоголовим та неадекватним у поведенції мером Леонідом Черновицьким, який умудрився налаштувати проти себе переважну більшість киян, ударивши по них просто фантастичними комунальними тарифами. А все найважливіше, що відбувалося в Україні, як правило розпочиналося саме з її столиці.

Як позиціонуватиме тоді себе президент? Чи вистачить сили і кмітливості у його „команді"? Адже бувають ситуації, коли політик або все враз втрачає (це ми вже побачили), або ж усе (навіть знову) здобуває. Схоже, що до майбутніх київських сюжетів почали активно готуватися в „команді" Юлії Тимошенко. Команді, до слова сказати, значно здібнішій та енерґійнішій.

У пляні зовнішньополітичному нічого кардинального не заповідається. Все, що могло тут відбутися, вже відбулося: нам показали за двері ЕС. Цілком закономірний підсумок „реґіонального реваншу". Ледь помітний дрейф у бік Росії поки що не прискорюватиметься. Путін на відході—Янукович і „команда" ще на знають, з ким їм доведеться мати справу завтра, оскільки явного лідера майбутніх президентських перегонів у Росії ще не видно. Реґіонали ще мають зорієнтуватися не тільки в тому, хто ним буде, а й у тому, чим це їм вигідно чи не вигідно. Отоді й буде їхнє рішення, яке продиктує осмислені й цілеспрямовані дії. За умови, якщо вони залишаться господарями становища в Україні.

У всіх тих „помаранчевих", які не захворіли на невиліковну адорацію до Юлії Тимошенко, немає жодного іншого варіянту, як повертатися під знамена президента й підтримати його в протистоянні з реваншистами. І, якщо Ющенків табір посилиться (а тут будуть, ясна річ, і „Народна солідарність", і „Европейський вибір", і всі „недобитки" та політичні марґінали з „Нашої України" та УНП і Ко—у них вибір дуже обмежений, а головне, будуть усі нормальні українські елементи нашого суспільства, то сюди ж прийде, тим-

часово ставши ситуативним союзником Президента і Тимошенко).

Отоді в Україні може вималюватися обнадійлива ситуація.

Звичайно, дійсність завжди складніша на несподіванки й парадоксальні сюжети. Людська уява часто геть блідне порівняно з нею. Однак сьогодні логіка розвитку подій виглядає в такій перспективі.

А до всього в Україні справжня зима. Вона також підніме політичну температуру, бо надто багато господарських проблем (з комунальними тарифами включно) вилізе нагору й загоститься до загрозливих меж.

А відповідати за них треба тим, хто сьогодні складає партію влади.

Отже, доживемо до весни. А там...

А там усіх нас—і не тільки нас—може чекати багато несподіванок.

Варте повторення

Євген СВЕРСТЮК

ЯКІ МИ Є–УКРАЇНЦІ?

Які ми є–українці? Дуже довго це дитяче питання було заборонене. За справу зіставлення українців із росіянами Миколу Костомарова нарекли основоположником українського націоналізму. Гоголь теж був сильно запідозрений. Ленін дав українцям свою цитату, із якої видно, що вони такі самі, як росіяни. Не відомо, чи все те читав посол Росії в Києві Віктор Черномирдін, але від себе він дослівно повторює Леніна, от тільки мовою нового руского: „в характєрє я отлічій не віжу" (в характері я різниці не бачу).

То все ж–які вони є–українці? На це запитання відповідає письменник, громадський діяч, колишній політв'язень Євген Сверстюк:

Чомусь, коли ми були на засланнях у Росії, нас, українців, зразу впізнавали. І наших депортованих селян у Росії відразу впізнавали. І наших вояків на фронті впізнавали й забороняли разом збиратися в землянках. А наших селян в 1933-му навіть у Воронезькій, Курській області, на Кубані впізнавали й заганяли в зону голодної смерті. Та й зараз у Москві є зазивали, які чомусь вербують хохлів на будівельні роботи. Хоча наші бояться признаватися, що українці, бо на них полює російський рекет.

Президент Кучма має свою думку про українців. „Ми народ з прідурью" (Ми народ пришелепкуватий),–сказав він напідпитку в Тюмені. Але не відомо, який народ–бо до свого прем'єрства Кучма за пашпортом писався „русскій". Видно, тут і ховається різниця між „братніми" народами. Українці повірили Кучмі на слово, а росіяни тричі перевірили б його документи. Москва сльозам не вірить.

І ще одна різниця. Українець і росіянин знайшли скарб. Росіянин зрадів: „Ну, давай поделімся по-братскі!" –„Ні, будемо ділитися порівну"–відрізав упертий українець.

Панові Черномирдінові на дипломатичній посаді це все відомо більше, ніж будь-кому. Він читає російську пресу, де про Україну постійно йде неґативна й брехлива інформація. Він знає, що таке російська дипломатія як мистецтво обману. Ось чому і українці, і росіяни–громадяни України–знають, що коли до нас приїжджає німецька чи французька делеґація, то вони чекають від нас правової коректности й відповідальности. А коли приїжджає російська делеґація, то вимагає від нас братньої поступливости і дурнуватої згоди. Тобто вона приїжджає з циганською хитрістю і хамовитістю Селезньова.

От і зараз нас потішають приїздом російського президента Путіна, що хоче відкрити рік Росії в Україні. Чи знає він, що ми маємо вже 350 років Росії в Україні? Чи знає він, що Україна переживає зараз історію 70-річчя голодомору–голодну смерть 7 мільйонів?

Напевно, господар Кремля Путін знає, що Україна чекає вибачення й прохання прощення за голодомор, організований Кремлем. Але цей рідкісний гість надумав приїхати до Києва в день, коли 85 років тому під Крутами наші студенти боронили Київ від „гостей" із Москви. Невже йому хочеться, щоб ми нагадали? Колишній жандармський полковник Муравйов у Києві, січень 1918 року, колишній полковник КҐБ Путін, січень 2003 року.

Очевидно, богомільний Путін відвідає Лавру, побачить дзвіницю, яку з гармат обстрілювали „гості" з Москви у 1918 році і помолиться за митрополита Володимира, якого вони розстріляли, помилується Успенським собором, який за наказом Кремля висаджено в повітрі 1941 року і який ми відбудували, щоб передати в Московський патріярхат.

Є різниця в характерах. Ви схоплюєте, пане Черномирдін? Усі ці пригадування прикрі, для забуття–це злочин і боягузтво. Усі ми відповідальні і за долю свого краю, долю світу, і ми повинні нагадувати і собі, і всім людям відомий псалом: „Бо відає Господь путь праведних, а путь нечестивих погибне".

Побажаємо ж одні одним путі правди і добра, і щоб більше було і в нашому, і в вашому народі тих, що стають на путь праведних, тобто готових відректися від лукавства й підступу, а також готових активно протистояти обманові, підступам і лукавству, бо інша дорога погибельна.

Березень, 2003 р.

Микола РЯБЧУК
Київ

„УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ 1990-х: ВІРУВАННЯ МЕНШИНИ"

Християнство у Римській імперії теж було віруванням меншини. Націоналізм як термін ґрунтовно здискредитований, але як явище він переживе нас усіх.

Десять років тому я опублікував розгромну рецензію на книжку британського політолога Ендрю Вілсона про найновіший український націоналізм. У ній справді не бракувало неточностей, пересмикувань, або й просто нерозуміння певних речей. А проте вона мала по-своєму влучний, хоч і провокативний підзаголовок. Називалась вона „Український націоналізм 1990-х: вірування меншини".

Для нового перевидання цю книжку варто було б капітально переписати; підзаголовок, однак, можна було б і сьогодні залишити без змін. З року в рік соціологічні опитування вперто показують, що кількість наших співгромадян, котрі вважають себе переконаними націоналістами, коливається довкола трьох відсотків; кількість людей, готових голосувати на виборах за націоналістичні партії чи кандидатів, не перевищує десяти відсотків.

Зрозуміло, що за такої суспільної настанови більшість політичних гравців намагається відсторонитися від „націоналізму", позиціонуючи себе натомість як „центристську" силу. Фактично протягом усіх років незалежності в Україні точиться боротьба за центристську нішу; практично ніхто, крім платних ефесбешних аґентів та безплатних акцентуйованих ентузіястів, не намагається бути крайнім, бо ж це автоматично означає політичну марґіналізацію, втрату шансів на сольову роль і перехід у груповий кордебалет–на підтанцьовку до популярніших акторів, як це вже трапилося на наших очах із Конґресом Українських Націоналістів (КУН), а почасти і з обома уламками Руху.

Тенденцію до центризму, у принципі, можна було б вітати, коли б вона справді свідчила про певну громадянську зрілість суспільства, його нехіть до крайнощів та готовість підтримувати стабільність. Проте ті ж таки соціологічні дослідження показують, що насправді українське суспільство є радше недорозвиненим, ніж громадянськи зрілим, і що його „центризм" є радше наслідком пропаґандистських маніпуляцій („віртуальної політики", як написав недавно той-таки Вілсон), аніж свідомого вибору, заснованого на розумінні речей.

Націоналізм, за найпростішим означенням, є вимогою політичної суверенності, що випливає з уявлення про культурну відмінність. Форми політичної суверенності можуть бути різними–від цілковитої незалежності до різних видів автономії; різними можуть бути й форми культурних відмінностей, котрі видаються даній спільноті найістотнішими (мова, релігія, політичний устрій тощо). Та хоч би там як, а дві третини громадян України, котрі твердо підтримують незалежність своєї держави, є, безумовно, націоналістами–навіть коли вони цього не усвідомлюють чи, радше, з якихось причин бояться самі собі в цьому зізнатись.

Прикметно, що в інших опитуваннях саме така кількість громадян–дві третини–впевнено називає себе патріотами України. Патріотизм,–каже давній дотеп,–це те, що почуваємо ми, а націоналізм–це те, що почувають усі інші. Признаватися до націоналізму не модно–за ним тягнеться густий шлейф неґативних асоціяцій,–і то не лише в Україні, а й у цілому світі. Найпоширеніше уявлення про націоналізм–що це ксенофобська ідеологія, аґресивно-нетерпима до інших і надмірно поблажлива до „своїх". Фонетично „націоналізм" асоціюється із „нацизмом", що теж не додає йому авторитету. Не поліпшує націоналізмові репутації і його (нібито) причетність до кривавих ексцесів у різних закутках світу–воєн, погромів, терористичних актів.

Найкурйозніше, однак, що націоналізм узагалі не є ідеологією; він не дає жодної однозначної відповіді на ключове для будь-якої ідеології питання: яким має бути оптимальний політичний устрій? Точніше, він може поєднуватися з якою-завгодно ідеологією і давати, відповідно, яку-завгодно відповідь на це питання. Націоналізм, нагадаємо, це лише певний політичний проєкт, спрямований на досягнення та обстоювання національної суверенності. Реалізовуватися цей проєкт може в рамках і за допомогою різних ідеологій–від нацистської до комуністичної, не виключаючи зокрема й ліберальної чи ліберально-демократичної. Націоналізм, пише американка Валері Банс, „може бути використаний як для захисту диктатури, так і для боротьби з нею; як для підтримки свободи, так і для її обмеження".

Чому ж тоді націоналізм зажив собі переважно лихої слави, хоч насправді є явищем амбівалентним і, у принципі, не конче мусить уособлюватися постатями Гітлера-Сталіна, Мілошевіча–Жиріновського; не менш знаковими для націоналізму мусили б бути й постаті Махатми Ґанді, Вацлава Гавела чи, скажімо, Івана Дзюби.

Щоб відповісти на це запитання, варто приглянутися до того,

хто є творцем основного мовлення про націоналізм, себто панівного дискурсу; від кого залежить насамперед уживання та інтерпретація цього терміну. Зрозуміло, що найчутнішим і наймогутнішим на цьому полі є голос панівних націй–тих, котрі давно здобули собі суверенність–часто коштом суверенності інших, пригноблених етносів, і котрі, таким чином, роблять усе можливе, щоб голос підлеглих народів не був почутий, а якщо й був–то спотворений і апріорно здискредитований.

Мовленнєва стратегія, котру втілюють усі інституції панівних націй–дипломати, політики, історики, журналісти.–спрямована на всебічне замовчування власного націоналізму і послідовну заміну його на шляхетний „патріотизм"; а з іншого боку–на не менш послідовне приниження „чужих" націоналізмів як етнічно обмежених, варварських, диких і потенційно кровожерливих. Чуже прагнення суверенності, свободи і рівних прав дискредитується таким чином як дикунський ізоляціонізм та спротив „проґресові"; натомість власне домінування відбілюється як уособлення згаданого „проґресу" та торжество універсальних громадянських чеснот–на противагу парохіяльним „націоналістичним".

Під цим оглядом, тоталітарні держави на кшталт Китаю чи СССР відрізняються від демократичних (як Франція чи Америка) не так риторикою, як незрівнянно активнішим і свавільнішим застосуванням репресивного апарату. Кожен, хто жив у Совєтському Союзі, пам'ятає, як нещадно таврували, висміювали і, зрештою, переслідували там так званий „буржуазний націоналізм", ототожнюючи його з нацизмом, колабораціонізмом і, звичайно ж, підступами міжнародної реакції. Буржуазні націоналісти вишукувалися серед різних народів, окрім, звісно, російського. Жодної боротьби з „російським буржуазним націоналізмом" (чи шовінізмом) в СССР не велося. Вважалося, вочевидь, що росіяни–ідеальний народ (на відміну від інших), виповнений по вінця виключно „радянським патріотизмом" та шляхетним „пролетарським інтернаціоналізмом".

Постсовєтська Україна не лише успадкувала цю мовленнєву практику, цю дискурсивну традицію вважати „буржуазними націоналістами" усіх, крім росіян; вона успадкувала також значну масу населення та відповідні політичні сили, котрі підтримують згадану практику і традицію. Мета їхня зрозуміла: тримати й надалі в упослідженому стані українців, дискредитуючи їхні прагнення суверенно розвивати свою мову й культуру як „націоналізм" (звідси й зневажливі терміни у панівному дискурсі на кшталт „национал-патриоты" чи „национально озабоченные"); а з іншого боку–всі-

ляко приховувати своє домінантне становище та російський/совєтський шовінізм і українофобію під псевдо-ліберальними гаслами „двомовності", вільної „конкуренції" двох культур тощо.

Фактично всі партії у парляменті, хоч би як вони себе називали й позиціонували, мають насправді своєю головною рушійною силою націоналізм. Український–з одного боку, російсько-совєтський з боку іншого (плюс гібридний, амбівалентний українсько-совєтський націоналізм морозівського електорату). Одні хочуть для українців остаточного визволення і повноцінного національного існування, інші–збереження колоніяльного статусу-кво і подальшого домінування креольського населення над тубільним. Жодна група не хоче визнавати себе „націоналістичною", але їхнє протистояння є насправді зіткненням двох націоналізмів. І тільки цим можна, до прикладу, пояснити начебто протиприродний союз антиолігархічних комуністів з антикомуністичними олігархами–совєтської КПУ з постсовєтською Партією реґіонів. Класова боротьба тут не має ніякого значення. А от спільна боротьба гомо совєтікусів із ненависними їм українцями (чи, як вони їх називають, „бандерами")–має і довго ще матиме значення пріоритетне.

Політики можуть бути якими завгодно циніками та опортуністами, але вони не мають іншого електорату і не мають іншої рушійної сили, здатної цей електорат ефективно мобілізувати. А тому змушені апелювати до його націоналістичної (проукраїнської чи антиукраїнської) підсвідомості і водночас маніпулювати його „антинаціоналістичною" (начебто) свідомістю. Нічого доброго, крім поглиблення колективної шизофренії, ця гра не віщує.

Але оскільки націоналізм не є самостійною ідеологією і може вступати у різні гібридні утворення, то переважатимуть ті політичні партії, котрі знайдуть найпривабливішу, найприйнятнішу для широких мас ідеологічну упаковку для „свого" націоналізму. Це підтверджує не лише досвід БЮТу й „Нашої України", котрі перебрали (й розширили) „рухівський", „українофільський" електорат, а й досвід Партії реґіонів, котра перебрала собі від комуністів електорат русо/совєтофільський.

Можна припустити, що саме ця ідеологічна гнучкість дає змогу українському націоналізмові поступово розширювати свою електоральну базу, позбуваючися „меншинного" статусу. Російсько-креольський націоналізм теж прагне до більшої гнучкості, але тут йому явно стоїть на заваді важка, догматична й запекло антизахідна, совєтсько-комуністична спадщина.

Євген ІВАНКІВ

ЗА ЄДНІСТЬ ЦЕРКВИ І НАРОДУ

У лютому 1963 року ми були свідками незвичайно важливої історичної події: вихід на волю з московсько-комуністичної тюрми, після 16-літнього ув'язнення, Митрополита (який пізніше став Патріярхом) Йосифа Сліпого і його приїзд до Риму. Він започаткував нову добу не лише в історії нашої Церкви, але і нашого народу в західних країнах нашого поселення. У 60-их роках минулого століття появився якийсь дивний антитрадиційний і навіть протиукраїнський рух в нашому церковному житті, в Америці і Канаді: посилення латинізаційних впливів, зміна календаря, впроваджування англійської мови до наших богослужень. Все це дуже негативно впливало також і на наше національно-громадське життя, яке у великій мірі було тісно пов'язане з церквою.

Ватикан піддержував усі ті асиміляційні процеси в нашій Церкві. Нашій мирянській делеґації з Чікаго, яка приїхала до Ватикану, щоб захистити законні права нашої УГКЦ, сказав представник Курії, що ми маємо пристосуватися до римо-католицької більшости в нових країнах нашого поселення, впровадити новий календар, чужу мову і обрядово уподібнюватися до латинників.

Щойно Бшаженніший Патріярх Йосиф у великій мірі припинив ці руїнецькі заходи в нашому церковному житті, спрямував нашу Церкву на правильний шлях синодально-патріярхального самоуправління, точного виконування традиційних літургічних обрядів, зберігання українського характеру нашої Церкви, плекання чесноти патріотизму і дружньої співпраці з Українською Православною Церквою. Під його впливом оживилося і національно-громадське життя нашої діяспори. Блаженніший Патріярх тісно пов'язував Церкву з народом, він приніс клич: „За єдність Церкви і народу". Постійно напоминав нас „бути собою" все і всюди. Створилося тоді навіть нове слово „самобутність", яке стає і тепер знову дуже актуальним з огляду на нові небезпечні ідеї, які турбують нас.

Знову виринає календарна проблема

У передрізвяному часі прийшли до нас невеселі вістки з нашого княжого города Львова, що під час опитування львів'ян, 59 відсотків заявилося за зміною нашого церковного календаря. Важко повірити, що так дуже змінився наш славний Український Львів, так дуже збайдужів, занепав духом, забув своє світле минуле. Також і польський кардинал Яворський сказав, що незабаром всі перейдуть на григоріянський стиль. Як причину такої своєї радикальної зміни настанови по-

дають наші „новокалендарники" потребу відділитися від Москви, а також і бажання стати „справжніми", прогресивними европейцями. Забувають чомусь про іншу нашу велику загрозу, якою є польський римо-католицизм. Перехід на григоріянський календар сприяв би дуже процесам римо-католизації і полонізації України.

Новий календар відділив би українських греко-католиків не лиш від Москви, але і від православних українців. Поділив би Україну на Схід і Захід, а це було б нашою національно-політичною трагедією. Така календарна реформа вийшла б на користь не нам, а Ватиканові і Варшаві. Московський Патріярх став би тоді в очах народніх мас єдиним справжнім захисником православ'я і наших рідних церковних традицій перед наступом Ватикану і Польщі.

Релігійні традиції–це духовна сила народу, глибоке коріння, завдяки якому можемо опертись найлютішим буревіям. Правильно сказав колись наш героїчний дисидент Валинтин Мороз: „Неможливо зламати людей, зробити їх рабами, доки не вкрадеш у них свята, доки не зруйнуєш традицій, доки не розтопчеш їхнього храму".

Перехід на новий календар деяких наших громад у західному світі можна ще до деякої міри зрозуміти, але в Україні є таке явище чимось скрайньо ненормальним, неприроднім, нелогічним.

За „свою" мудрість і „свою" Правду

Передумуючи ті проблеми, мимоволі приходять на думку Шевченкові слова з його „Посланія": „Як би ви вчились так, як треба, то й мудрість би була своя". Так! Ми не думаємо категоріями „своєї мудрости", ми сприймаємо накинені нам чужі погляди, чужі, шкідливі для нас ідеї. „І ми–не ми, і я–не я"–писав Шевченко про наших інтелектуалів. Як дуже влучно характеризують ці слова і нашу сучасну національно-політичну, культурно-мовну і церковно-релігійну невизначеність! „В своїй хаті–своя правда". Як дуже треба нам пізнати цю свою правду, любити її, служити їй, бо вона свята і Божа, бо вона своє зберігає, але чужого не займає!

Довголітня комуністична неволя зранила душу українського народу, старалася викорінити з неї віру в Бога, любов до всього, що рідне, українське, заборонила свободу думки, примушувала нас думати категоріями русофільства і комуністичного інтернаціоналізму. Залишки цього духовного поневолення і реакції на нього пострадянської дійсности виявляються менш-більш у таких формах: невизначеність, комплекс національної меншевартости, ультракатолицизм і манія европеїзації (в Галичині), погоня за всім, що чуже і модерне, політичне, культурно-мовне і релігійне русофільство (на сході України), брак самостійного, критичного думання, придержування офіційної, „згори" апробованої лінії в релігійних справах (в УГКЦ).

Може бути, що тому і ця славна Помаранчева революція не увінча-

лася успіхом, бо не мала виразної ідеології, виразного цілеспрямування. Головним гаслом було: за демократичну, європейську Україну. Здається, що в певній мірі ми повинні були змагатися за справжню Українську Україну. Якщо будемо мати Українську Україну, зі справжнім українським урядом, з державною українською мовою, культурою, з Українською Церквою, щойно тоді можемо подумати про демократію і європейськість.

Також і цей новокалендарний рух серед деяких наших інтелектуалів у Львові–це наслідок цього пострадянського думання (нахил до ультракатолицизму і європеїзації). Але спостерігаємо тут якусь непослідовність. Дуже дивно, що хоч львів'яни через новий календар хочуть виразніше відокремитися від Москви, то на вулицях Львова щораз частіше чуємо тепер російську мову. Як це пояснити?

За поєднання Українських Церков

Традиційна Українська Церква ввійшла глибоко не лише в нашу історію, але і в душу українського народу, в ціле наше життя, ділила з нами радощі і смутки: помагала нам нести важке ярмо чужого довголітнього поневолення, визволяла з духовних кайдан, скріплювала віру, вливала в душу надію, вказувала шлях до волі, власної незалежної державности.

Не диво, що наші імперіялістичні сусіди так дуже бояться цієї Церкви, стараються всіма способами нищити її, тримати в стані поділу і підлеглости чужим юрисдикціям. Можливість поєднання Української Церкви тепер в Українській Державі було б для них великим нещастям, перекресленням усіх їхніх імперіялістичних плянів. Всякі спроби нашого церковного поєднання чи навіть наближення натрапляють на рішучий спротив Москви і Ватикану. Це наглядно доказують події з нашого недавнього минулого.

У 1988 році була дуже добра нагода для нової діяспори врочисто і соборно відзначити великий Ювілей Тисячоліття Хрещення України. Ревним промотором цих величавих святкувань був Митрополит УАПЦ (пізніший Патріярх) Мстислав, щирий патріот і соборник. Його задушевним бажанням було видати соборне послання ієрархії обох наших традиційних Церков. Це був би не лише важливий церковний історичний документ, але і показ нашої національно-релігійної зрілости, наших стремлінь до поєднання. На жаль, до цього не дійшло. Були різні перешкоди, інтриґи, навіть образи, інспіровані чужими чинниками. Ми мали не соборне, але роз'єднане Тисячоліття.

Те саме діється і тепер: чужі церковні зверхники всякими способами стараються не допустити не лише до поєднання, але навіть до наближення між двома Українськими Церквами. Нам постійно пригадують працювати для порозуміння між двома церковними традиціями в Україні: східньою і латинською, хоч латинська традиція ніколи не

була, не є і не буде українською, тільки польською, насильно заведеною в Україні для нашого духовного поневолення. Немає також ніяких плянів в УГКЦ для якоїсь співпраці, наближення з Українськими Православними Церквами, чи створення спільних єпископських конференцій; ідеться тут, отже, не про об'єднану традиційну Українську Церкву, але про якусь „Київську" із включенням Православної Церкви Московського Патріярхату. Така Церква напевно не буде справжньою Українською. Не краще представляється ситуація і в українському православ'ї. Як це можливо, що ще й дотепер не поєдналися дві Українські Православні Церкви, УПЦ КП і УАПЦ, між якими немає ніяких догматичних, національних, чи політичних різниць. Виглядає, що якісь відосередні сили, чужі ворожі агентури діють нам на шкоду. Українське свідоме мирянство, як православне, так і греко-католицьке повинно тут забрати голос і домагатися єдности, якої так дуже потребує український народ і наша Держава.

Патріярх Йосиф у своєму Посланні „Про поєднання у Христі" (червень 1976 р.) пише про ці справи ось так:

„Здаймо собі раз справу, скільки хитрости вживають наші вороги, щоб піддержати розлам і роз'єднання між нашими Церквами. БУДЬМО СОБОЮ! Дивімся на своє власне духовне добро, на спасіння наших душ–і тоді Буде між нами єдність, в першу чергу на церковному полі, а опісля на НАЦІОНАЛЬНОМУ і ДЕРЖАВНОМУ! Треба добро Церкви і Народу ставити вище своєї марної особистої амбіції і своїх особистих чи гуртових користей... Об'єднавшись в одну Помісну Українську Церкву під проводом Патріярха, станемо твердинею, об яку будуть розбиватися всі ворожі удари, так релігійні, як і політичні."

Ділимося сумною вісткою, що з волі Всевишнього
відійшов у вічність 12 травня 2006, на 83-му році життя

Св. п. МИКОЛА БУРДА

Народжений 1924 року, Вороб'ячин, Україна.
Служив у Дивізії „Галичина", був учасником боїв під Бродами.
У глибокому смутку залишені:

Дружина–Тамара
Шваґер–Леонід Петренко
Племінники–Віктор Петренко з родиною
Ігор Петренко
Ближча та дальша родина в Україні та Сибірі.

Похоронна відправа відбулася в суботу 20 травня 2006 р.
на цвинтарі-Пам'ятник св. Андрія у South Bound Brook, NJ, USA.

Юрій ВИННИЧУК

НА "ЯЗИКЄ РАДНИХ БЄРЬОЗ" *

Слова пісні „Товарищ Сталин, вы большой ученый, в языкознаньи знаете вы толк" ** знайшли своє вдячне втілення в особі Лукашенка. Колишній голова колгоспу вирішив взятися за білоруську мову і виправити усе, що на його простий мужицький розум недосконале, а точніше віддаляє її від російської.

Здавалося б, і чого то мене занесло аж у Білорусію, де бідолашна білоруська мова уже ледве дихає на ладан? А це я уявив собі усі наступні кроки нашого донецького уряду. Спочатку з „Універсалу" зникло слово „єдина" стосовно державної мови, а тепер уже наш універсальний Дон і не криється, що не за горами той історичний момент, коли російська мова стане другою державною. І всі ж ми розуміємо, що другою вона точно таки не буде, бо коли усі перші мужі глаголять на общепонятном, то й бути їй першою.

А там наш учений карась і за українську граматику візьметься, а то какаясь вона дуже сложна, і слов у ній століькі, що друг Азаров –ну ніяк. А про Рината і говорить нема що. Досить, що він уже крім родного язика русскій язик виучив.

От ще тільки трішки зачекати, коли у них конституційна більшість набереться, і піде діло, як по маслу. А більшість буде зростати прямо пропорційно до грошової маси, яка буде вливатися у зал засідань ВР.

Чому дивуватися, що Ахметов перетворив ботанічний сад на свою резиденцію? Гуни теж у церквах конюшні влаштовували.

Президент тим часом на бадьорі заяви Дона товче воду в ступі, переконуючи нас у тому, що українська мова, як державна, альтернатив не має. Шкода тільки, що від цих замовлянь нічого у повітрі не міняється. А Президент, випустивши джина на волю, уже не в стані щонебудь змінити. Джин тихою сапою робить усе за пляном і від своїх обіцянок перед електоратом не відмовляється.

І тут мене гризе одна річ. Я не дивуюся тим масам, які ми звикли називати електоратом і які у своїй переважаючій більшості не читають демократичної преси, не мають доступу в Інтернет і володіють дійсними фактами, а не фантазіями. Я дивуюся тим дописувачам різноманітних сайтів, які твердять про утиски для росіян, або про те, що є якась окрема „русскоязична" культура, і її теж треба плекати.

Зрештою, про цю містичну „русскоязичну" культуру чули ми і з вуст Азарова, і з вуст Ганни Стеців, і з вуст Чорновола і навіть щось подібне намагався проплямкати Янукович.

* *«Мовою рідних беріз», тобто російською.*

** *Товаришу Сталін, ви велкий вчений, в мовознавсті ви розберетеся.*

На жаль, фактів на підтвердження її існування ніхто з них так і не навів. А шкода. Я хотів би почути, наприклад, що представляє собою російськомовна українська література. Досі я знав тільки про авторів легкого жанру–детективу і фантастики. Правда, російські видавці чомусь майже кожного автора з України відразу змушують взяти російський псевдонім, а події твору конче перенести на терени Росії. Так що говорити про причетність цих авторів до української культури якось не випадає.

А от скажіть мені, російськомовні друзі, де ваші андруховичі, забужки, жадани, дереші, прохаськи, іздрики і т. д.? Я називаю тут лише тих україномовних авторів, яких перекладають на Заході та, зрештою, і в Японії та в Росії. А що знає світ про українську російськомовну літературу? Нічого. Можливо, тому, що російськомовні реґіони–це щось на зразок Спарти, яка не дала жодного філософа чи літератора, але давала добрих вояків та спортсменів. Там ніхто не зацікавлений у розвитку культури. І ваш улюбленець Ахметов, святкуючи ювілей „Шахтаря", не пошкодував двох мільйонів доларів на російських співаків, не запросивши жодного українського. Хоча у нас теж є співаки, що співають на „ языкє радних бєрьоз". Чи знають про цей цікавий факт шахтарі? Сумніваюся. Але ви, сумлінні орачі Інтернету, про це мусите знати. Чому ж не обурюєтеся?

Якшо російська імперська культура була справді великою потугою і мала кого протиставити усім нашим кобзарям і каменярам, то сучасна російськомовна культура України–це тільки фантом, тополиний пух. У минулому можна знайти зо два-три десятки відомих російських письменників, які певний час жили й творили в Україні, але ж вони не позиціонували себе як українські письменники і завжди належали російській літературі. Навіть улюблена поетеса Януковича тільки народилася в Одесі і ніколи з Україною себе не пов'язувала.

Реґіональні клікуші полюбляють тицяти прихильникам єдиної державної мови у приклад двомовну Фінляндію і чотиримовну Швайцарію. Але є одна суттєва різниця між тим, що існує у цих країнах, і тим, що хочуть насадити у нас. Шведські митці Фінляндії не належать шведському мистецтву, а франкомовні та німецькомовні швайцарські письменники не належать французькій та німецькій літературі. І якби, скажімо, женевський банк на святкування свого ювілею запросив винятково французьких артистів, то був би неабиякий скандал. А якби певна група пікетувальників у Цюріху стояла під німецькими прапорами, то їх би арештували. У Швайцарії живуть не німці, французи та італійці, а швайцарці німець-

кого, французького та італійського походження. Чи можна щось подібне сказати про росіян в Україні? Чи є вони українцями російського походження? Здебільшого ні. Українці російського походження не мали б носити портретів царя і Сталіна, вимахувати російськими прапорами і закликати „назад в СССР".

Нічого подібного не дозволяють собі ані багатомовні громадяни Швайцарії, ані шведськомовні громадяни Фінляндії. Тому кількість державних мов не є для них небезпечною. У жодній європейській країні не було президента, чия б жінка розмовляла виняткового іноземною мовою. А в нас був. У нас майже весь штат Кабінету міністрів розмовляє недержавною мовою. Подібного аналогу ніде у світі не знайдете. Я вже не кажу про судимості й інші делікатні речі.

На жаль, ані татарин Ахметов, ні росіянин Азаров і Клюєв, ні Янукович, чиє національне походження досить туманне, не є патріотами України. У них зовсім інші культурні запити і цінності, аніж у представників меншини будь-якої європейської країни. Це малоосвічена, безкультурна і позбавлена традицій орда варварів, яка цінить лише спорт, російські серіяли про бандюків і пісенні вернісажі кобзонів і табачників. То чому дивуватися, що Ахметов перетворив донецький ботанічний сад на свою резиденцію? Гуни теж у церквах конюшні влаштовували. Пальма Мерцалова–для варварів вершина мистецтва. І цю залізяку вони готові розтицькати геть по всіх містах і селах України й бажано на місці усіх інших пам'ятників.

Уже зараз найгучніший рупор „русскоязичних" мадам Вітренко волає про те, що пора усі пам'ятники зрадникам Мазепі, Чорноволу і героям Крут звезти на смітник. Якщо Чорновіл зрадив СРСР, то Мазепа і герої Крут є зрадниками для Вітренко тому, що зрадили не Україну, а... Росію! Правда, тут неістовая Наташа передала куті меду, бо герої Крут полягли, захищаючи Київ від банд Муравйова. І спеціяльно для російськомовних нагадаю, що більшовики тоді розстріляли у Києві, окрім українських патріотів, чотири тисячі російських офіцерів. Цікаво, якими словами вона б назвала російських генералів Юнакова, Алмазова, Дельвіга, Іванова, Грекова, які перейшли на бік армії Української Народної Республіки і боролися проти більшовицької навали? Ось ці росіяни, генерали царської армії, зуміли стати УКРАЇНЦЯМИ, а представники донецького клану ніколи ними не стануть. Чому? Та тому, що названі генерали були представниками великої російської культури. Цього не можна чекати від представників безкультур'я.

Наївний Ющенко, намагаючись прихилити донецьке серце Януковича до українства, усіляко намагається його втягнути у різні

національні святкування, як от організоване покладання свічок до пам'ятника голодомору. Ви бачили з якою страдницькою міною на обличчі ніс свою свічку прем'єр? Збоку глянувши, можна було подумати, що то він і був причиною голодомору.

Можливо, Президент на цьому не зупиниться, а спробує задемонструвати прем'єрові свої унікальні трипільські черепки, а, може, ще й гопака станцює: „Дивись, Вітя, це ж наше! Українське! Ану, Катрусю, неси ще вареників! У трипільській макітрі неси! Та шкварок, шкварок побільше! Плюнь, Вітя, на пельмені, бліни і матушку Расєю, бо сало–це наше усе. Стань, Вітя, українцем і полюблю я тебе, як брата".

„А на фіґа?" – спитає Вітя.

„А інакше ж не полюблю!"

„Ну й плєвать. Скільки там тобі ще лишилося до конституційної більшості?"

І не знайде Президент, що відповісти...

СЬОМИЙ КОНКУРС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Сьомий конкурс відбувся—четвертим етапом 27 січня, коли в усіх обласних центрах, а також у Сімферополі, в Севастополі та в Києві, під наглядом делеґованих Ліґою українських меценатів представників, котрі привезли з собою спеціяльні завдання для перевірки знань переможців обласних етапів змагань.

Він відбувся передовсім завдяки одній людині. Ця людина—генеральний директор АТ „Фармацевтична фірма „Дарниця", він же—президент Ліґи українських меценатів і доктор фармацевтичних наук, професор Володимир Загорій, який узяв на себе фінансову відповідальність за долю турніру, в якому беруть участь мільйони.

Попереду лишилася робота журі, яке визначить, хто яке місце зайняв на загальнонаціональному рівні. А потім, у середині травня, відбудуться врочистості закриття з врученням найпрестижніших його нагород. Найвища премія—в номінації за 11 клас—складає 7 тисяч гривень.

Окремим сюжетом розвивається Конкурс у діяспорі. У Росії та в Білорусі, у Грузії та в Литві, в Казахстані та в Латвії, у Молдові та в Естонії, у Вірменії та в Азербайджані, в інших країнах СНД, в Польщі, Румунії, Словаччині і навіть у США Турнір відбувається за трохи іншим сценарієм і завершується він пізніше, аніж конкурс в Україні. І нагородження переможців та призерів проводиться через українські посольства в тих країнах до Дня незалежности України.

Також окремо підсумовуватиметься конкурс у Збройних силах України. Там переможців та призерів нагороджуватимуть у червні в столичному Будинку офіцерів.

Микола РЯБЧУК

ЮВІЛЕЙ БРЕЖНЄВА

19 грудня 2006 року виповнилося 100 років від дня народження генерального секретаря ЦК КПРС Леоніда Брежнєва,–про що сумлінно повідомили своїх глядачів усі українські телевізійні канали. Коли б на календрі не значився 2006 рік і в пам'яті ще не мерехтіли спогади про Помаранчеву революцію, багато хто міг би подумати, що доблесні українські телевізійники керуються й досі сумнозвісними „темниками", себто цензорськими інструкціями,–от тільки надходять вони тепер уже не з президентської адміністрації, а, вірогідніше, з Януковичевого Кабінету міністрів чи, взагалі, безпосередньо з Москви.

Уся інформація про „видатну" подію–що на Новому каналі, що на ICTV, що на (nota bene!) 5-му каналі–була зварена мовби за тим самим рецептом: спершу диктор, імітуючи об'єктивність, подає сухий і справді безсторонній виклад події, після чого, однак, іде репортаж із місця події, себто з рідного міста Брежнєва–Дніпродзержинська, де якісь тітоньки й бабушки рідною мовою Брежнєва розповідають нам, як гарно було за часів улюбленого генсека, який був порядок, яка справедливість і, взагалі, якою славною та чуйною людиною був дорогий Ілліч.

Бабушки, може, й справді мають свої причини любити вождя; телебачення, може, й справді має підстави вважати думку цих бідолах суспільно значущою й вартою представлення в телетері; але чому ця, м'яко кажучи, суб'єктивна думка залишається єдиною представленою, а отже й фактично піднесеною до рівня об'єктивної? Невже в Україні немає інших думок, інших поглядів на постать одіозного (м'яко кажучи) генсека?

Але ж ні, такі погляди в нашій країні ще, на щастя, існують, і щоб їх відшукати, журналістам не треба навіть занадто напружуватись–досить розгорнути популярну газету „Дзеркало тижня", де відомий історик, професор Юрій Шаповал докладно пояснює, що таке Брежнєв і брежнєвізм: „Неосталіністська лінія, посилення русифікації народів СРСР, агресивна зовнішня політика (зокрема придушення протестів у країнах соцтабору, а серед них „празької весни" 1968-го, авантюристична війна в Афганістані, розпочата в 1979-му), політика, що спиралася на шалену і руйнівну для господарства країни ескалацію озброєнь, підтримка „революційних" режимів у країнах третього світу".

Саме за Брежнєва і завдяки Брежнєву, продовжує Шаповал, „особливої сили набуло придушення інтелектуальної свободи і

прав людини (із застосуванням психіятричного терору, арештів і висилок дисидентів), посилився тотальний контроль за суспільством з боку органів КГБ, а також моральна деґрадація партійно-державної номенклятури".

Ну, гаразд, я допускаю, що дніпродзержинські бабушки й слова такого не знають–„інтелектуальна свобода" чи там, скажімо, „права людини". Але невже цього всього не знають і журналісти поважних телеканалів? Невже і вони нічого не чули про замордованих у брежнєвських концтаборах Василя Стуса, Олексу Тихого, Володимира Марченка? Про закриття українських шкіл, про масові чистки української інтеліґенції, зрештою–про тисячі співвітчизників, загиблих і покалічених у загарбницькій війні брежнєвської імперії в Афганістані?

Чи, може, для українських телевізійників думка людей із цього середовища менш важлива і менш варта представлення? А чи цього просто не велять московські спонсори?

Воно, звісно, зворушливо–довідатися від дніпродзержинської тітоньки, що Брежнєв любив голубів і, взагалі, був душевною людиною. Припускаю, що й на ювілей якого-небудь Ґебельса або Гімлера наші телевізійники потрапили б знайти німецьку бабусю, котра пригадала б, що ім'ярек дуже любив собак, непогано грав на піяніно, ніколи не вживав нецензурної лайки, був відданим сім'янином, особисто вручав нагороди передовикам націонал-соціялістичного виробництва і, зрештою, збудував чудовий автобан зі столиці до їхнього міста. От тільки музеїв цим своїм місцевим героям німці не відкривають, пам'ятників не ставлять і площ та вулиць на їхню честь не перейменовують.

Мешканцям Дніпродзержинська, видно, замало ганьби, яку вони ретельно плекають, зберігаючи ім'я одного з найкривавіших більшовицьких катів у назві свого міста. Їм кортить якомога увіковічити ще й іншого мерзотника–почасти з невідання, почасти, припускаю, на зло „етім украінцам". Пошанування українофоба Брежнєва в цьому контексті відіграє приблизно ту саму символічну роль, що й нагородження відомого московського українофоба Затуліна медаллю „За заслуги перед Україною" від імені українського (?!) віце-прем'єра Ніколая Азарова. Бо й справді, як не пошанувати героя, котрий, за свідченням того ж таки Шаповала, „на засіданні політбюро ЦК КПРС, себто публічно, міг собі дозволити знущатися з української мови, згадуючи епоху „українізації". Не один раз він запитував: „Знаете, как будет по-украински звучать месяц декабрь? Цицкень". А далі був сміх. І самого Брежнєва, і

того, хто хотів йому догодити".

Чим не приємність–плюнути в пику всім тим відщепенцям, котрі були проти Брежнєва, проти Сталіна, проти Дзержинського? І зайвий раз нагадати, що виграли ті, котрі завжди були „за". І що країна чи, пак, „эта страна" була і залишилась їхньою. Дзержинсько-Брежнєвською. Сталінсько-Путінською.

Простодушні дніпродзержинські бабушки можуть цього чітко не усвідомлювати. Але мордатий місцевий бос із Партії регіонів, безумовно, знає, що робить, коли на одному з телеканалів напівжартома пояснює чи, пак, погрожує: „У нас здесь еще много таких брежневых. И мы еще себя покажем!"

Оце й усе, що молоді українці мали змогу довідатися з новинних програм про маловідомого їм Леоніда Брежнєва. Телебачення начебто визволилося два роки тому із темникової неволі. А проте, схоже, ніхто так і не пояснив учорашнім рабам, що їм робити з незрозумілою і не надто потрібною їм свободою.

СМЕРТНІСТЬ В УКРАЇНІ

КИЇВ. УНІАН. – Щороку в Україні помирає понад 400 тисяч осіб, заявила на міжнародному семінарі в Києві „Смертність у країнах колишнього СРСР п'ятнадцять років по тому: що змінилося?" заступник Державного комітету статистики України Наталія Власенко.

Власенко зазначила, що з початку 2002 року і дотепер Україна втратила уже більш ніж два мільйони своїх громадян.

„Це просто жах. Це страшно"–підкреслила Власенко і додала, що втрати населення свідчать про недостатню увагу з боку влади до питань демографії. Лише завдяки населенню можна здійснити необхідні реформи в економіці, а також збільшити ВВП і вирішити чимало інших проблем, про які говорять в українському уряді. Настав час, щоб і президент України і відповідні структури влади усвідомили: необхідно більше уваги приділяти проблемам життєвого рівня і забезпеченості населення України, тому що „яке населення, така і країна". Також „відсутність „молодих мізків"не сприяє проведенню необхідних реформ в Україні.

Організаторами міжнародного семінару на тему „Смертність у країнах колишнього СРСР п'ятнадцять років по тому: що змінилося?" в Києві виступили Інститут демографії і соціяльних досліджень НАН України, Національний інститут досліджень Франції, Німецький інститут демографічних досліджень ім. Макса Планка, Міжнародний союз із вивчення населення, а також Фонд народонаселення ООН.

ВСЕ БЛИЖЧЕ ДО СОТ

Процес вступу України до Світової організації торгівлі (СОТ), як відомо, досить складний. Поки що наша держава–лише спостерігач у цій поважній світовій організації, до складу якої сьогодні входить 149 членів. Відрадно, що наша країна незабаром стане повноцінним членом СОТ, тож є надія на значне покращення її економіки, яка потребує сприяння впливових економічно розвинених держав, безперешкодного доступу наших товарів і послуг на зовнішні ринки.

У Тернополі пройшов семінар „Співпраця влади, бізнесу та громадськости на шляху України до СОТ". Семінар організували Український центр міжнародної інтеґрації за підтримки Посольства Польщі в Україні і Програми розвитку комерційного права при Міністерстві торгівлі США (CLDP), обласна державна адміністрація, обласна рада. Модернатори семінару–директор Українського центру міжнародної інтеґрації Наталія Ясько та голова Тернопільської обласної держадміністрації Іван Стойко.

У програму семінару входили й демонстрація фільму „Україна і СОТ: аґрарні аспекти", „круглий стіл", де обговорювались очікувані наслідки вступу до СОТ для наших виробників та окремих галузей економіки, перспективи малих та середніх підприємств у міжнародній торгівлі тощо.

Слід відзначити, що процес приєднання України до ГАТТ/СОТ розпочався 17 грудня 1993 р., коли було прийнято рішення про створення Робочої групи із розгляду заяви України. Наступним кроком стало подання на розгляд робочої групи в червні 1994 року Меморандуму про зовнішньоторговельний режим України. У 2003-2006 роках значно активізувався переговорний процес між Україною та СОТ. Підписано 44 двосторонні протоколи з країнами-членами СОТ, узгоджується текст проєкту звіту Робочої групи. Погоджено майже всі тарифні позиції у рамках доступу до ринку товарів, завершено переговори щодо доступу на ринки послуг.

Надзвичайно важливим є той аспект, що конкуренція між державами на зовнішніх ринках сприятиме перерозподілу ресурсів від неефективних застарілих виробництв до наукоємних сучасних підприємств та галузей. В Україні необхідна реалізація інноваційних програм, інвестиції в людський капітал та нові технології. Членство в СОТ полегшить доступ виробленої в нас продукції на ринки 149 країн світу, виконання стратегічного завдання зовнішньої політики України–вступу до Європейського Союзу.

Тетяна БУДАР
м. Бережани, Тернопільська область

ПУТІН ЗАВОЙОВУЄ СЕРЦЯ І РОЗУМИ ЕВРОПИ

Владімір Путін мав повне право відчути величезне задоволення від підсумків 2006 року. На початку року Росія виступила в ролі великого газового страховиська, що шокувала через поставки газу „холодною війною" Україну, яка погрожувала, в свою чергу, пригасити газові вогні від Познані до Парижу.

Під кінець 2006 року державна монополія „Газпром" стала енерґетичним ґіґантом, що підточує Европу, поширюючи вплив Кремля від коридорів влади до кухонь споживачів. Додайте сюди те, що Shell був примушений віддати „Газпрому" контроль над „Сахаліном-2", найбільшим у світі приватним нафтогазовим проєктом,–і Путін може вважати, що рік вдався.

Европа одержує від Росії чверть свого газового постачання, і Путін має право говорити, що відповідає за тепло в домах мільйонів громадян континенту. Звідси і тон ображеного здивування у відповідь на міжнародну критику московської енерґетичної стратегії, що базується, як він стверджує, на взаємному егоїзмі. Росії потрібні ринки. Европі потрібен газ.

Насправді все не так просто. Колективно Европа має шанс вести переговори з Росією як рівний з рівним. Індивідуально Росія перемагає–Москва завжди може знайти іншого покупця.

Найближчі сусіди Росії це добре знають. Непорозуміння з Україною показало, як далеко готовий піти „Газпром", щоб накинути свої умови–звук закручуваних кранів розніссся по всьому Европейському союзу. Цей звук заставив ЕС побачити Росію в іншому світлі.

Президент Білорусі Лукашенко думав, що у нього особливі відносини з Росією, завдяки багатократно відпрацьованому пляну союзної держави. Путін розвіяв його ілюзії, заставивши „Газпром" вимагати підвищення цін на газ у наступному році вчетверо, до 200 долярів за тисячу кубометрів.

Пропонований „стимул"–чи радше викуп–це віддача прав власности на половину мережі білоруських трубопроводів за зниження ціни. Лукашенко, кажуть, глибоко ображений таким зловживанням його лояльністю.

Проте він не може сказати, що здивований. На листопадовому саміті республік колишнього СРСР, делеґації яких Лукашенко приймав у Мінську, Путін ясно дав зрозуміти, що Росія прямує до світових ринкових цін на газ в угодах з усіма без винятку партнерами.

Проблеми Грузії з Росією глибші від енерґетичних, але „Ґазпром" застосував таку ж стратегію: віддайте свою газову мережу або отримаєте величезне підвищення ціни, у випадку з Грузією–з 110 до 235 долярів за тисячу кубометрів. Це приблизно така ж ціна, яку платять члени ЕС, але мова йде про країну з середнім доходом 120 долярів на місяць.

Грузія відповіла твердо, що буде шукати альтернативної поставки, перш за все з сусіднього Азербайджану, і не буде піддаватися „шантажу". Однак піддалась, погодившись платити цю зиму назначену Росією ціну, коли зрозуміла, що Азербайджан не може задовільнити її потреб.

Сусідня Вірменія здалась без бою. Вона передала „Ґазпрому" найважливіший трубопровід з Ірану в обмін за обіцянку не підвищувати ціну до наступних виборів президента Вірменії що відбудуться в 2008 році. Таким чином, Росія зміцнила свою присутність на стратегічно важливому Кавказі, контролюючи маршрут поставок в Европу з Ірану–потенційного газового конкурента.

На місці сьогоднішнього Києва, Мінська і Тбілісі завтра будуть Берлін, Рим і Париж. Туреччина ще більше залежна: вона одержує від Росії дві третини своїх поставок.

„Ґазпром" купається в грошах, одержавши в першому півріччі 2006 року прибуток у 18 мільярдів ам. долярів, не враховуючи податків. Мета „Ґазпрому" надалі збільшувати прибутки, використовуючи свою ринкову силу і фінансові мускули для одержання прямого доступу до західноевропейських споживачів.

Gaz de France підписала новий контракт, за яким російські поставки продовжуватимуться з 2015 до 2030 року в обмін за відкриття „Ґазпрому" прямого доступу до побутових і промислових споживачів. „Ґазпром" ставить собі за мету продавати Франції 1,5 млрд. кубометрів в рік, приблизно 10% його доставок газу.

Аналогічний контракт був підписаний з Італією, яка одержить від Росії третину свого газу. „Ґазпром" продовжив контракт на поставки з 2017 до 2035 року в обмін на право продавати 3 млрд. кубометрів італійським споживачам.

А що Британія? В 2006 році „Ґазпром" безпосередньо спровокував збільшення активности на біржі поголосками, що закупить Centrica, який належить British Gas. Це не сталося, але закордонний представник правління „Ґазпрому" Олександер Медведєв в листопаді знову роздув вогонь, сказавши що він ніколи не скаже „ні" нагоді придбати Centrica.

Він поставив собі завдання здобути 10% британського газового ринку до 2010 року. Втім, зухвала атака на 16 млн. клієнтів Centrica, імовірно, викличе різку політичну реакцію британського уряду.

Як би Путін не заперечував, однак неможливо відмежувати стратегію Кремля від дій „Газпрому" сьогодні та в майбутньому. Головою ради директорів „Газпрому" є Дмитрій Медвєдєв, перший віце-прем'єр і головний претендент на президентське крісло Путіна в 2008 році.

Надто міцні обійми з російським ведмедем заради енерґії можуть заставити Европу піти на неприємні компроміси щодо демократії і прав людини. Росія твердить, що те, що добре для „Газпрому", буде добре і для Европи, бо це забезпечить стабільність поставок у нестабільному світі.

Нервозність з приводу майбутнього багатої на газ Туркменії після смерти „Туркменбаші", ексцентричного диктатора Сапармурата Ниязова, показує, наскільки світло в европейських вікнах залежить від того, що відбувається у далеких місцях.

На континенті сподіваються, що російський газ стане надійною ставкою для енерґетичної безпеки Европи, а не політичною зброєю, з допомогою якої Росія добиватиметься поступок для себе.

Tony Hallin,
Times

Спадкоємці Імперії–не можуть бути „молодшим братом"

Можливо, що дехто з непоправних оптимістів до цього часу надіється, що росіяни коли-небудь змінять своє непримириме ставлення до НАТО. Та на жаль. До великого натівського розчарування, ми, спадкоємці поваленого СССР, нехай підсвідомо, з застереженнями, але до цього часу вважаємо себе мешканцями гордої Імперії, яка намагається встати з колін. Ми знаємо, що сталося з Косово, Беоґрадом і Іраком, і відчуваємо, що з Росією на Заході ніхто не рахується. Тобто нам пропонують дружбу, де Москві (до того ж об'єктивно) дають ролю лише „молодшого брата". Пропонують нам, генетично привченим, грати великі ролі...

Тому НАТО в пошуках шляху до сердець росіян я би рекомендував почати з малого. Хоча би змінити назву блоку. Це обурливе поєднання букв, що провокує нас на суцільні недипломатичні висловлювання.

Владімір ВОЛОШИН
(„Комсомольская правда")

Василь ШПАРИК
ветеран війни, член ради Всеукраїнського об'єднання ветеранів

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ВІД ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄРА ТАБАЧНИКА
або: Чи потрібен Україні спільний російсько-український підручник з історії?

„Стережіться фальшивих пророків, що приходять
до вас в одежі овечій, а всередині–хижі вовки."
(Матв., 7, 15)

Міністер освіти і науки України С. Ніколаєнко повідомив у ЗМІ про домовленість віце-прем'єр-міністра України Д. Табачника та міністра освіти і науки Російської Федерації А. Фурсенка створити спільну комісію з написання російськими і українськими істориками „спільного" підручника з історії.

Що насправді несе в собі цей „благородний" почин? Від чого ми, українці, не можемо відмовитися і про що, напевно, не прочитаємо в цьому підручнику? Ми хочемо правди, але, на жаль, вона по-різному бачиться у поневолювача та кривдника і підкореного та скривдженого. Погортаємо основні сторінки нашої історії, щоб насторожити свою увагу та акцентувати на тому, від чого не можемо відмовитися.

1. Княжа доба–держава Київська Русь зі столицею у Києві уже давно повністю „прихватизована" Росією включно навіть з назвою Русь, спираючись не на історичні реалії, зокрема територію, на якій була в основному розташована ця держава, а на те, що „Росія"–це грецька форма слова Русь (адже є і англійське–Russia та німецьке–Russland), а тому саме вона є „спадкоємницею" Київської Русі. Насправді не від того належало б виходити. Дійсно Київська Русь мала володіння і на землях, що виходять за межі проживання українського етносу. Ми ж не претендуємо на землі периферійних удільних князівств Новгород, Володимир, Суздаль та ін., які відокремились в XI сторіччі, а з XIII сторіччя–в залежності від Золотої Орди. Згодом, у XIV сторіччі московський князь Іван Калита започаткував процес призбирування саме цих земель під владу Москви, а не усіх князівств Київської Русі. Відомо, що назву **„Росія" починають вживати з 1480 року**, коли вдалося подолати татар.

То, звідки треба починати історію України і історію Росії? Впевнений, що у „спільному" підручнику зазіхання Росії на чужу історичну спадщину (Київську Русь в межах України) залишаться.

2. Епоха чужоземного панування (Литовсько-польська доба, Російська імперія)

У XIV сторіччі Західна і більша частина Південної Русі з Києвом перейшла під владу литовської династії Гедиміновичів; утворилася литовсько-руська держава–**Велике князівство Литовське, але Польське королівство** поступово завойовувало українські землі: захопили Галиць-

ку і Холмську землі (остаточно в 1387 році), ліквідувало Волинське князівство (1456 року) та Київське князівство (1470 року). А внаслідок Люблінської унії 1569 року, коли Литва і Польща об'єдналися в одну державу–**Річ Посполиту** під владу Польщі перейшли повністю Підляшшя, Волинь, Поділля. Брацлавщина та Київщина. Стосовно цієї доби в українців є свої погляди, але вони не стосуються російської сторони. Проте на цей період припадає славна сторінка нашого народу–**Козацька доба**.

3. Козацька держава тісно пов'язана із **Запорізькою Січчю**, що виникла в XVI столітті. Тут найістотнішими історичними віхами, на які є протилежні погляди в української і російської сторін, є оцінка діяльности, великих гетьманів України **Богдана Хмельницького і Івана Мазепи**. На перше місце виступають **Переяславська рада** 1654 року і трагізм **Полтавської битви** 1709 року.

Переяславська рада, скликана Богданом Хмельницьким 18 січня 1654 року, ухвалила перехід Війська Запорозького з підвладними йому землями „під високу руку" московського царя Олексія Михайловича. Історичним наслідком цього акта, всупереч бажанню гетьмана, стало понад 350-річне поневолення України Росією царською і більшовицькою. І в цьому великий трагізм події, за яку дорікав Хмельницькому Тарас Шевченко (вірші „Розрита могила", „Стоїть в селі Суботові" та ін.), а ще гостріше критикував видатний український мислитель XIX сторіччя (до речі, теж дуже „нелюбимий" Росією) Пантелеймон Куліш, який Переяславську раду змалював як „Чорну раду".

Гетьман Іван Мазепа робив відчайдушну спробу вивести Україну на шлях незалежности, проте зрада у Полтавській битві 1709 року на довгі роки поклала край його сподіванням. Проте залишився **дух Мазепи**, який охопив усі наступні покоління. Недарма ж **„мазепинці"** стали найбільшими ворогами московських царів і навіть Російської православної церкви, яка оголосила йому анатему-прокляття і відлучення від церкви. І це великому будівничому православних храмів, зокрема на Чернігівщині та в Києво-Печерській лаврі. Який парадокс історії!

Ми не можемо забути підступного підлого знищення Запорізької Січі царицею Катериною II в 1775 році.

Ми глибоко ображені за **Валуєвський циркуляр** 1863 р. про заборону друкувати українською мовою шкільну та релігійну літературу (а тепер хочете „спільного" підручника з історії!) та **Емський указ** 1876 р. про заборону видання в Росії оригінальних творів і перекладів українською мовою. Що скаже про все це „спільний" підручник з історії?

4. Українська революція 1917-1921 років. Спільною з росіянами є хіба що Лютнева революція в Росії 1917 року. Вона дійсно стала поштовхом до національної революції в Україні. Українська Центральна рада 20 листопада 1917 року проголосила **Українську Народну Республіку** (УНР), а 25 січня 1918 року–незалежність України, а на заході у Галичині на колишній території Австро-Угорщини внаслідок листопадового повстання утворилася **Західно-Українська Народна Республіка** (ЗУНР), яка 22 січня 1919 року проголосила Злуку з УНР.

А згодом, у січні 1918 року, похід більшовицьких військ Муравйова на Київ і масовий терор у місті. Що скаже про нього „спільний" підручник з історії?

Цей період історії України асоціюється з діяльністю видатного українського культурного, політичного і військового діяча, прозірливого будівничого і мислителя Української державності 1917-1921 років, голови Директорії УНР Головного отамана військ УНР **Симона Петлюри**. Про силу його впливу свідчить, зокрема, й те, що **„петлюрівці"** стали найбільшими ворогами нових поневолювачів України–більшовицької Росії. То, як оцінить це „спільний" підручник з історії?

5. Радянський період. Цей період добре всім знайомий, але що скаже „спільний" підручник з історії про голодомори в 1921-1922, 1932-1933 та 1946-1947 роках, коли на надзвичайно родючій українській землі з голоду вимерли десятки мільйонів українців?

Що скаже він, „спільний" підручник, про „побудову робітничо-селянської" держави, для чого в Україну масово надсилали робітників з Росії, а українських селян, яких не вдалося знищити голодоморами, масово депортували у сибірську тайгу на лісорозробки, вугільні шахти Воркути та Магадану, на будівництво Балтійсько-Біломорського каналу, роблячи їх рабами-робітниками?

Принципове питання, проти якого так впиралися сучасні комуністи–**Голодомор 1932-1933 рр.**, визнаний світом Геноцидом українського народу, не знайшов підтримки останніх, а як буде у „спільному" підручнику?

А як бути з **Великою вітчизняною війною**, яка велася не так у вітчизні–Росії, як за її межами? Треба нарешті відмовитися від ідеологічної назви „Велика вітчизняна", що було придумано для підняття патріотизму. Чи не справедливіше назвати її так, як це прийнято в історичній науці, **німецько-радянською**, що разом, зокрема, з **радянсько-фінляндською** та **радянсько-японською** (бо були ж і такі, але загарбницькі) є складовою частиною **Другої світової війни**. Отже, ми пов'язані з цими війнами, а ще з німецько-польською, то краще застосовувати узагальнюючу назву–Друга світова війна.

Тут запитання зводиться до наступного: Чи у її виникненні немає безпосередньої вини не лише **Гітлера**, але й **Сталіна**, бо ж домовилися про „четвертий розбір" Польщі та „сфери впливу" в Європі? Чи виправданими є 20 мільйонів жертв у боротьбі з колишніми союзниками по поневоленню сусідів, з них 8 мільйонів українців, що служили „гарматним м'ясом" у боротьбі за світове панування їхніх поневолювачів? Що скаже цей „спільний" підручник про героїчне збройне протистояння встановленню радянського тоталітарного режиму з боку **Української Повстанської Армії**? Що, хіба на зміну „мазепинцям" та „петлюрівцям" не були винайдені **„бандерівці"**?

6. Незалежна Україна. 24 серпня 1991 року Верховна Рада України проголосила незалежність. Здавалося б, нарешті вікове поневолення закінчилося. Та ні. Російська Федерація проголосила себе правонаступницею СРСР, а отже, намагання бути господарем на всій пострадянській

території не канули в минуле, як цього належало б сподіватися. Немає потреби перелічувати всі кривди. які в наш час російські шовіністи наносять Україні за її „непослух" за її волю до самостійного існування. Ми зустрілися з фактом прямої агресії–намаганні захопити український острів Тузла. Це також мають бути дружні відносини між державами у наш час? З якої це раці український народ, якщо виявить волю забезпечити свою незалежність в системі колективної безпеки з країнами Европи і Америки та европейський вибір. мав би отримати на це дозвіл Москви? Ну, це вже занадто. наші сусіди і вікові поневолювачі! Як можна говорити про спільні погляди на історію, коли найжорстокіша подія XX століття–**Голодомор 1932-1933 років**, який нащадками мільйонних жертв визнаний **Геноцидом українського народу**, а нащадки організаторів і в більшості виконавців злочинного дійства твердять лише про „труднощі, пов'язані з неврожаєм" і вимагають „спільного вивчення"? Лицемірство не знає меж, коли стверджують, що „з боку інших радянських республік Україні була надана насіннєва. продовольча і фуражна допомога".

ВИСНОВКИ:

1. Історія–це важливо, бо вона повинна бути школою життя для прийдешніх поколінь.

2. Не чекаймо правди від кривдників своїх. Свою історію пишімо самі!

3. Зважаючи на безперечність істини. що між поневолювачем і підкореним „спільний" погляд може бути хіба що на факт самої події, а не на причини, мотиви і наслідки її, вважати недоцільним створення „спільного" РОСІЙСЬКО-українського підручника з історії, який буде ще одним доказом прислужництва перед Росією, до якого так ревно закликають „синьо-білі" реґіонали під акомпанемент „блідо-червоних" соціялістів та „яскраво-червоних" комуністів.

4. Якщо вже так хочеться „власть імущим" здійснити ідею про „спільний" підручник історії, то недорого і швидко можна перевидати радянські підручники.

5. У тисячорічній історії український народ не зміг захиститись від зазіхань своїх сусідів на поневолення, оскільки надто великим було бажання поневолювачів володіти дуже родючими полями і багатствами надр української землі та мати на ній покірних рабів. За намагання бути вільними, як інші народи Европи, українців карали надто суворо, по-монголо-татарськи. Проте терпець уривався, і український народ повставав, добивався волі і тільки незгоди між претендентами на „гетьманську булаву" зводили все нанівець. Тому нам завжди треба пам'ятати. що в „єдності сила народу", а тому просимо:

„Боже, нам єдність подай!"

8.12.2006 р.

„МАЄМО 20 ПІДРУЧНИКІВ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. І СКРІЗЬ РІЗНА ІСТОРІЯ...”

Громадськість відзначила 80-річчя патріярха історичної науки професора Ярослава Дашкевича

На ювілейній академії, що відбулася у Львівському національному університеті ім. Івана Франка Ярослав Дашкевич висловив цікаву пропозицію: „Медики, отримуючи диплом, складають клятву Гіпократа. А може, і нашим молодим історикам треба було б складати свою професійну клятву–писати правдиву історію, правду, тільки правду!”

Він ніколи не вигадував історію і не переписував її, не мав, як писав Шевченко, „зерна неправди за собою”. За це і отримав сім років ув'язнення, 13 років безробіття... У застійні часи писав історичні статті під псевдонімом, переважно Ярослав Степанів. Його мама Олена Степанів була хорунжою Леґіону Українських січових стрільців. Батько-генерал-хорунжим, який був успішним воєначальником, опікувався артилерією...

Друкуємо деякі думки проф. Дашкевича з інтерв'ю, яке він дав Борисові Козловському у „Високому замку”.

Наша розмова з істориком почалася не з екскурсу в історію, а про залучення українських і російських істориків до написання спільних підручників з історії України і Росії.

– Маємо вже певний досвід. Негативний. Була колись створена українсько-польська історична комісія. Ні до чого не домовились. Кілька років тому був присутній на конференції істориків в Італії. Хтось висловив пропозицію: давайте колективно напишемо історію Европи, таку, щоб жодна країна не мала образ і нарікань. Зал відповів дружнім сміхом... Знайти порозуміння між історикам України і Росії вдасться лише тоді, коли між двома країнами будуть встановлені по-справжньому рівноправні міждержавні зв'язки, коли у наших сусідів остаточно зникне імперський синдром. Не знати, чи це станеться у цьому столітті. Інша річ, що не слід поривати контактів з російськими істориками. Серед росіян є чимало науковців, які об'єктивно висвітлюють нашу історію і наші історичні зв'язки. Але наразі в Росії переважає „офіційна” історія... Слід сказати, що і у нас вистачає своїх фальсифікаторів історії.

Нині є близько 20 підручників з історії України. На 10 з них позначено, що вони рекомендовані для використання у середній школі. Але у цих підручниках–різна історія, правдива і неправдива. Я мав розмову з того приводу з деякими авторами. І що від них почув? „Таке моє бачення історії...” То що ж ми, дозвольте спитати, вивчаємо? Історію України чи чиєсь бачення цієї історії?

Елла ШИНДЛЕР

МИНУЛЕ–СУДИТИ ЧИ ВИВЧАТИ?

Володимир Малкош прислав статтю про конференцію вчителів у Калуші, в якій він взяв участь. На конференції ще раз виявилося, що навчання історії найновіших визвольних змагань не задовільне–нема матеріялів ані не приділяється часу на історичні уроки. Друкуємо статтю з незначними скороченнями.

Авторка статті журналістка „Нюрнберґер Цайтунґ" в даний час працює в „Дзеркалі тижня", а українська журналістка з Києва поїхала в Німеччину по обміну на два роки. Елла Шиндлер, уродженка Дніпропетровської області, прекрасно знає українську мову, вона маленькою дівчинкою еміґрувала разом з батьками за Горбачова до Німеччини. Газета „Дзеркало тижня" отримала від В. Малкоша копію рукопису брошури „Правда про дивізію „Галичина..." і післала журналістку в Калуш на конференцію.

Редакція

У своєму темно-синьому костюмі й бордовій краватці в смужечку Володимир Малкош виглядає ошатно–хоча не свято, але привід зобов'язує. Нечасто 82-річного івано-франківця запрошують розповісти про своє військове минуле. А були часи, коли цікавість до цього минулого закінчилася для Малкоша десятьма роками табору за Полярним колом–у Норильську. Володимир Малкош служив у дивізії „Галичина".

Саме ця дивізія опинилася в центрі уваги конференції шкільних учителів, що відбулася 9 листопада в місті Калуші. Який був військовий шлях дивізії „Галичина" і за що боролися українці в лавах німецьких збройних сил? „Я воював не за німців, а проти радянського ладу. Ми боролися за незалежність України. Ми вже знали, що Гітлер програє війну, і думали, що західні демократи не допустять, щоб комуністи захопили Европу",–пояснює Малкош свої мотиви вступу до дивізії „Галичина". Історик Олег Малярчук теж дотримується тієї ж думки: „Вступали до лав „Галичини" з розрахунку. Українці знали, що там вони отримають вишкіл і зброю, і вважали що це важливо для незалежної Української держави, якої прагнули. Вони хотіли використати німецькі можливості у своїх цілях. Дивізійники були прихильниками національної ідеї. Це був ще один трансформаційний процес боротьби за свободу України, що його люди бачили в той час по-різному".

Хтось ішов в УПА, хтось–у „Галичину". За словами Малкоша, багато дивізійників робили саме такий вибір, тому що не бачили перспективи УПА. „У них не було достатньо зброї, ні хорошого

вишколу. Партизанський рух потребує підтримки якоїсь іншої країни. А такої допомоги не було. Так думали не тільки ми, так було й у Прибалтиці".

„1993 року ми заявили, що стоїмо за примирення між воюючими сторонами. Якщо французи примирилися з німцями, то чому ми не можемо примирити українців з українцями? Ми пробували це зробити на місцевому рівні. Але організації ветеранів Червоної армії на це не йдуть". Примирення є тільки в організації „Всеукраїнське об'єднання ветеранів", до якої входять ветерани Червоної армії, УД та УПА. На державному рівні цього не відбулося до цього часу.

„Дивізія „Галичина"? Усе, що я про неї знаю, це–що вона була"– зізнається Ганя, учениця Калуської гімназії. „На уроці нам розповідали про це щонайбільше 15 хвилин. Що тут дізнаєшся?"– продовжує Оксана. „У підручнику мало інформації, та й тій не завжди повіриш. Мій дід воював в УПА і розповідав про це. А я розгортаю книжку і бачу, що там тільки 50% правди"–додає Ганя. Ось це б і обговорити в класі. Але на питання, чи виникають суперечки на уроках, більшість хлопців заперечливо хитають головами. „Учителі кажуть, що на це немає часу"–підсумовує Марія.

Часу справді обмаль, пояснює вчителька історії Ярослава Криворук, яка брала участь у конференції: „У програмі виділяється дев'ять уроків на всю історію Другої світової війни і шість уроків присвячено її українській частині. На історію дивізії „Галичина" не виділено жодного уроку. У підручниках про це згадується мимохідь–була, мовляв, така дивізія". На всі військові дії українців поза Радянською армією приділяється один урок. „Це програма, затверджена міністерством: теми–значні за обсягом, часу–замало"–кажуть учителі. Чи розглядатиметься взагалі участь українців у німецьких збройних силах на уроці, залежить від самого вчителя.

Основною проблемою називає брак інформації Тетяна Замула, вчителька Калуської середньої школи № 6: „Ми говоримо на уроці, що було сформовано таку дивізію. Але нічого сказати не можемо про її бойовий шлях. А якщо щось і згадується, то все ж таки неґативна роль дивізії. Адже нам завжди говорили, що це були люди, які підтримували німців,–вороги. Це питання не однозначне, тому вчителі не хочуть про це розводитися. Для того щоб зробити якісь висновки, треба мати правдиву інформацію. А де її взяти?"

Хто ж вони–колябораціоністи, борці за незалежність України, які з розрахунку обрали одну з небагатьох альтернатив для досягнення своєї мети, чи наївні хлопці, котрі не зрозуміли, що мета не виправдовує будь-якого засобу?Двадцяти двом учителям, що взяли участь у конференції, нікого не довелося поділяти на „хороших" і „поганих",

на „своїх" і „чужих". Їм просто надали можливість поповнити багаж знань. „Я практично нічого не знала про цю сторінку історії нашого краю і подумала, що таких багато. Це спонукало мене організувати цю конференцію",–говорить директор Краєзнавчого музею Калуського району Уляна Паньо. Для організатора було важливо розворушити вчителів, нагадати їм, що потрібно висвітлювати будь-які історичні факти, що їх не слід уникати.

Тим часом, коли директор музею сподівається на зміни у ставленні до питання дивізії „знизу", історик Малярчук хотів би бачити зміни настроїв на державному рівні. „Це питання слід порушувати і на рівні держави. Треба висвітлити ці історичні факти всебічно і дати можливість ученим бути вченими. Держава повинна це підтримувати на рівні національної ідеї, розробляти різні програми, навіть в обов'язковому порядку–на рівні школи і вищих навчальних закладів. Але й тоді має прийти нове покоління викладачів, що сформувалося вже в незалежній Україні. Я віддаю належне викладачам, але ми все ж таки запрограмовані радянською ідеологією. Десь років через 20-30, коли наша система незалежности стане більш зрілою, коли всі політичні й економічні моменти відповідатимуть світовим стандартам, до цього питання теж будуть ставитися цивілізовано. Років 20 треба почекати".

Історія має бути не хорошою, а насамперед правдивою. Як сформується „цивілізоване ставлення" до того, про що всі воліють мовчати? Зрештою, ставлення до свого минулого, уміння об'єктивно сприймати його–подобається воно чи ні–показник нашої зрілости. Шлях до цивілізованости лежить через уміння примиритися з собою–таким, який ти є. Лише тоді можна говорити про те, що нація відбулася, і претендувати на місце в „цивілізації", а не навпаки. А для адекватного сприйняття минулого потрібні джерела інформації. І кращого джерела, ніж свідки епохи, не знайти. Володимир Малкош іще живий і має сили розповісти про пережите.

"НЕЗНАНИЙ ЖОВНІР" У ЛЬВОВІ

Немалою контроверсією було відновлення польських могил „оборонців Львова". (Див. "Цвинтар орлят", „ВК", ч. 3, 2005). Пропонуємо передрук із часопису „Новий час" (листопад-грудень 1925 року), в якому подано спогади очевидця українсько-польських боїв у Львові в листопаді 1918 року. Він висуває доволі несподівану версію тих суперечливих історичних подій

Польські слова й вирази у статті друкуємо в українському перекладі курсивою.

Редакція

Під час боїв за Львів пам'ятних листопадових днях північно-західна частина міста попала зразу в руки польських тайних військових організацій.

На залізничнім двірци, на Кульпаркові, на Вульці, а відтак на Клепарові, Перзенківці, Білогорщі і т. д. йшли завзяті бої. На полях, вулицях та площах падали жертви з обох сторін. Санітарні відділи зносили трупи погиблих до забудовань політехніки на вул. Сапіги (нині–Бандери).

В будинку політехніки через цілий час світової війни був військовий шпиталь. І ось сюди зношено й тепер легше і тяжче ранених Українців і Поляків. Смертність хорих і ранених була велика. Щодня на мурах політехніки по правій стороні входових дверей появлялися оповістки з назвищами померлих з зазначенням національності: „Поляк", „Українець", а часом *„незнаний"*. Оповістки змінялись рано й пополудне; бо число жертв, що гинули в окопах і шпиталі, зростало в застрашаючий спосіб. Не маю, на жаль, списку імен наших, які оповіщувано на мурах політехніки. Такий виказ на випадок ревізії наражував тоді кожного Українця на доразовий суд, або на кулю від першого ліпшого *„оборонці"* Львова.

Санітарна служба, зложена з цивільних доборовольців, зносила трупи забитих до сутерен розпочатої будівлі т. зв. Механічної лябораторії (від вул. Уєйського) (нині–Устияновича). Тут була трупарня, тут була теж імпровізована каплиця, в якій складано тіла знаних *„оборонців"* Львова.

Оба цвинтарі–Яновський і Личаківський–були по другій стороні лінії фронту, в руках Українців. Тому тіла небіжчиків, знаних і незнаних, погиблих в бою і в шпиталі, ховано в спеціяльній могилі, викопаній в тім самім місці, де тепер будується пам'ятник *„орлят"*, в городі політехніки від сторони вул. Захаріясевича (нині–Архітекторська).

Жахливий був вид трупів з розтрощеними головами, без рук або

без ніг. Тіла невідомих виставлювано на вид, щоби рідня чи знайомі могли пізнати і подати їхніймення. Поховані як „невідомі", яких ніхто не пізнавав, були головним чином Українці.

Могилою був великий діл, 4 метри глибокий, до якого кидано нагі тіла небіжчиків. Домовин в перших порах не уживано. Не було матеріялу, не було й столярів, що могли би достарчити необхідну кількість домовин. Відома річ, що в 1918 р. підчас розпаду Австрії у Львові була недостача полотна і всяких текстильних матеріялів. Найбільша недостача цього була в перших листопадових днях в тій части Львова, яку захопили Поляки.

Так отже в спільній могилі біля політехніки хоронено тлінні останки польських і українських борців за Львів. На могилі поставлено дубовий хрест, на якому були написані імена декого з тих, що в ній спочили. Були це імена, головним чином, „відомих" жовнірів. Одначе відсоток їх був малим. Між іменами, виписаними на хресті, було кількох Українців. Між іншим було ім'я відомого воєнного кореспондента Центральної Команди УСС–В. Дзіковського. Між невідомими, похованими в цій могилі, переважали українські оборонці Львова.

Я вже згадував, що в урядових звідомленнях про померлих в шпиталі дописувано часто "*незнаний жовнір український*". Коли до польської неволі дістався ранений український жовнір, нищив всі свої військові відзнаки і папери та документи (щоби не дісталися у ворожі руки). Таким чином, нищили наші жовніри все, що могло би вказувати на їхнє походження та ім'я.

І ще одно: боротьба за Львів в деяких частинах була партизанською війною, в якій поодинокі відділи згори виступали безіменно, ховаючи всякі особисті документи. Впавших в бою Українців польські санітари зносили все обдертих, ограбованих. Як вони називаються, годі було дійти. Звичайно, їхні труни зачислювано до "*незнаних оборонців Львова*".

В перших днях війни за Львів, до військової організації польських відділів вступили мущини і женщини–майже виключно мешканці Львова. Коли хто з них був ранений чи забитий, зголошувалася рідня і опікувалася раненим чи пізнавала забитого. По українському боці були жовніри з дальших околиць. Їх тут ніхто не знав, отже ніхто не міг пізнати забитих чи померших в польському полоні.

Немає сумніву, що могила, на якій внедовзі має бути відкритий пам'ятник „*орлятам*"–являється місцем спочинку щонайменше півсотні українських героїв. Це знає великий загал Поляків, головно ті, що під ту пору жили в VI дільниці Львова, одначе цього ніде не

зазначується, *„з оглядів народних"* замовчується. Неправдою збільшується славу польських подвигів, а трупами українських жовнірів побільшується число *"оборонців Львова".*

Коли Поляки зайняли цілий Львів і личаківський цвинтар зробився доступним, рішено похованих на городі політехніки перенести на окремий цвинтар, названий цвинтарем *"оборонців Львова".* Поховано їх дуже торжественно, по одному і по кількох в однім гробі, реєструючи яко *"незнаних".* Кожний, хто звідує цвинтар *"оборонців Львова",* звертає увагу, що залізні таблички, прибиті на дубових надгробних хрестах невідомих жовнірів, є двоякого роду і деякі мають напис під білим орлом–"*С. П. Незнаний оборонець Львова",* інші той самий напис, а замість орла білий хрест. Цю ріжницю годі собі інакше пояснити, як тим що в могилі на якій видніє білий орел, похований польський жовнір, а на могилах українських жовнірів поміщено білий хрестик.

Певна річ, що після викопання тлінних останків зі спільної могили городу політехніки ніхто не міг вже розрізнити національности небіжчиків і нові могили значено довільно, розуміється, по лінії цілей польської політики, змагаючи виказувати „польськість" Львова. Годі теж не зазначати, що на цвинтарі *"оборонців Львова"* остало богато могил без напису. Ці могили значені тільки примітивним хрестиком без напису. Це рівнож могили українських жовнірів, відносно яких вже немає найменших сумнівів. І ось тепер стане всім ясно чому недавно так тяжко було знайти незнаного польського жовніра, чому відкопувано і відкривано аж шість домовин, щоби знайти *"незнаного польського жовніра".*

Знаменно, що в похороні *"незнаного жовніра"* не взяв участи маршалок Пілсудський. Чи може тому, що сумнівався в можливість знайти у Львові справжнього польського жовніра? Мотивів його відсутности в парадах з цеї нагоди–польська преса не подавала, дискретно промовчала (мова йде про урочисте відкриття Могили невідомого жовніра у Варшаві, куди перенесли останки з львівського цвинтару орлят).

Українське громадянство мусить собі затямити: місце біля політехніки, де має станути пам'ятник *"орлят",* пересякле кров'ю українських героїв, а на цвинтарі *"обронців Львова",* де на могильниках видніють провокаційні написи, спочивають безіменні герої українського народу. що на перший поклик воскресних дзвонів станули в карних рядах Галицької Армії.

Очевидець

„Новий час" 1925, № 86 і 88 (26.11.25 р. і 3.12.25 р.)

Михайло ГОЛУБЕЦЬ

КІНЕЦЬ ІМПЕРІЇ

Зустріч глав трьох держав–України, Росії і Білорусі–у Біловезькій Пущі відбувалася 7-8 грудня 1991 року. Незвична ситуація склалася на той час. Принаймні для України. Референдум підтвердив нашу державну незалежність. Але формально ми ще були у складі Радянського Союзу. Держава у державі? Мали вже свого президента. А Ґорбачов тоді до чого? Не забуваймо, що Ґорбачов на той час залишався головнокомандувачем Збройних сил Радянського Союзу. Отже, із „великим і могутнім" Союзом треба було розлучитись у цивілізований спосіб, так, щоб його уламки не накоїли біди... Придумати форму цього розлучення і мали учасники Біловезьких перемовин. У складі урядової делеґації України був лише один народний депутат–Михайло Голубець. Інтерв'ю взяв Борис Козловський.

(„Високий Замок")

– Скажіть, пане Михайле, чому вибір випав саме на вас?

– Про те, що має відбутися нарада у Біловезькій Пущі і що від Народної Ради я маю взяти участь, мене повідомив голова Комісії у закордонних справах Верховної Ради Дмитро Павличко,–почав свої спомини Михайло Андрійович (на фото). –Дмитро Васильович домовився про це з Леонідом Кравчуком і протягом двох днів „штурмував" мене, чи я вже маю офіційне повідомлення про виїзд. Його не було. На третій день Павличко змусив мене піти до секретаріяту президента і з'ясувати це питання. У секретаріяті відповіли, що жодних вказівок щодо мене немає. Приходжу ввечері до готелю, дружина каже: „Телефонував помічник президента, що завтра у складі української делеґації вилітаєш до Білорусі". Забігаючи наперед скажу, що члени російської делеґації–Андрій Козирєв, Сергій Шахрай, Єгор Гайдар та інші–не відчували цілковитої безпеки. Вони висловлювали припущення, що Москва не спостерігає спокійно за нашою діяльністю, і очікували висадки військового десанту у Біловежі. На щастя, цього не сталося.

Близько 18 години 7 грудня ми прибули у селище Віскулі, на урядову дачу білоруського уряду. Перша офіційна зустріч державних делеґацій мала відбутися о 19 годині. Але Борис Єльцин затримувався. Тому господар Станіслав Шушкевич запропонував нашій делеґації полювання.

– І ви брали у ньому участь?

– Ні, вирішив не муляти очі високому керівництву... На полювання поїхали лише Леонід Кравчук і Вітольд Фокін. Затримка їх на полюванні викликала хвилювання Станіслава Шушкевича. Перед 21 годи-

ною задоволений і рум'яний від свіжого повітря до залі увійшов наш президент. За ним–пан Фокін, гордий тим, що поцілив у кабана. Коли українська делеґація, одягнувшись за протоколом, була готова до офіційної зустрічі, наші керівники і Станіслав Шушкевич, пішли запрошувати Єльцина на вечірню розмову. За три-чотири хвилини повернулися без президента Росії. Охоронець на дверях заявив, що Борис Миколайович відпочиває і велів нікого до нього не пропускати. Тоді Шушкевич як господар пішов сам, але теж безрезультатно. Керівники обох держав вирішили почати вечерю без російської делеґації. Борис Миколайович приєднався до вечірньої трапези хвилин через 20-25. Він і проголосив перший тост. Це було вітання з успіхом на референдумі і проголошенням незалежности України. Він сказав, що Росія поховала КПРС, а Україна поклала у домовину Радянський Союз...

– Як йшла робота над проєктами документів? Були дискусії, суперечки?

– Проєкт угоди був підготовлений непогано, але назва його звучала так: „Угода про створення Союзу незалежних держав". Зважаючи на те, що „союз" глибоко в'ївся людям у печінки, ми запропонували назвати її „Угодою про створення Співдружності незалежних держав". Абревіатура не змінювалася... До сніданку проєкт угоди з 14 статей був готовий до розгляду на найвищому рівні. Було домовлено, що в остаточному обговоренні проєкту братимуть участь не всі делеґації, а по двоє від кожної держави. Від Білорусі–Станіслав Шушкевич, В'ячеслав Кебіч, від Росії–Борис Єльцин, Геннадій Бурбуліс, від України–Леонід Кравчук і Вітольд Фокін. Сергій Шахрай і Андрій Козирєв наполягали на тому, аби ми підготували угоду про спільні Збройні сили СНД і доводили, що без них існування співдружності неможливе. Я заперечив доцільність такого документа. Але Сергій Шахрай почав його готувати. Лише після моєї заяви про те, що керівники нашої держави такої угоди не підпишуть (хоча для цього не мав жодних повноважень), він припинив цю роботу...

Мені ще випала місія писати текст Заяви керівників трьох держав, зробити поправки у текст заяви про координацію економічної політики, оскільки у проєкті було кілька невигідних для України позицій.

Завершення цієї справді історичної зустрічі було намічено на 19 годину. Підготували вже речі, транспорт. Але перед від'їздом глави держав зайшли до кімнати урядового зв'язку і ніби забули про час. Через хвилин 30-40 виходять усі з червоним обличчям, схвильовані... Виявляється, вони вирішили повідомити про наслідки зустрічі президента США Джорджа Буша. А потім зателефонували Михайлу Ґорбачову. Він був ображений до краю, що почали з Буша. Не знаю, яку терміно-логію використовував Горбачов, мабуть, не зовсім дипломатичну. Він наказав усім прибути до нього наступного дня на розмову. Було зрозуміло–викликає на килим...

Але Єльцин сказав, що піде до Ґорбачова сам. Але офіційно, на всяк випадок, було заявлено, що усі вілітають до Москви.

– Четвертим учасником Біловезької зустрічі мав бути Нурсултан Назарбаєв...

– Радистам вдалося зв'язатися з літаком Назарбаєва, коли він летів до Москви. Назарбаєв, довідавшись, що підготовлена угода, висловив бажання підписати її і попросив дочекатися його. Але через півгодини нас повідомили, що у літаку не вистачає пального, і той змушений зробити посадку у Москві для заповнення баків. Зробили висновок: побіг на консультацію до Михайла Горбачова... Через годину надійшло повідомлення, що Назарбаєв підпише угоду наступного дня у Москві. Зрозуміли–Назарбаєв у Мінськ не прибуде...

– Не раз доводилося чути, що керівники трьох держав працювали над угодою під добрим градусом, а Єльцин взагалі „не просихав"..

– Я ці вигадки категорично відкидаю. Уся робота була на тверезу голову. Тільки під час вечері на столі була „Зубровка", але келихи були мікроскопічними, як колись у Галичині. Та й наливали до них виключно офіціянтки. За таких умов годі було й сп'яніти... Роздратування з цього приводу висловив лише голова Держкомпостачу Анатолій Мінченко. Він тихенько попросив офіціянтку налити у більший келих, оскільки ніяк не міг розсмакувати запашного трунку. А ще врахуйте, що я кілька років був головою обласної організації Товариства тверезості. Не заради відпочинку чи пиятики їхали ми у Біловезьку пущу...

———·———

„Академік Голубець–учений і політикою в усьому захоплений і, водночас, розсудливий: у дослідженні дивовижної природи Українських Карпат, і в питаннях громадсько-політичного життя"–пише проф. Степан Павлюк у передмові до книжки Голубця „Біловежа очима учасника", виданої Інститутом народознавства НАН, 1996 у Львові.

Про тодішнього прем'єра України Вітольда Фокіна Голубець підкреслює: „Вітольд Павлович відзначився значною активністю й мобільністю... Характерно, що лише Вітольд Фокін під час першої вечері заявив, що проголошуватиме тост своєю рідною українською мовою. І зробив це майстерно".

Редакція

Куба продовжує лікувати жертви Чорнобильського вибуху

(REUTERS) Від 1990 року Куба приймає на лікування хлопців і дівчат, які потерпіли від радіяції Чорнобильської катастрофи–досі понад 18 тисяч. Приблизно 800 дітей річно приїжджає до Куби, хворих на випад волосся, шкірні захворювання, на рака, левкемію. Діти серйозно хворі на рака лікуються хеміотерапією або проходять операції. Рівночасно вони відпочивають над морем, живуть у дачах, збудованих багачами ще перед революцією Фіделя Кастро в 1959 році.

На військові теми

Анатолій ГРИЦЕНКО

МІНІСТЕР ОБОРОНИ ПРО АРМІЮ, ЇЇ МАЙБУТНЄ

Вийнятки з інтерв'ю даному часопису „Високий замок" у Львові.

Анатолія Гриценко, хоч він і без мундира, без погон з великими зірками, не можна на всі сто відсотків вважати людиною цивільною. Закінчив із золотою медаллю Суворівське училище. На „відмінно" закінчив і Вище авіяційне інженерне училище. А в 1995 році–Академію Збройних сил України. Назагал його суто військова кар'єра становить 25 років. Кандидат технічних наук, автор понад сотні наукових робіт, знає кілька іноземних мов... Сучасна війна–це боротьба не лише технічних досягнень, а й змагання людського інтелекту.

Міністер оборони–полковник запасу, одружений з заступником головного редактора „Дзеркало тижня" Юлією Мостовою.

Про скорочення...

– Скорочення відбуватиметься протягом п'яти років. Зараз чисельність Збройних сил за штатом становить 245 тисяч осіб, а фактично дорівнює 220 тисячам... До 2011 року залишиться 143 тисячі. Ця кількість не буде тягарем для економіки країни...

Про обороноздатність...

– Що стосується боєздатности, то вона має різні складові. У нас є сили негайного реаґування. Вони виконують бойове чергування протягом 24 годин на добу. Є сили швидкого реаґування. Вони розгортаються від кількох годин до кількох днів, максимально до тижня. Менш оперативна–основна частина Збройних сил. Можна було б тримати армію, яка буде здатною протягом трьох годин діяти на всіх напрямках. Але така армія коштуватиме багато мільярдів. Не залишиться коштів на освіту, науку, медицину... Якщо аналізувати ті виклики і загрози, то рівень нашої боєготовности є адекватним.

Мене як людину, яка служила в Радянській армії, рівень боєздатности може психологічно не влаштовувати. Але такі реалії часу. Намагаємось максимально витиснути з тих ресурсів, які дозволяє нам бюджет. Головне–готовність діяти в реальних умовах. Президент затвердив стратегічний задум на застосування Збройних сил. У ньому визначено сім типових ситуацій можливого застосування армії. Не про все можу сказати... Але передбачено, окрім основного призначення військ, антитерористичні операції, повені, епідемії, навіть поширення пташинного грипу...

Про ліквідацію військових катедр

у вищих навчальних закладах...

– Ні для кого не секрет, що для частини студентів військові катедри були однією з можливостей уникнути призову в армію. Гострота цієї проблеми зменшується зі скороченням терміну переходу війська на контрактну систему. Студентів, які почали здобувати вищу освіту, вже не призиватимуть до війська. Останній призов відбудеться у жовтні 2010 року. Зараз на обліку у військових комісаріятах сім мільйонів військовозобов'язаних. Серед них 600 тисяч офіцерів запасу. Нам стільки не потрібно...

Про професійну армію...

– Якби ми змогли платити солдату-контрактнику хоча б 1500 гривень на місяць, у військоматах були б черги... Звичайне грошове забезпечення особового складу професійної армії є значно дорожчим. Але слід зважати на різні фактори, які впливають на бойову підготовку і бойову готовність. Йдеться про засвоєння військових знань, використання техніки, моторесурсів. Ми вчимо солдата цілий рік азів військової науки, але після звільнення у запас ці знання забуваються. Воїна-професіонала треба лише раз навчити, потім він вдосконалюватиме свої знання. Мене навчили стріляти у Суворівському училищі. І хоч давненько не брав зброї до рук, після кількох пристрілочних пострілів хоч зараз зміг би виконати вправу на „відмінно"... Коли служив в авіяційній частині, я не міг довірити огляд літака солдату строкової служби. Доручав цю роботу лише прапорщику. Хтось підрахував, що в Радянській армії солдати строкової служби розбивали кожен другий автомобіль. Було як у колгоспі. Сьогодні сів на один трактор, завтра на другий... У професійній армії техніку закріплено за контрактником на тривалий час. Якщо хочемо мати військо не лише для парадів, різних ритуальних заходів, а для реального захисту країни від будь-якої небезпеки, воно повинно бути професійним...

ЄДИНИЙ ІНСТИТУТ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК

Львів став місцем єдиного Інституту сухопутних військ. У нього влилося 350 юнаків з Одеси, Харкова і Сум. Їхня присяга–Україна, Честь, Відвага. Ці слова читаємо на фасаді головного корпусу інституту.

(фото Мирона Маслюка)

РОСІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАЛИШИЛИ ГРУЗІЮ

Грузинську столицю 25 грудня 2006 р. покинули останні російські вояки–два дні після того, як у Тбілісі було закрито російський ґарнізон. Уперше за майже 200 років Москва не матиме реґіональної військової штаб-квартири в грузинській столиці. На грузинській території залишаються дві російські військові бази, які мають закритися протягом двох років. Тбіліський ґарнізон став центром політичної суперечки, коли за звинуваченнями в шпигунстві було затримано чотирьох російських офіцерів. Російський військовий ґарнізон офіційно передано грузинській владі, всі озброєння вивезено, а школу для дітей російських вояків закрито. Росіян залишилося небагато, але і ті виїжджають. Російські війська були запрошені до Грузії на початку 1990-их років, щоб допомогти країні відновити порядок після низки громадянських воєн. Але прозахідний уряд Михайла Саакашвілі, який домагається вступу Грузії до НАТО, зумів домовитися з Москвою про закриття російських баз. Це мало статися до 2008 р., але коли за звинуваченнями у шпигунстві грузини заарештували чотирьох офіцерів російської військової розвідки, Росія вирішила прискорити виведення своїх військ з Грузії.

КОНТР-АДМІРАЛ Д-Р БОРИС Д. ЛЮШНЯК

На церемонії підвищення у ранзі д-ра Бориса Люшняка адмірал Дж. Аґвунобі, виголошуючи промову про кар'єру та досягнення контр-адмірала д-ра Б. Люшняка, який тепер відзначається найвищою ранґою серед офіцерів українського походження в лавах умундированих служб США, охарактеризував його як „подарунок української нації американській нації". До часу цього підвищення д-р Люшняк займав становище уповноваженого у справах антитерористичних розпоряджень і плянування при Адміністрації харчів і медикаментів "FDA", та був капітаном.

Д-р Б. Люшняк

Д-р Б. Люшняк розпочав свою державну кар'єру в Службі охорони публічного здоров'я "PHS" як лейтенант Служби епідеміологічної розвідки Центрів контролі та запобігання захворюванням (CDC), де набув досвіду в антитерористичній діяльності, в ділянці реаґування на стихійні лиха, медичній епідеміології і професійних захворюваннях шкіри. Як чиновник "CDC", він побував у відрядженнях у Банґладеш, Косово, Св. Круа і Росії, а також у добровільних відрядженнях в Україні. Унаслідок терористичного нападу на Америку 11 вересня 2001 року він був членом команди "CDC" на руїнах будинків Світового центру торгівлі в Нью-Йорку, а згодом-членом робочої групи з питань „сибірки" у Вашинґтоні. У 2005 р. д-р Б. Люшняк керував командою "PHS" під час подолання наслідків гураґану „Катріна" у штатах Луїзіяна, Місісіпі і Тексас, де також відповідав за розгортання польового шпиталю для постраждалих.

Д-р Б. Люшняк перейшов на службу до "FDA" у березні 2004 р., а в травні 2005 р. був підвищений до помічника уповноваженого "FDA". Перехід до "FDA" завершив 16-річну кар'єру в Національному інституті професійної безпеки і здоров'я (National Institute for Occupational Safety and Health; NIOSH), в частині "CDC", де він служив старшим медичним офіцером у відділі спостереження, оцінки небезпеки і польових досліджень у місті Сінсінаті, штат Огайо.

Під час своєї кар'єри д-р Б. Люшняк був відзначений багатьма нагородами "PHS", у тому числі медалею за відмінну службу, похвальною медалею, двома медалями за особливі досягнення, двома грамотами за відмінний підрозділ, вісьмома похвальними грамотами за зразкові підрозділи, і нагородою секретаря Гуманітарної служби здоров'я

"HHS" за геройзм. Крім того, він отирмав нагороду Вільяма Бюмонта з медицини від Американської медичної асоціяції.

Д-р Б. Люшняк отримав свій медичний диплом в університеті Нортсвестерн у Чикаґо та ступінь маґістра громадського здоров'я (master's degree in public health, MPH) у Гарвардському університеті. Він закінчив резидентуру з дерматології в університеті Сінсінаті, після чого набував досвіду в ділянках родинної медицини, епідеміології і професійних захворювань. Він має ліцензію від Американської колеґії родинної практики, Американської колеґії профілактичної медицини (професійних захворювань) і Американської колеґії дерматології. Д-р Б. Люшняк є членом низки професійних товариств. у тому числі УЛТПА.

Народжений у Чикаго в сім'ї післявоєнних еміґрантів з України, контр-адмірал д-р Б. Люшняк отримав початкову освіту в українських школах і залишається активним діячем української громади.

Д-р Р. Б. Воробець
головний редактор
„Лікарського Вісника"

НІМЕЧЧИНА–СРСР. ПЛЯН МОСКВИ І ГІТЛЕР

9 листопада 1923 року. В Мюнхені 34-річний Адольф Гітлер виводить свою Націонал-соціялістичну робітничу партію на демонстрацію під червоними прапорами. Чому саме в цей день, пояснює Борис Георгійович Бажанов, особистий секретар Сталіна, який втік наприкінці 20-их років на Захід. Він пише: „Наприкінці вересня відбулось надзвичайне засідання Політбюро, настільки секретне, що на нього були запрошені тільки члени Політбюро і я. Воно було скликане для того, щоб фіксувати дату перевороту в Німеччині. Переворот був назначений на 9 листопада 1923 року". План Москви був таким: 7 листопада в Німеччині–демонстрації солідарности з радянською Росією, 8-го–початок вуличних боїв, 9-го–захоплення штурмовиками головних державних установ. Саме так діяли більшовики у 17-ому в Петрограді. А в Німеччині головний соціяліст–Гітлер з його соціялістичною партією, створеною в 1921 році. Потрібно йому допомогти, підтримати, підказати, порадити, пообіцяти... І сценарій, задуманий для Гітлера у Москві, починає здійснюватися. 7 листопада–демонстрації, 8-го–Гітлер із своїми штурмовиками арештовує Баварський уряд і оголошує про революцію, у ніч з 8-го на 9-те захоплюють штаб військової округи, 9-го–Гітлер іде Мюнхеном з червоними прапорами. Переворот, однак, не вдається. Поліція відкриває вогонь по демонстрантам–вбито 16 чоловік, ранено біля 50. Гітлера арештовують, у тюрмі він пише книгу „Моя боротьба" ("Mein Kampf").

„ОГНЕННЕ КОЛО" ІВАНА БАГРЯНОГО

Іван Багряний–автор світових бестселерів „Тигролови" та „Сад Гетсиманський", які давно знали і шанували на Заході. В Україні його твори тривалий час були заборонені. Тільки після проголошення незалежности України вийшли друком його романи, а до 95-ліття Багряного йому було присуджено Шевченківську премію (посмертно). Твори письменника включені до шкільної програми з української літератури.

Здавалося, що буде гідно вшановано і 100-ліття Івана Багряного. За розпорядженням Президента України мали відбутися традиційні ювілейні урочистості у столиці, просвітницькі та культурно-мистецькі заходи у Сумській та Харківській областях, тематичні конференції, „круглі столи", літературні читання, плянувалося карбування та введення в обіг ювілейної монети, випуск поштової марки і конверта в серії „Видатні діячі України". Але... Зачувши прізвище Багряного, комуністи, соціялісти та реґіонали виявили нечувану солідарність. Більшістю голосів (за виключенням кількох соціялістів) проголосували проти святкування ювілею письменника. Депутати Комуністичної партії навіть назвали його „ворогом народу".

Іван Багряний (справжнє прізвище–Лозов'ягін) народився 2 жовтня 1906 року в Охтирці на Полтавщині, тепер Сумщина, в родині муляра.

Між творами, які, мабуть, найчастіше видавалися в Україні,–це повість про бої під Бродами „Огненне коло". Контроверсійна повість, м'яко кажучи.Вона створена на видуманих, не правдивих обставинах боїв під Бродами. Герой Петро, кол. офіцер Червоної Армії, „шукає ворога", проти котрого б'ється під Бродами. Зустрічає полонених українських дівчат, яких розстрілюють. Врешті розбиває танк, в якому знаходить три мертві дівчини, серед яких... його наречена Ата. Його побратим в Дивізії, галичанин Роман, наївний романтик, поранений, котрому Петро залишає пістолет, щоб він застрелився. Отже, „брато-сестро вбивство?!"

Під Бродами ніхто не зустрічав червоноармійок взагалі, а українок зокрема. Полонених дивізійники не розстрілювали, а звичайно відпускали, не роззброюючи їх, бо мали в оточенні малу надію на виживання.

Сам Багряний, відчуваючи непевність чи, може, свідомий одностороннього висвітлення цієї події, звернувся до читачів першого видання:

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ!

Пропонуючи цю книгу твоїй увазі, я знаю, що вона не є цілком досконала. Але коли б було легко писати досконалі літературні твори, то ми мали би давно книги на всі теми з часів нашої визвольної боротьби–і про Крути, й про Базар, і про Зимові походи, і про Петлюру, й про Коновальця, й про нашу партизанську боротьбу, і про Броди. Одначе ми книг на ці теми не маємо, і то не тільки досконалих, а взагалі ніяких.

Ця книга є спробою підняти одну з найтяжчих тем з усієї нашої визвольної боротьби, а саме–тему про трагедію під Бродами. Працюючи над нею. я все тішив себе думкою. що вона не буде залишена читачами без уваги. Успішність до праці письменника великою мірою залежить від моральної підтримки й зрозуміння його читачами.

Віддаючи тепер цю книгу на твій суд, Читачу. автор звертається до тебе з маленьким проханням, а саме: прочитавши книгу, зроби свої зауваги до неї, занотуй свої думки й пошли їх авторові на адресу видавництва.

Це буде потрібне авторові при дальшій праці над темою про Броди та при готуванні книги до другого видання.

АВТОР

Які завваги отримав автор, нам не відомо. Однак другого видання він не опрацював. Туберкульоз забрав його з живих у 1963 році.

При появі перевидання „Огненного кола" в Україні ми помістили дві статті М. Мироненка у „Вістях комбатанта", ч. 2, 1966 р. На перевидану повість у 2006 році друкуємо в цьому числі рецензію Богдана Жарського.

Редакція

Богдан ЖАРСЬКИЙ

ПРОТИУКРАЇНСЬКА КНИГА

(Скорочено)

Цікава річ: як і в першій світовій війні, так і в другій ворогами українського народу була і є вперто поширювана думка, що, мовляв, усе „зло" йде з Галичини. Але цікавіше є те, що серед деякої частини українського суспільства ця думка знайшла своїх запальних визнавців, між ними–автора „Огненного кола" Івана Багряного. І дарма тут вказувати, що саме ця Галичина, ця Західна Україна, в час першої сітової війни таки післала на східні землі 100.000 здисциплінованої армії. яка там. на широких степах України і голови свої положила, не за Західну, не за Східну, а таки за одну, єдину соборну Україну. І дарма навіть наводити свідчення, скажемо Ісаака Мазепи, який стверджує, що, коли в Києві треба було роззброїти ворохобних Наливайківців, то післано туди саме галичан і ніхто в Києві не хотів вірити, що це українське військо, бо „в час „волі" ніхто не міг повірити, щоб військо. яке не грабило, не ґвалтувало і було здисциплінованим. могло бути українським військом" (І. Мазепа. *Україна в вогні і бурі революції*). Дарма не наводити, бо для письменників, як п. Багряного, Галичина–це країна неповажних фантастів, яка тільки те й робить, щоб прислуховуватись до „пророцтв всяких Насть–стигматичок (ст. 48), яка вірить, що „згинуть наші воріженьки, як роса на сонці", країна людей. які знову попадають у пропасть зневіри; які про німецького генерала

Фрайтаґа думають, що він для них „рідний батько" (ст. 80). Цілий же бій під Бродами–це не звено в загальноукраїнській визвольній боротьбі, а щось, з чого історія висміхатиметься, навіть вбираючи цей насміх у приказку „згинув, як під Бродами", або на звичайній мові „загинув за цапову душу". Для І. Багряного зовсім невідомо, що так само гинули герої Крутів, Базару, але тільки не „за цапову душу", а за те, щоб в історії свого народу стати блискучим прикладом віри в свою націю, з якої п. Багряний любить насміхатися, але яка все-таки ще заки п. Багряний і появився на тім світі, перевертала гори. („Христос, повертаючись до міста, зголоднів, і побачив він фіґове дерево при дорозі. Підійшов, але нічого на нім, крім листя, не знайшов. І сказав: хай з тебе не буде плоду до віка. І зараз всохло дерево. А ученики дивувались, кажучи: як же це так, що зараз всохла деревина? А Христос їм у відповідь: істинно, істинно, коли матимете віру і не будете сумніватись, то не тільки що з тим деревом, але коли й горі тій скажете: двигнись і кинься в море, станеться").

Але що сліпому говорити про кольори, або п. Багряному про речі, яких він ніколи не бачив і не розумів. Що однаково ж в книзі „Огненне коло" (побіч десятків дрібних, прямо скандальних речей) є найстрашніше, це, так би мовити, провідна думка твору. Один із героїв, Петро, цілий час має одну думку: побачити ворога. Хто цей ворог, в якого він стріляє, кидає панцер-фавсти, і т. д.? І ось, при кінці, вилазить шило з мішка. Петро розбиває більшовицький танк. Входить до середини. Але даймо голос п. Багряному:

„Тоді Петро поліз у танк. Те, що він побачив, струсонуло ним до решти, до мізку костей...

Дві фіґури скручені на підлозі, не можна було пізнати, бо обличчя були опалені газом і заюшені чорною, закипілою кров'ю.

Третя ж фігура припала до стерна, схилилась на нього та так і заклякла, поклавши голову на колесо, ніби від утоми. І риси обличчя її були чисті...

І було те обличчя дівоче...

І було те обличчя знайоме...

–Ата!

Петро провів рукою по ніжному, шовковому волоссі і його шорсткі пальці заплутались в тоненьких волосинках...

„Ворог"...

„Так ось він, „ворог"!... (ст. 201-202).

Треба знати, що ота Ата, большевицька танкістка, це щось, ніби, наречена отого Петра, українка. І так генеральна лінія твору п. Багряного це показати, що властиво дивізія боролася проти „своїх братів". І не важне, що ті „брати" є добровольцями-танкістами, вони можуть бути навіть катами Енкаведе–вони для п. Багряного все таки „брати".

І тут натрапляємо на суть антиукраїнськости писання І. Багряного, який єхидним способом, літературним твором, старається вмовити в неприготованого, а часами і несвідомого читача, що герої з-під Бродів тому загинули за „цапову душу", бо боролися проти своїх братів.

„Гомін України" (30 січня 1954 р.)

ОТЕЦЬ МИТРОФОРНИЙ АРХИПРОТОПРЕСВІТЕР ВОЛОДИМИР ВОЛОЩУК

12 листопада 2006-го року був особливим днем в Українській Парафії Собору Входу в Храм Пресвятої Богородиці в Норт Порті, Флорида, США. Того дня парох-емерит о. митрофорний архипротопресвітер Володимир Волощук відзначив 25-ту річницю свого священства відслуженням Св. Літургії. в асисті теперішнього пароха о. Северина Ковалишина.

о. митрофорний архипротопресвітер Володимир Волощук і їмость Марія

У своїй проповіді в церкві о. митрат висловив вдячність своїм батькам за релігійне виховання, яке збудило в ньому бажання-постанову стати священиком та служити Українській Церкві й Українському Народові.

Володимир Волощук народився 13 червня 1926 року в місті Тисьмениця. Згодом вступив до торговельної школи в Станиславові (тепер Івано-Франківськ), яку закінчив у 1944 р. Ще студентом став членом Організації Українських Націоналістів (ОУН) і був зв'язковим району Тисьмениці.

20 червня 1944 р. вступив до Української Дивізії і вже 7 липня був прилучений до Дивізії, яка в той час була на фронті під Бродами. Після боїв щасливо пробився з оточення і різними шляхами прибув до кадри в Нойгаммері, в Німеччині. Опісля відбув вишкіл радієвого зв'язку і був призначений до штабу Дивізії, де перебував до закінчення війни.

З Дивізією був інтернований англійцями в таборах Белярія і Ріміні в Італії. Тут віддав себе цілковито праці в таборовій Українській Католицькій Церкві (каплиці), де після закінчення курсу служив дяком. Познайомився з о. д-ром Мирославом Любачівським (пізнішим Патріярхом), який приїздив до табору з іншими отцями з Риму. Його навчив співати Великоднє „Плотію". Це знайомство згодом розвинулося в особисту приязнь до кінця життя Патріярха.

В 1947 р. дивізійників перевезено до Англії, де їх звільнено в 1949 р. В Англії, 21 травня 1949 року Володимир Волощук одружився з Марією Працовник, яка походила зі села Красна, що на Тернопільщині.

В 1952 році В. Волощук прибув до США до свого старшого брата, Теодора, в Джонстовн, Пенсильванія. Через брак праці переїхав до м. Кентон у штаті Огайо. Тут тимчасово влаштувався у парафіяльному будинку. Працював дяком і помічником біля церкви. Був головою Українського Конгресового Комітету Америки (УККА), вдержував зв'язки з американськими мерами міст, конгресменами, сенаторами, був запрошений служити як член-дорадник для "U.S. Congressional Board" у справах Східної Европи. Був виховником молоді у Спілці Української Молоді Америки (СУМА). За його успішну працю Головна Управа СУМА відзначила його званням Виховника 3-го Ступеня. Був учителем в українській суботній школі.

Сини Ярослав і Володимир та дочка Маруся Волощуків одержали вищу освіту.

Свою мрію стати священиком В. Волошук почав реалізувати щойно в 1968 р., коли вступив у Католицький Університет в Кентон, який закінчив у 1976 році з відзначенням із ступенем бакалавра богословія, філософії й історії, з правом учителя в середніх школах.

10 липня 1976 р. Волощук був рукоположений єпископом Василем Лостеном на під-диякона у Катедральному Храмі в Філядельфії, а 27 вересня 1977 р.–на диякона в церкві Св. Андрея в Пармі, Огайо, стаючи першим одруженим дияконом в США. Єрейські свячення прийняв від Патріярха Йосифа Сліпого 15 листопада 1981 р. в Римі, Італія.

Свою першу Св. Літургію о. Володимир відслужив у церкві Св. Андрея в Пармі, де йому прислужувало 12 священиків. Громада Клівленду привітала священика величавим бенкетом.

Отець Волощук був спершу призначений адміністратором церкви св. Миколая в Кентон, Огайо, а у 1985 р. став парохом двох церков, які були близько одна одної–Св. Духа в Акроні і св. Миколая в Кентоні. Тепер о. Волощук всеціло віддався душпастирській праці. Громада його поважала й шанувала. Годиться зацитувати з листа о. Василя Гринчишина з Тисьмениці до о. Волощука: „Я не в силі виробити в собі Вашої скромности і доброти. У Ваших очах завжди читаєш вдяку Богові за життя і біль за рідною землею, в голосі лагідність і тривогу за долю людини і батьківщини; у відношенні–лояльність правдивого християнина. Як нам бракує таких батьків, синів, мужів і провідників".

У 1991 р., під час перевороту в Совєтському Союзі, о. Волощук давав інтерв'ю для місцевих засобів масової інформації.

У неділю 22 лютого 1994 р., у зв'язку з виїздом о. Волощука до Флориди, українська та американська громади Акрону й околиці вшанували його бенкетом, а мер міста Акрон проголосив цю дату окремою грамотою „Днем Отця Володимира Волошука".

На Флориді о. Волощук, з дружиною Марією, поселився в місті Венис і став со-служителем о. д-ра Івана Телявського в Українській Като-

лицькій Церкві в Норт Порті. В 1998 р., після відходу о. д-ра Телявського на емитуру, о. Волощук перебрав обов'язки пароха. 2 лютого 1999 р. Владика Роберт підвищив о. Володимира Волошука до сану Митрофорного Архипротопресвітера. У 2000 році о. митрат Волощук уклав і видав новий двомовний українсько-англійський молитослов „У гору піднесім серця" (тираж 3000), який знаходиться у лавках багатьох церков. Першого березня 2003 року о. митрат був іменований Владикою Робертом Парохом-Емеритом.

Ми, колишні дивізійники, є горді за визначні успіхи наших побратимів, сердечно бажаємо о. Володимирові Волощуку і їмості Марії в доброму здоров'ї прожити ще багато літ.

Володимир МОТИКА

БОГДАН БАБ'ЯК–ГОЛОВА КОМІТЕТУ „ПОМІЧ УКРАЇНІ" В МОНТРЕАЛІ, КАНАДА

Впродовж своєї 10-річної діяльности Комітет, заснований при Суспільній Службі, приділяв багато уваги й коштів на допомогу здібним незаможним студентам в Україні, що їх поручають директори чи виховники в школах. Найбільше на серці є членів Комітету зі зрусифікованої частини України.

Богдан Баб'як

Особливо діяльні в Комітеті є касирка пані **Степанія Звонок** і **Адольф Гладилович**, відповідальний за листування. В різних областях України Комітет має своїх представників-дорадників. Ось декілька з них: пані **Ярослава Плав'юк** робить в Києві закупи ліків для Чорнобиля, перевозила допомоги в Білу Церкву, Вінницю, Батурин, Тернопіль. Допомагав у знайденні кандидатів стипендії, передачі коштів для сиротинців, потерпілим в скнилівській авія-катастрофі **Ігор Федик** у Львові. Проф. **Володимир Мезенцев**, що живе тепер у Торонті, інформує про археологічні роботи в Батурині, гетьманській столиці, де цінні знахідки вияснюють незнану сторінку нашого життя. При розкопках працюють молоді люди, що набирають знання і усвідомлюють народ, що Москва заподіяла, зруйнувавши доцenту Батурин, а найбільшого покровителя церков, гетьмана Івана Мазепу, викляла і назвала зрадником.

Звіт Комітету: допомоги готівкою–189,761 дол. (оплата–5,061 дол.), оплата висилки 195 пачок з одягом, взуттям, іграшками для дітей, окулярами, книжками, зошитами, вітамінами і т. і.–22,114 дол.

Entraide ukrainienne
de Montréal inc.

Суспільна служба
українців Монреаля

3244, rue Beaubien Est, bureau 201, Montréal (Québec) H1Y 1H7 CANADA
Téléphone : 514 729-9540, télécopie : 514 729-2745 entraid1@bellnet.ca

ПОДЯКА ЛЮДЯМ ДОБРОЇ ВОЛІ

Цим зверненням дякуємо кожному, хто причинився до виповнення нашого бажання бути помічником Україні.

1. Кому ми помагали?

Дітям, старшим людям, студентам, інститутові досліджень української діяспори в Острозі, археологічним розкопкам в м. Батурині, бібліотекам у Рогатині, Летичеві і Севастополі та видавництвам „Дзвіночок", „Кримська світлиця" і „Світ дитини".

2. З якими місцевостями в Україні ми спілкувались?

Дрогобич, Самбір, Стебник, Радехів, Лопатин, Рогатин, Чортків, Теребовля, Золочів, Тернопіль, Бережани, Заліщики, Львів, Остріг, Збараж, Київ, Батурин, Летичів, Луцьк, Вінниця, Біла Церква, Сімферополь, Севастополь, Ялта, Одеса, Донецьк, Іванків, Чорнобиль, Луганськ, Рубіжне, Ужгород, Мукачів, Рахів, Рудно, Гошів (манастир), Трускавець (кухня для бідних), Дубно.

Хто з тих околиць–відгукніться! Бо „разом нас багато".

Голова Комітету фонду „Поміч Україні" *Богдан Баб'як*

ПОБРАТИМОВІ ЛЮБОМИРУ БІЛИКОВІ – 90

Любко Білик, громадський і пластовий діяч, один з засновників Братства дивізійників у Австралії, голова Крайових управ Австралії та США, відзначив 23.XI. 2006 р. своє 90-ліття. На світлині він оглядає пам'ятки. Справи син Андрій, зліва невістка Оля.На все добре!

АТАНАС КОБРИН ВЗЯВ УЧАСТЬ У ВІДКРИТТІ ПАМ'ЯТНИКА ПОЛК. АНДРІЄВІ МЕЛЬНИКОВІ

В неділю, 23 липня 2006 р., зазвичай одне з тихих сіл Дрогобицького району Прикарпатського краю нагадувало розворушений вулик. Давно не було у ньому такого велелюддя, як того сонячного дня. З усіх усюд з'їжджалися до Волі Якубової не тільки уродженці, а й чимало мешканців різних районів Львівщини, Тернопільщини, Івано-Франківщини, представники української столиці.

Небуденна подія зібрала всіх у прикарпатському селі–малій батьківщині соратника Симона Петлюри та Євгена Коновальця, полковника Січових Стрільців, багатолітнього Голови Проводу ОУН Андрія Мельника. Саме цього дня відбулося урочисте відкриття пам'ятника славному синові України, спорудженого всенародним коштом.

Обабіч обгорнутого білим полотнищем, оперезаного жовто-блакитною стрічкою пам'ятника стихійно формується почесна варта з представників молодечого „Пласту", колишніх вояків УПА, членів ОУН(м) та ОУН(р), Галицького Братства вояків 1-ої УД УНА, ВО „Свобода", КУН та НРУ. Майорять над ними прапори згаданих партій та громадських організацій.

Фрагмент з офіційного відслонення пам'ятника сл. пам. полк. Андрію Мельникові в його рідному селі Воля Якубова, коло Дрогобича, 23-го липня 2006 р.

Зліва: Атанас Кобрин, голова Проводу ОУН Микола Плав'юк, губернатор Львівської області Петро Олійник, голова Дрогобицької районової адміністрації.

Тричі фанфари сурмлять мелодію „Червоної калини", провіщаючи відкриття урочистого віча з нагоди вшанування славного сина України Андрія Мельника. З динаміків лунає Державний Гимн, багатоголосо підтриманий велелюддям.

Голова Проводу ОУН Микола Плав'юк, племінник А. Мельника Атанас Кобрин, представник родини Мельників, один з найактивніших членів–засновників оргкомітету зі спорудження пам'ятника–Іван Щербак та голова Львівської облдержадміністрації Петро Олійник перерізають стрічку, і біле полотнище спадає. Перед присутніми на високому постаменті під літнім сонцем засяяло бронзове погруддя. А. Кобрин причинився до будови пам'ятника, зібравши понад п'ять тисяч американських долярів.

Про свою участь пише Атанас Кобрин:

„Першим промовцем був Микола Плав'юк, а я був другим. Микола говорив, як завжди, гарно, але досить довго. Це було в саме полудне, сонце жарило немилосердно, і я рішив не виголошувати мойого приготованого „слова", а обмежився до кількох слів і передав привіт від націоналістів, дивізійників і інших „-ів" з діяспори. Хвалили мене згодом, що я довго не балакав.

Батько полк. Мельника, Атанас Мельник, був рідним братом моєї бабусі (по батькові) Павлівни.Мій батько виростав і був дуже близьким зі своїм двоюрідним братом, молодим Андрійком, який часто бував у його тети, а моєї бабусі, бо він був осиротів,

дуже рано. Пізніше, коли полк. Мельник приїздив у село, що він робив відносно часто перед виїздом на еміґрацію по смерті його шваґра, полк. Коновальця, то він завжди стрічався з моїм батьком, хоч мій батько не був членом ОУН. Батько ніколи не розказував про що вони балакали.

Останній раз полк. Мельник був в селі Воля Якубова на посвяченні пам'ятника на могилі його батьків на нашому сільському цвинтарі.

В нашій родинній традиції я повинен був кликати його стрийком, але я завжди звертався до нього, як до провідника ОУН, „Пане Полковнику", хоч між своїми рідними ми знали його, як стрийка, взглядно вуйка (сина брата моєї бабусі)".

Про свого сина пише:

„Наш син, Ігор, сотник Армії США, діставав в Іраку додаток до його платні (не знаю скільки) за знання української мови. Згідно з військовими приписами, він мусив періодично проходити перевірку знання мови (так само, як зі стріляння й інших військових знань). Після останнього іспиту він потелефонував до нас і жалувався мамі, що цим разом вже не здав іспит на 100%, бо було багато таких слів, яких він ніколи не чув і їх не розумів (забагато „новотворів"?).

А кілька літ раніше Ігор був в Україні (ще тоді в ранзі поручника), як учасник "Partnership for Peace". Тамтешні українські старшини його питали, коли він прибув до Америки і як давно він в Америці, що він вже дослужився до старшинського чину. Коли довідались, що він родився в Америці, а українську мову знає з дому, Пласту і Школи Українознавства, то казали: „Дивись, родився в Америці, а говорить чисто по-українськи, ще й з галицьким акцентом!"

Сотник (U. S. Army Captain) Ігор Кобрин з мамою Катрусею Кобрин після повороту з Іраку. Травень 2005 р.

Ділимося сумною вісткою, що 26 січня 2007 р. відійшов у вічність

ВОЛОДИМИР МОЛОДЕЦЬКИЙ

Народився 20 лютого 1927 р. в Перемишлі, однак його батько, закінчивши студії й здобувши докторат, залишився на посаді директора аґрарного банку в Кракові, де їх родину застала війна. Володимир вчащав до гімназії в Ярославі. Вихований в патріотичному дусі, 17-річним юнаком, з власної волі, голоситься до Української дивізії. Як десятник бере участь у боях під Бродами з групою протитанкових гармат; поранений, попав у полон, два рази втікав з полону, був звільнений як польський громадянин і репатріований до Польщі. Переживання описав у книгах „Полум'яні дні" та „В руках „визволителів".

Після проживання півтора року в Кракові в тітки, втік до Західної Німеччини, віднайшов батьків у Парижі й еміґрував з ними 1948 року до Канади, до м. Торонта. Незабаром одружився з Орисею Ковблянською. Виховали двох синів—Ігоря і Андрія. Закінчив університетські студії. Одночасно закінчив офіцерську школу танкової зброї резерви й отримав ранґу сотника. Працював на посаді в асекураційній компанії, згодом пробував стати фермером. Теж працював на посаді екзекутивного секретаря Світового Конгресу Вільних Українців.

Був одним з засновників Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА. У Братстві займав становища секретаря Головної Управи, був членом Крайової і Станичної управ, як теж секретарем Світової Ради Українських Комбатантських Організацій. На запрошення Об'єднання б. Вояків Українців у Великобританії читав доповіді на військові теми у їхніх численних відділах. Був редактором військової ділянки у журналі „Вісті комбатанта".

З проголошенням незалежности України кілька разів з дружиною відвідував окремі місця, про що писав цікаві репортажі—перший з посвячення пам'ятника полеглим дивізійникам на горі Жбир біля Бродів. Деякий час працював в канцелярії Руху в Києві. На жаль, в 2001 р. зазнав тяжкого паралічу. При повній допомозі своєї дружини боровся завзято з цією хворобою. Несподівано його дружина упокоїлася 18 серпня 2006 року.

Похоронні відправи довершив о. Олег Юрик в похоронному закладі Кардинала й в церкві св. о. Николая. Похований на дивізійній ділянці цвинтаря св. Володимира в Оквіл. На тризні попрощав побр. Володимира голова КУ Братства Лев Бабій. Спомином поділився з численними присутніми інж. Ярослав Соколик.

Синам, внукам, сестрі Галині Новаківській та його дальшій Родині глибоке співчуття складають ГОЛОВНА, КРАЙОВА й СТАНИЧНІ УПРАВИ БРАТСТВА кол. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Творчість наших побратимів

ОСИП ГОЛОВАЦЬКИЙ–ГРОМАДСЬКИЙ САТИРИК

Осип Головацький був у першу міру музикантом і співаком, одначе він мав критичну думку про українську громаду й свої думки висловлював у віршованій сатирі. Про життя еміґрації зібрав свої вірші у книжечці п. н. „Запорожець за... океаном", в якій описує перші роки діяспори в Америці. Пише як Іван Кирпатий, хоч є й вірші під іншими псевдонімами: Грицько Мохнатий, Гриць Мазниця, Василь Голос. Є у книжці пісні, як „Різдвяна", „Бо люблю Америку", „О, мій рідний край", патріотичні вірші „Листопад" та спогади з буденного життя еміґранта (Див. „ВК", ч.4, 2006).

Друкуємо перший та останній вірші з „Запорожця".

СЛОВО АВТОРА

Нагадавсь мені Іван, той славний, Сорокатий,
Що „До Складу і Прикладу" правду вмів сказати.
–Я – лише Іван Кирпатий і не надто вчений,
А, одначе, вся громада знає вже про мене.
– Еміґрант я незвичайний! О, ні! Політичний!
Дух мій не матеріяльний, а патріотичний!
– Заки вибрався за море, натрудивсь чимало
в таборовій поліції, в кухні, де попало.
– Хист мій організаційний вміли всі цінити,
тож у таборі я висів на списках еліти.
– Я ні славний Понеділок, ні не славний Ікер,
І не Юзько Калафатюк, і не жаден „спікер",
а простенька людина на подобу Божу,
що дурниці говорити–то здається, можу.
– Я би міг вам говорити навіть цілу днину,
та сьогодні говорити буду лиш годину.
– На людей, коли говорю, вплив великий маю,
бо без пам'яті говорю, з картки не читаю.
Хто таке я? Я скажу вам. Амбасадор з Краю!
вдень працюю при будові, нічно замітаю...

– Бо сказав Тарас Франко, що той, хто спить на волі,
той як спав, так далі спати буде все в стодолі.
– Так! Для України треба важко працювати,
щоб її так, як належить, репрезентувати.
– Амбасадором тут бути, це не є забава!
Треба знати політику! Це ж усіх нас справа.

Іванові КИРПАТОМУ в альбом

– Був у краю Сорокатий, що писав нам вірші,
раз були вони чудові, а нераз і гірші.
– А писав він, як чували, про нашу худобу,
І лічив він худоб'ячу, всіляку хворобу.
– А газета, що писав в ній, то „НАРОДНЯ СПРАВА",
то про нього у народі – лунала все слава!
– Припадково так згадав я, про „НАРОДНЮ СПРАВУ".
тут в Америці Кирпатий, ширить свою славу.
– Він також Іваном зветься, та не Сорокатий,
він собі звичайно, знайте, тільки той Кирпатий.
– Сорокатий був в Сибірі, Кирпатий по світі,
волочився, то він знає, що де там в повіті...
– Сорокатий і Кирпатий, оба воювали,
у завзятих лютих боях, слави здобували!
– Билися за Україну, билися за волю,
і обидва, як знаємо, попали в неволю.
– Сорокатий до Сибіру, Кирпатий в Ріміні,
а тепер у Америці – віршує про „міні"!
– Вистріляв він під Бродами, які мав лиш кулі,
і за те дістав від „врага", тільки самі дулі!
– України не здобули, хоч лишилась слава, –
під Бродами повторилась, новітня Полтава.
– Нарід мучився в неволі, Кирпатий в чужині,
та клянеться, що служити – буде Україні!
– Добровольцем був на фронті, добровольцем бився,
то з вояцької натури, в зброю залюбився.
До „Вільного тут Козацтва" поступив у лави,
щоб належно боронити, рідної держави.
– Як прийде оця хвилина, хвилина до зброї,
то за волю України, тут готові „вої"!
– Сниться доля України, сниться її воля,
а тим часом там панує, комуни неволя.

– Тут в Америці Кирпатий, зовсім не дармує.
як уміє, так для справи, днем-ніччю гарує.
– заложив він хор церковний, голосно співає,
як „Достойно й правдиво" в церкві залунає,
– То душа ген у простори, небесні злітає,
із ангелами у небі – Бога величає!
– Бортнянського „Алилуя" – то душа у небі, -
так молитись ми повинні – у кожній потребі!
– Та за голосно для мене, велів би тихіше,
щоб поглинувши в молитву, – молитись миліше.
– Та бере він все бравурно, на свою же моду,
бо вояцька вже натура, у нього, знай, зроду!
– Сняться Броди, і походи, вояцькі вичинки,
а нераз так мимоходом, листи від дівчинки!
– І оркестру славну має, по весіллях грає,
І нераз прекрасні танґа – сам же і співає!
– Споглядає він на плечі, і на голі ноги,
гей, якби то притулитись до тої небоги!
– А ті „міні-міні-міні" – не дають спокою,
забирають увесь спокій, нуртують собою.
– Бандуристами керує, бандури співають,
то кажу вам, вони серце, людям роздирають!
– Як УПівської заграють, звернуть на народню,
Боже милий, попадаєш у якусь безодню!
– Плаче дума, плаче серце, плаче Україна,
і лишається на завжди „не забудь" хвилина!
– То Кирпатому – знай слава, за цю гру преславну,
нагадує невмірущу, славу цю недавню!
– Що гриміла в Україні, співала про волю,
про новітнє те козацтво, про майбутню долю!
– Та Кирпатий тут працює, працює потихо,
і він міцно в серці вірить, що минеться лихо!
– Що зірветься завірюха, загримлять гармати,
і „Вільне Козацтво" піде – Матір визволяти!
– Тож Кирпатого шануймо, хай ширить ту славу,
хай співає про Вкраїну, про її державу!
– Так, як вмів про нього тільки, старавсь розказати,
все Кирпатого вітати каже –

Ваш Грицько Мохнатий

ПОЛІТИКА СССР У МИНУЛОМУ

18 грудня 1939 року, в одному селі, де я був учителем, несподівано зустрівся з одним із наших (дійсно наших) радянських комуністів, який у співпраці з росіянами тієї самої партії виконував своє завдання в селі „просвітителя" населення Західної України в новому для нього комуністичному державному порядку. По взаємному привітанні він почав розмову.

–Ну, а ти своїм учням подарки вже роздав?

–Які подарки, за що?

–А ти не знаєш, що сьогодні св. Миколая? Як я був малим, то моя мати у ніч під св. Миколая потайки клала під мою подушку, немов від св. Миколая, подарок для мене. Так само чинили всі матері своїм дітям. Нині я в це не вірю, але тоді я вірив, що це св. Миколай мене обдарував.

–Ти добре знаєш,–кажу,–що зараз радянська школа релігійних свят не дозволяє відзначувати, то як можеш про таке мене питати?

–Я знаю, я знаю. Наші діти зараз одержують подарки на Святі Ялинки чи Діда Мороза, які влаштовуються на закінчення старого року. Але не про це я хочу з тобою поговорити. Найперше дай мені слово чести і свою руку, що нашої розмови ти нікому не перекажеш, бо інакше, то нам не жити.

Ми припечатали нашу таємну розмову щирим стиском рук.

–Чи ти був польським офіцером?–він почав.

–Ні, не був,–кажу.–Або що?

–А от що. Цієї ночі ми післали десять тисяч польських офіцерів на „Йосафатову Долину",розумієш. Признайся, бо ми і так можемо вишукати, що ти ним був. І як так, то і тебе туди б післали. Мені було би дуже прикро про щось таке довідатись.

–Ще раз кажу тобі, що я в польській армії не служив. Ось у мене посвідка лікарської військової комісії стверджує, що мене до армії не покликали, бо тоді були би від мене цю посвідку забрали, а були б дали військову книжку. Нас українців, тих що покінчили середню освіту й мали право стати військовими старшинами, поляки в армію не допускали. Мені не хочеться вірити, що за одну ніч ви змогли вистріляти 10.000 людей. Не говорю про моральний злочин, а про можливість щось таке доконати. Це 10.000! Хтось може чути стрілянину!

–А хіба ти не знаєш, що зараз є війна СССР з Фінляндією? Кого зараз цікавить нічна стрілянина? Це стріляють на фронтах. А вистріляти 10 тис. людей, це воно так: зженуть їх у долину між гірками, окружать машиновими скорострілами, дадуть наказ і пішло. А вранці прийдуть трактори, те місце засиплять, вирівняють, покладуть травички, понасаджують берізки й сосонки, покладуть лавочки, а ти сидітимеш і читатимеш газету не знаючи, що під тобою людські тіла постріляні, може й невинно.

Головною дорогою Заліщики-Львів їдуть машини з червоноармійцями.

–Куди це женуть ці машини?–питаю.

–На Фінляндію. У Бесарабії і Буковині все уже впорядку, то можна ті частини перекинути на Фінляндію.

–Я знов не можу чогось зрозуміти, а саме: як це так, що такий великий Радянський Союз, з такою сильною армією, з таким модерним озброєнням не може дати собі ради з малою Фінляндією, і, як я це бачив в кіно на фільмі, СССР уже втратив більше мільйона вояків. Це дуже мені загадкове.

Він усміхнувся.

–А що це таке мільйон вояків для Совєтського Союзу? З мого села–Петро, з твого–Микита, з іншого–Іван, ще з іншого–Льоня і т. д. І навіть ніхто не зауважить. У нас зараз є засуджених до кари смерти поверх два мільйони, яких треба постріляти. Кожному треба віддати в потилицю три кулі, тобто понад шість мільйонів. А їх треба випродукувати, за них треба заплатити. Так ось таких випустили на волю і вони без зброї мають проявити себе на Фінляндському фронті. Як здобуде там собі зброю і повернеться живий... А знаєш скільки в нас літаків, танків, гармат і іншої зброї? Якби один літак скинув лише одну бомбу на Фінляндію, то з неї залишилася б тільки велика яма. А зараз літак скидає серію бомб, то уявляєш собі наслідки їх вибухів?

–Та не забувай політики. Це найнебезпечніша зброя! У нас все плянується. Увесь світ капіталістичний насторожений проти сили комунізму. Напевно знаєш про трикутник Берлін-Рим-Токіо. Якраз Берлін зараз маршує від перемоги до перемоги. Правдоподібно перейде за Ля-Манш, а тоді ми його ба-бах! Ми такі „слабі", що навіть із Фінляндією програти приходиться. Це так зараз, але побачиш, що станеться, як почне наступати озброєна армія, вишколена. За пару тижнів буде війні кінець. Якби ми показали свою силу, то капіталісти зв'язалися б з Гітлером і разом з ним пішли б проти нас. А так, вони прийдуть нам помагати: дадуть нам зброю, гроші, все що захочемо, бо Гітлера треба знищити, він „хоче завоювати весь світ", він іде знищити євреїв. Гітлер уже війну програв, хоч він ще дуже сильний.

–Не те політика, що ти бачиш, про що читаєш, що знаєш, а те чого ніхто не знає окрім того, хто її заплянував у глибоко захованій тайні.

Ми сказали собі „надобраніч" і більше про це не говорили. Його перенесли до іншого району по кількох тижнях. Чи пережив він страшні воєнні дії? Пощо мені про це говорив? Мабуть, щоби я це іншим передав.

Цей спогад можна закінчити за славним нашим Іваном Паланюком: „Віртє або ні"!

Осип Головацький

ПІДСТАРШИНСЬКА ШКОЛА В РАДОЛЬФЦЕЛІ

Друкуємо спогад-нарис про підстаршинський курс в м. Радольфцелі невідомого нам автора. Це його друга частина споминів. Поміщуємо фотокопію його рукопису–можливо він або хтось з його друзів чи родини впізнає почерк його письма й нам напише.

в Радольфцелі
Пізною осінню 1943 р. усі 12 сотень крім 2-ої і 5-ої
із вишкільного куріня „ч. 6. К" покінчили свій рекрутський
вишкіл. Гайдляґер і так невеселий із своїми
пісками та кущами-карликами, в яких ми так
наполегливо набирали вояцького шліфу, спогадів
та зірів нам дорешти. Цікаво було що буде даль-
ше.

Редакція

Пізною осінню 1943 р. усі 12 сотень крім 2-ої і 5-ої із вишкільного куріня „ч. 6. К" покінчили свій рекрутський вишкіл. Гайделяґер і так невеселий із своїми пісками та кущами-карликами, в яких ми так наполегливо набирали вояцького шліфу, споганів та зсірів нам дорешти. Цікаво було, що буде дальше. Німецькі старшини і підстаршини із сотень, що покінчили вишкіл, від'їхали до Італії й Франції, призначивши перед тим здібніших рекрутів тимчасовою старшиною. Заздалегідь, як ми довідались, були приготовані осуди про поодиноких стрільців і списки, хто їде на підстаршинський вишкіл. Кільканадцять днів приказ від'їжджати не приходив і ми пробували власних крил. Сотникували українські старшини, муштру вели здібніші рекрути, переважно кандидати на старшинську школу. Все ще було засвіже, запровізоричне, і тому не можна було завважити спеціяльного порядку по сотнях.

Добре, що довго так не тривало. 15 листопада ми роз'їхалися кількома транспортами по майже цілій Німеччині, бо крім двох шкіл для підстаршин піхоти (Радольфцель і Ляуенбурґ), що були призначені для нас, до інших шкіл різних родів зброї їхали вже менші групки.

Найбільшу групу творили стрільці, яким довелося набирати підстаршинського шліфу і досвіду в школі Радольфцелі над Боденським озером. Сама школа лежить поза містечком Радольфцель, на оболонях, що тягнуться широкою смугою понад озером. Положення дуже гарне. Озеро найбільше в Німеччині. За озером Швайцарія із засніженими верхами Альп. Усюди повно садів, що справді були тоді опустілі і безлисті, бо прибули ми з кінцем листопада, але всюди трава ще зеленіла. Такою зеленою, може хіба більш зруділою, була вона підчас цілого вишколу, бо зима над озером незвичайно лагідна.

Майстерні, мурами обведені і дуже чисті касарні із господарським будинком з годинниковою вежою посередині. Тут примішувалась кухня і не одна мрія зголоднілих на вправах стрільців.

Перший раз задзвеніла вулицями цього старовинного містечка наша пісня. Ми маширували під проводом українських старшин із станції до касарень. Комендантом транспорту був пор. Сова. Решта старшин (було їх щось із десять) мали приглядатися, як постають з недавніх ще рекрутів–підстаршини. Були це пор. П. Микитюк, пор. І. Поспіловський, пор. В. Козак, пор. Я. Казанівський та інші.

В Радольфцелі були вже перед нами українські робітники (переважно придніпрянці), та про їх знали радольфцелці, що це „русси" із відзнакою „ост". Вперше стрінулися вони з українцями і нашими стрільцями.

В підстаршинській школі те саме. Мало того. Вона існувала вже тоді п'ять років, але не мала ще чужинців за учнів. Ми були першими чужинцями, що мали вишколюватися в цих мурах. Самозрозуміло, що зацікавлення новими вихованцями було велике. На воротах чекала нас ціла група цікавих підстаршин. Посипалися ще на порозі запити: „Чи знаєте німецьку мову?", „З яких ви околиць?"– і т. ін.

Школа із своєю залізною дисципліною проковтнула нас, щоб „защепити" нам т. зв. „пруський дріль". Було холодно і розділили нас сотнями в спортовій залі, де спочатку привітав нас командир оберштурмбанфюрер Бравн із своїми старшинами.

Відразу виникала справа перекладачів, бо було між нами багато, що не знали майже зовсім німецької мови. З них утворено першу сотню із сотенним гауптштурмфюрером д-р Гроссом. Крім цього, утворено дві дальші сотні.

Цього самого дня (ми приїхали понад полуднем) ми прибирали кімнати. Поприділювані вишкільні підстаршини по два на групу із дванадцяти чоловік (панцирні ґренадири) ходили по кімнатах і оглядали нас з резервою.

Наступного дня почався вишкіл. Вільного часу багато не залишалося нам до самого кінця вишколу. До полудня вправи в полі, коротка обідня перерва. Після обіду вистарчало часу хіба на те, щоб помити їдунки та приготувати зброю й спорядження до вправ. у боротьбі на близьку віддаль, що відбувалися за мурами касарень, на площі ч. 1, або бункровій горі. 15 хвилин залишали нам, щоб після вправ беззакидно чистому та зачесаному вилізти із немилосердно осіннього болота у викладову залю. Напереміну (раз у залі, раз групами по кімнатах) проходили теоретичні лекції.

В кожний понеділок після обіду обговорював шеф гауптштурмфюрер д-р Ґросс політичне положення. Приявні були всі сотенні старшини і підстаршини. Дуже багато разів випливало під час цієї години українське питання. Сам д-р Ґросс, адвокат в цивілю, заступник віден-

ського ґауляйтера, був прекрасним промовцем. Він ставився назагал до нас прихильно. Зацікавився українською справою.

Нас хотіли вважати тільки за якихось окремішних галичан, що нічого спільного з Україною не мають, але ми їм вияснювали в чому діло (найбільше милила усіх назва „Galizien"). Відмінний характер обох націй і мова доводили, спочатку часто, згодом рідше, до непорозуміння, які д-р Гросс умів поладнати майже завжди справедливо.

Чимало клопоту було з піснями. Спочатку хотіли навчити нас тільки самих німецьких пісень. У Радольфцелі мусіла бути пісня різка і перш за все голосна. На думку наших вишкільників, українські пісні до маршу не надавалися. Найчастіше надавалися такі: „Чорна кура", „Ми, українські добровольці", „Хлопці, підемо" та „Машерують добровольці". Останню приказав д-р Ґросс перекласти на німецьку мову і співав її з нами щопонеділка по обговоренню воєнного положення.

Але усіх завоювала українська народна пісня. Щочетверга на стрільбищі підчас перерв між стрілянням, перед кожною лекцією та в неділю співали ми пісні, якими усі захоплювалися. Проф. Осташевський, що відбував разом підстаршинський вишкіл, зорганізував хор, що згодом став дуже популярним не тільки на терені школи, але в цілій Боденській окрузі. В місті під час концерту мешканці були захоплені. Концерт ми повторювали. Крім того, співали на зимову поміч в Констанції, в Зінґен та інших місцевостях.

В Констанції, де була дуже акустична заля–усі були захоплені, проводили нас до станції з вигуками: „Браво, українер!" Та не тільки пісня зблизила нас з мешканцями Радольфцелю. Вони не були призвичаєні, щоб есеси ходили до церкви.

Те, що щонеділі пополудні бачили вони нас в церкві, хоч спочатку зовсім вихідних ми не мали, а потім дуже коротко пополудні в неділю, і в той час кожний хотів був купити щось, наприклад, яблука, чи пройтися над озером, зблизило нас дужче з населенням. Вони, здивовані, про все нас розпитували, деколи, наприклад, підчас перерви на вправах, підносили нам селянки яблука. Згодом стали ми дуже популярні. Стрільці своєю поставою показали, що вони негірші німців мають осяги на вправах.

Тому що забракло приміщення (прийшли нові вихованці–німці), нас стягнули у дві сотні. Оба сотники були дуже прив'язані до своїх чужинецьких вихованців. Разом із 6-им відділом постановили вони зробити нам, українцям, окремі різдвяні свята, навіть східних робітників запрошено було, щоб ці свята були для нас приємніші.

Скоро проминули тверді дні вишколу. Хлопці привикли вже і до дисципліни і до скромного пайка, тим більше, що цілі гори пачок з дому, з Галичини, нагадували Ґайделяґер. З вишкільним персоналом ми вже так звикли, що вони часто згадували, що радше пішли б з нами в першу лінію на фронт, як з німцями. Більші військові вправи показали,

що вправність у наших хлопців зовсім задовільна. Але вже всюди воно так, що тоді, як усе вже поладнане і зігране, треба починати життя наново, бо час минає скоро. Так само незвичайно скоро проминув нам останній місяць вишколу. Ми повинні були його покінчити раніше, ніж було передбачено, і тому на кожних вправах брали завше щось нового.

Успіхи нашого хору під керуванням проф. Осташевського, добрі висліди при перевірці школи Райхінспектором оберфюрером Зайхом причинилися до того, що покидаючи школу, розставатися з нашими вихованиками було важко. Вони бажали нам військового щастя і раді були б їхати з нами. Від деяких можна було почути вперше, як вони нарікали на солдатську долю, що примушує їх раз у раз зміняти свої групи, з якими так сприятелювалися.

Нас попрощав командир і вранці перебрав наш транспорт до Нойгаммеру пор. Микитюк. Ще раз залунали наші пісні по вулицях цього маленького старовинного містечка. Ще раз, востаннє, подивилися ми на ті площі вправ, на яких змішалася із снігом та болотом не одна крапля молодого стрілецького поту. І хоч кожний хотів назад туди, до своїх, до дивізії, жаль було прощати ці околиці, які нераз спочатку вишколу в'їлися були нам „добре в печінки".

Володимир ЗАВОРОТЮК
воєнний звітодавець

ГАЛИЦЬКІ ДОБРОВОЛЬЦІ НАД БОДЕНСЬКИМ ОЗЕРОМ

Після довгої, а проте незвичайно цікавої подорожі приїхали ми в славне містечко над Боденським озером, про котре ми стільки чули. Ліворуч від станції розлилося широко Боденське озеро, блакитне, спокійне, оточене з боків горами та густим лісом. Навпроти лісу великі набудування. Це Підстаршинська школа, в якій вишколюються також і наші галицькі добровольці на підстаршин.

Ми влаштувались в окремій кімнаті на другому поверсі над спортовою залею. Крізь вікно бачимо всі будинки та ціле подвір'я. Тут вічно рух і метушня. Їздять автомашини, ровери, поспішають кудись старшини і стрільці... Раптом почули ми свисток–і, як на заворожений знак, висипались з будинку вояки в зелених уніформах. На приказ підстаршини всі уставились в три лави і вирівняли їх до першого вояка справа. На приказ „Струнко!" ціла сотня застигла в безруху. Підстаршина здає звіт поручникові, що приглядався збірці.

Лунає команда: „Спочинь"–і нерухомі досі лави відпружено заворушились... Потім перейняв команду один з добровольців. Голосно і виразно звучать слова його команди, скоро і справно виконують прикази стрільці.

–Хто ці стрільці?–запитали ми дижурного підстаршини, що саме увійшов до нашої кімнати.

–Це українські добровольці: з Галичини,–звучала його відповідь.

–А хто ж цей вояк, що видає тепер прикази? Чи це також українець?–питаємо зацікавлені і чуємо притакливу відповідь.

–Тут перебуває зараз понад дві сотні галицьких добровольців. Всі вони кандидати на підстаршин, тому то й вчаться самі собою командувати, щоб потім вміти і інших вишколювати.

–Чи маєте багато труднощів у вишколюванні наших добровольців і якої ви думки про них?

Підстаршина усміхнувся.

–Назагал ми зовсім задоволені з них. Це сильні і здібні хлопці: маю враження, що будуть добрими підстаршинами. Найбільші труднощі для декого є слабе знання німецької мови, але при допомозі товаришів та українських старшин, які добре знають мову, стараємось і ці труднощі усунути. А тепер прошу за мною, поглянете, як вони живуть.

Входимо до середини одного будинку. Чисті, кам'яні сходи, центральне огрівання та великі, подвійні вікна впадають в очі з першого погляду. Заходимо в кімнату, в якій живуть добровольці. Всюди лад і чистота. Залізні, пружинові ліжка, чиста постіль, під стінами просторі шафи, на середині два довгі столи. Знайомлюсь з добровольцями. Це переважно молоді хлопці, повні сили та запалу. На запитання, як їм тут живеться, відповідають одноголосно:

–Зовсім добре. Маємо прекрасне, зразкове приміщення. До навчання маємо окремі великі кімнати, з найновішим навчальним приладдям. Комендант нашої сотні дуже вирозуміла і ввічлива людина, схильна, по змозі, задовольняти всі наші бажання. Щодня вишкіл наш не легкий, але за шість місяців нашої служби у війську ми вже так загартувались, що це нам зовсім не шкодить. Занять у нас багато, дозвілля мало, тому кожну вільну хвилину використовуємо на читання часописів, писання листів додому, або на спів.

І справді, наче на підтвердження тих слів, почули ми з сусідньої кімнати бадьорий спів, що потім перейшов у тужливу мелодію. Веселі пісні переплітаються з сумними, нагадуючи вояцьку долю, що то всміхається, як сонце, то знов чорними хмарами нависне...

По черзі відвідуємо інші кімнати. В кожній кімнаті живе їх десять і кожний майже з іншої частини Галичини. Але це зовсім не робить їм ніякої різниці. Тут творять вони одну велику сім'ю, сім'ю вояків, з'єднаних однією ідеєю та одним спільним бажанням боротись та раз на завжди знищити большевицьку потвору, що загрожує їхній Батьківщині.

Вже давно звечоріло. Свисток дижурного підстаршини перервав нашу гостину в добровольців. Час готовитися до спання. Прощаємось з хлопцями, обіцяємо прийти до них завтра і йдемо до призначеної нам кватири.

„До перемоги", 30 квітня 1944 р.

ЧОЛОВІЧИЙ ХОР У ТАБОРІ МІЛДЕНГОЛ

З початком нового 1947 р. між українськими полоненими в Ріміні ширились різні чутки та здогади, що цього року, можливо, звільнять нас, що нами зацікавилась Бразилія, щоб там освоювати дикі пущі, або Арґентина чи Чилі, включно з північною Африкою. Кожний з вояків, найкращі молоді роки яких пройшли в полоні, ставив собі питання: що далі, яка будучність нас чекає, яка доля?

Нарешті весною 1947 року в кінці квітня–на початку травня 1947 року почалась ліквідація табору в Ріміні. Ми довідались, що нас мають перевезти до Англії на рільничо-господарську працю, у чому Англія відчувала велику потребу. Все-таки, ми з недовірою і непевністю поставились до цього. Чи їдемо ми до Англії, а може на схід до Росії, яка мала велике бажання повернути дивізійників. Почалось транспортування першого, другого і третього полків, залежно від величини військових транспортних пароплавів. Полки їхали в цілості, або треба було ділити, доповнювати іншими полками чи куренями. Прийшла черга четвертого полку, який також був розділений, бо частину його було приєднано до третього. Натомість до четвертого полку було включено частину технічного полку і таборову робітничу сотню.

Четвертий полк мав гарний полковий хор, але не мав власного диригента. Нашим диригентом був Володимир Мельниченко, який жив в курені молоді.

13 травня четвертий полк вирушив у дорогу. Наш маршрут почався з італійського порту Венеція і пролягав через Адріятичне й Середземне моря та Атлантичний океан. Подорож тривала довго і щоб ненаскучилось воякам та, щоб показати англійській залозі пароплава свою культуру, виник задум зорганізувати концерт. Ідею подав культосвітній референт четвертого полку пор. мґр. Ониськів, знаючи що на борту пароплава є хор, з певним репертуаром, лише без диригента. Він також знав, що з ним їде таборова робітнича сотня з наших православних вояків, яка має свій хор, що обслуговував УАПЦ в Ріміні і має диригента Анатолія Кліща. Тож мгр. Ониськів домовився, щоб об'єднати два хори, дати спільний концерт на пароплаві, а в майбутньому разом працювати, плекати українську пісню. Так постав перший соборний хор, який на скору руку зорганізував успішний концерт на пароплаві.

Наприкінці травня ми причалили до Шотляндського порту Ґлазґо, звідки поїздами наш транспорт було перевезено до переходового табору м. Шефілд. Тут транспорт розділено–750 вояків було перевезено до малого містечка Мілденгол, Суфолкшір, 85-й табір військовополонених. На щастя, наш хор переїхав у цілості. Хор дав три концерти в таборі, а також поза ним. Один концерт для студентів відбувся в м. Кембрідж, два концерти в переходовому таборі Вествратінґ, куди

приїжджали не тільки наші, а й інші національності з таборів „Ді-Пі" з Німеччини та Австрії.

Хор багато працював і вдосконалював свою майстерність. Але скоро виявилось, що самому хорові без балету (танцювальної групи) є

Хор 85-го табору в м. Мілденгол:
в центрі–дириґент хору Анатолій Кліш, у першому ряді другий справа–адміністратор хору Григорій Болюбаш. 1947 рік.

Танцювальна група в таборі в м. Мілденгол, 1948 рік,
зліва–лежать Галатин Осип, Курпіта Мирон, Гнида Іван;
сидять: Н.Н., балетмайстер Ілля Куриляк, Леник Василь в ролі дівчини, Горбань Михайло, Глушко–культосвітній референт табору і Кульчицький Володимир.

тяжко, немов чоловікові без жінки. Ентузіясти, які взялись за створення такої групи, скоро знайшли в таборі Іллю Куриляка, який виявився не тільки добрим балетмайстром, але й художником.

Розпочалась наполеглива і продуктивна праця балету і хору, а І. Куриляк почав організовувати народні строї не тільки для балету, але й для хору. З таборових рушників почав малювати вишивки, мішки від бараболі фарбував на синьо і червоно, почали шити шаровари. Таборові гуцули своїми виробами доповняли оздоби строїв. Природно, що балет без жіночої статі є неможливий, тож прийшлось переодягати чоловіків у дівчат. На одному з концертів у таборі були присутні англійські дівчата, яким сподобались українські народні танці і вони виявили бажання вчитись і включитись до нашого балету. Так наша танцювальна група здобула двох англійських дівчат. Хор проіснував до 1948 року, до нашого звільнення з полону.

Григорій БОЛЮБАШ,
Болтон
(„Українська думка")

ДЕЗЕРТИРСТВО У 1-ій УД

Докладного числа „дезертирів", якщо так можна називати тих вояків, які добровільно залишили лави Української Дивізії (бо багато просто переходило до УПА), не можна встановити. Начальник оперативного відділу Дивізії Вольф-Дітріх Гайке подає у своїх споминах *Українська дивізія „Галичина"* (ст. 167) приблизне число 600, що „було незначним числом, якщо взяти до уваги обставини та велику кількість вояків у дивізії та запасному полку",–додає Гайке.

Проф. Тарас Гунчак у своїй історії УД *В мундирах ворога* й англійською мовою *On the Horns of A Dilemma* пише: „На 10 листопада 1943 року 487 чоловік дезертирувало зі зброєю та амуніцією". У примітці ч. 17 подає джерело: Дмитро Феркуняк. *Спогади з життя дивізії „Галичина"*, ст. 19. І додає: „Автор помилково написав 1944 замість 1943"

Ця цифра й змінений рік у книжках проф. Гунчака неправильні. Проф. Гунчак не подав іншої цифри з тих самих споминів, а саме: Феркуняк на ст. 17 пише: „З днем перебрання згаданої праці у штабі Дивізії (14, 12, 43) стан дезертирів виносив 184 чоловік."

Цитата Д. Феркуняка в книгах (ст. 19) проф. Гунчака повинна бути: „Процес дезерції прибрав щораз ширші міри так, що з днем (10 лютого 1944) число дезертирів в Дивізії виносило 487 осіб, які з повним вирядом і оружем опустили ряди Дивізії."

Див. теж Дмитро Феркуняк. *Спомини з життя в Дивізії „Галичина" і в полоні 1943-1947*." Івано-Франківськ „Лілея"–НВ, 2003.

Подав Роман Колісник

ТАБІР ПОЛОНЕНИХ–ДИВІЗІЙНИКІВ

у Горблінг, Сліфорд, Лінконшір, у східній Англії та Ріміні

Поміщуємо світлини Петра Р. з життя табору у Горблінґ, в якому перебувало 950 полонених. На жаль, нам невідоме його прізвище.

Редакція

Ревія таборового театру, грудень 1947 р.

Високі стовпи огорожі зрізують до висоти 1,5 метра за наказом Міністерства.

Таборовики при праці на фермі, травень 1947 р.

Загальний вид виставки, 10.12.1947 р.

Таборова церковця у Горблингу, грудень 1947 р.

Посвячення могили незнаго стрільця в таборі. Ген. Крат і майор Яськевич сходять з могили, 1946 р., Ріміні, Італія.

Дивізійники в УПА

ЗГАДКА У ВИДАННІ „ЗА ТЕБЕ, СВЯТА УКРАЇНО"

Серед загиблих дивізійників зовсім недавно знайшлося прізвище славного сотенного УПА Данила Свістеля, пс. „Веселий". Народився Данило 1921 р. у с. Нирків, що біля Товстого Заліщицького повіту, в родині священика Юліяна та Софії. Батько його був великим патріотом громади.

У 1944 р. священик врятував селян від масової екзекуції німців за вбивство німецького солдата. Після закінчення Чортківської гімназії, Данило у 1940-1941 рр. вчителював у с. Солоне, а під час німецької окупації працював у Чортківській філії УЦК.

До дивізії зголосився з братом Яковом. Пройшов підстаршинський вишкіл у Лявернбурґу, Померанії, після якого брав участь у битві під Бродами. Вирвавшись з оточення, з групою дивізійників перейшов до УПА на території Лемківщини, де очолив сотню „Ударники-1". З серпня 1944 р. по квітень 1945 р. сотня входила до складу куреня Василя Мізерного „Рена", який від осені 1945 р. став командиром 26 Т. В. УПА „Лемко". Даний відтинок підлягав В. О. УПА „Сян" під командуванням Мирослава Онишкевича, пс. „Орест".

Розповідають, що сотенний „Веселий" добре володів німецькою мовою і носив дивізійний мундир з „левом", але без інших відзнак. Був товариським, любив і цінував гумор. „Ударники-1" прославились як найбоєздатніша частина у Закерзонні. Брали участь у наскоку на польсько-більшовицький гарнізон в Перегінську, виграли бій біля с. Старі Струбовиська Ліського повіту, в якому загинуло 86 московських карателів, здійснили багато успішних рейдів по ворожих тилах.

Загинув Данило Свістель 2 квітня 1945 р. під час несподіваного наскоку більшовиків біля с. Ветлин Ліського повіту. Стрільці боляче переживали загибель улюбленого командира. „Сумно дивилися ми один на одного, що залишилися як сироти без рідного батька",–пише у своїх спогадах ройовий сотні „Ударники-1" Іван Ґерасимів „Палій". Про сотенного Д. Свістеля згадують друзі у збірнику спогадів „В рядах УПА", матеріялах „Бібліотеки Українського Підпільника" та інших виданнях.

Сотня „Веселого" продовжувала бої, її очолювали відважні сотенні командири–„Ярич", „Дідич", „Бродич", але такою бойовою одиницею, як у 1945 р. вона вже не була. Склалися вже більш важкі обставини. У 1947 р. частина вояків сотні пробилася до Західної Німеччини.

Дивізійний вишкіл пригодився Богданові Федику із с. Мечищів на Бережанщині, що став сотенним під псевдо „Крук" й очолив 18 чортківський тактичний відтинок УПА „Стрипа-2". Загинув „Крук" у трав-

ні 1945 р. у бою з більшовицькими силами у лісі „Ґалилея" біля с. Сосулівка Чортківського району.

Були й упісти, які зголошувались на службу в Дивізію і в ній загинули. Серед них Олекса Бабій з с. Жизномир Бучацького повіту. Активіст підпілля ОУН він еміґрував з рідного села до Франції. Працював у редакції газети „Українське слово". Під час німецької аґресії на Францію воював в іноземному леґіоні. Учасник похідної групи ОУН в 1941 р. Переслідувався ґестапо. Уник німецького розстрілу біля Кременчука й перейшов на Волинь до УПА, де командував загоном повстанців. Брав участь у розгромі німецького ґарнізону в м. Дубно та визволенні політичних в'язнів. Курінний УПА Максим Скорупський „Макс" засвідчує, що Олекса під пс. „Арієць" був учасником переговорного процесу за об'єднання мельниківських і бандерівських відділів у єдину УПА.

У вересні 1943 р., за завданням Проводу ОУН, Олекса Бабій зголосився до дивізії „Галичина" і як колишній підстаршина артилерії польської армії закінчив артилерійську старшинську школу у чеському місті Бенешеві.

У ранзі хорунжого під прізвищем Андрій Левчук виїхав на фронт під Броди, де загинув 18 липня 1944 р. біля с. Ґута Пеняцька.

Маємо багато інших прикладів геройчних вчинків дивізійників у лавах УПА. Вони очолювали військові вишколи молодих повстанців. Завдячуючи своєму військовому гарту, рятували їх від загибелі.

Підофіцером (десятник) служив у дивізії майбутній сотенний УПА Григорій Ґоляш із с. Бишки, пс. „Бей", „Бульба", „Шолом", якого Роман Шухевич відрядив до дивізії як зв'язкового між ним і членами ОУН в Дивізії. Після Бродів Григорій Ґоляш відповідав за конспіративні квартири ОУН у Львові, виконував особисті доручення Шухевича.

Полонений 27 квітня 1950 р. Григорій під час допитів вискочив з четвертого поверху будинку УМДБ й загинув.

Поручник (старший лейтенант) Василь Дусанівський, пс. „Голенко" служив у Дивізії підстаршиною 31-го полку. Після закінчення війни 8 травня 1945 р. попав у полон до совєтської сторони на р. Мур в Австрії. Звідти втік й повернувся додому, де вступив до лав УПА. Став помічником сотенного „Єфрема"–референта Служби Безпеки Крайового проводу ОУН „Поділля". Загинув 29 червня 1947 р. у бою з гебістами над рікою Стрипою між селами Никовим і Драгоманівкою.

На жаль, не знаємо усіх вояцьких імен дивізійників, загиблих у лавах УПА. Потрібні доскіпливі дослідження науковців на реґіональному рівні. Ніхто ж бо не документував їхніх прізвищ, лише з людської пам'яті нами відтворено їх пам'ятний реєстр, опублікований у чотирьох книгах циклю „За тебе, свята Україно" (1998, 2000, 2002, 2004 р. видання).

До історії 2-ої світової війни

Петро ГРИЦАК

ЧОМУ НАПАД НІМЕЧЧИНИ НА СРСР У 1941-му РОЦІ НЕ ВДАВСЯ?

Багато було вже дискусії на ту тему. Але час від часу приходять нові достовірні арґументи, чому все так вийшло. Вже в половині липня 1941 року не тільки скептично до Гітлера наставлені німецькі генерали, але також відповідальні англійські та американські військові кола були переконані, що справа німецької перемоги на Сході є вже майже певною! Тимчасом, у споминах високо відзначеного бригадефюрера Л. Деґреля [1], що вийшли в англійському перекладі, є багато цікавих деталів про ті справи–інтеліґентного обсерватора, що сам був тоді „по другій стороні барикади". Він мав особисті контакти з високими провідниками III Райху, і мав численні зв'язки з іншими впливовими особами серед „Ваффен СС". Будучи командиром СС-дивізії „Вальонія", де він почав свою службу як звичайний рядовик, показався відважним і успішним військовиком найвижчого рівня. Він (хоч у своїх споминах твердить що „ніколи не був гітлерівцем") уважав, як багато інших (навіть сам Черчіль) у липні 1941 р., що перемога Гітлера була цілком певна.

Головною причиною невдачі це те, що напад на СРСР був спізнений на 5 тижнів, через непередбачену конечність „очистити" ситуацію на Балканах, де у квітні 1941 р. дійшло до перевороту в Юґославії, та англійського десанту у Греції, що сталося після легковажного нападу Італії на Грецію. Деґрель каже, що йому сказав тодішній міністер закордонних справ Італії, Чіяно, що напад на Грецію плянував Мусоліні ще у жовтні 1940, без порозуміння з Гітлером, думаючи, що, підкупивши деяких грецьких політиків, усе піде гладко. Але тодішній грецький диктатор ген. Метаксас був іншої думки. Грецька армія відважно билася, виконала успішний протинаступ, почала окупувати Альбанію та одержувати військову допомогу від Англії. Думаючи про легку перемогу, як Гітлер у Франції у 1940 р., Мусоліні не мав успіху.

Гітлер тимчасом був на вершку своєї кар'єри як харизматичний військовий полководець (по-німецьки Feldherr), який рутиново робив воєнні ходи, про які досвідчені штабові генерали вважали неможливими до виконання. Хоч Гітлер сказав Деґрелеві, що даючи наказ про „похід на схід", мав відчуття „вломлення у цілком темний простір, йому незнаний". Мав тоді тільки 3254 танків, стільки само як у французькій успішній кампанії, думаючи що Червона Армія мала тільки 3 000 перестарілих танків. Тимчасом їх було приблизно 10 000 (спеціяльно нових Т-34 та КВ), у що навіть, як довідався, якийсь час не хотів вірити. Також і механічного боку якість німецьких танків не була найкращою, через їх масовий ужиток на Балканах, та тільки часткової пізнішної віднови

чи перебудови. Ще влітку 1940 р. Гітлер наказав збільшити місячну продукцію танків до 800 чи 1 000, що, одначе, не було виконано, ніби через високі кошти та брак потрібних кваліфікованих робітників. Про те він довідався аж у лютому 1942 р., коли було запізно,–каже Деґрель. Пізніше такі пляни виконувано та перевиконувано, коли в 1943 р. почалося загальне переставлення німецької економіки на воєнну продукцію, під керівництвом міністра Шпера. З таких причин також не прийшло на час проведення танкового озброєння і протитанкових гарматок із калібру 37 мм на більше реалістичні 60 мм, що було потрібним через збільшення грубости панцирної охорони на найновіших танках Червоної Армії. Ті інформації відкрито щойно після війни з документів управління військового озброєння (Heereswaffenamt).

Не допомагало також, що Гітлер намагався провадити війну на сході згідно з власними амбітними плянами, не беручи до уваги найновіших студій німецького генерального штабу. Рівночасно мав інші проєкти, які не допомагали успішному провадженні війни, так що в тій кампанії властиво не мав означеної головної цілі. Так мимо того, що завдяки неймовірним зусиллям німецького вояка, який у найбільше критичний час дійшов до Москви–було запізно,–треба було відступати. Фахівці кажуть, що тодішній наказ Гітлера тільки обмежити тактичний відступ, був правильним.

Тут приходить у гру другий важливий фактор невдачі „походу на схід"–брак зимового умундирування для армії (але виглядає, не для військ СС чи авіяції). Чи це був тільки брак реалістичного плянування, чи якийсь скритий саботаж–досьогодні невідомо. (Автор статті пригадує собі з осені 1941 р. знімки з газет, де показувано німецьких вояків, голих до пояса, які натиралися снігом, з поясненням: „Німецькі вояки не бояться холоду"). Від великих морозів потерпіли вояки, масово гинули коні, замерзали локомотиви, не стартували мотори авт і танків, не працювали деякі механізми зброї кулеметів і гармат. Хоч німецькі військові кола докладно студіювали зимову кампанію Наполеона, але були переконані, що швидкість „походу на схід" обереже їх від долі півмільйонної армії Наполеона, з якої тільки 30-60 тисяч повернулося. Все таки, вона зайняла Москву, а німці дійшли тільки до передмість та зараз мусили відступити–головно через запізнення на 5 критичних тижнів, про яких говорив Деґрель. Це сталося через невдалу спробу Мусоліні підкупити деяких грецьких політиків.

Тепер відомо, що тоді англійці вже могли розшифровувати німецьку секретну систему зв'язку „еніґму". Один із англійських симпатиків СРСР, кажуть Кернкрос (John Cairncross), передавав до СРСР інформації про всі важливіші рішення німецької армії, та безпосереднє плянування їхніх офензив [2]. Подібно, працюючий в німецькій амбасаді більшовицький шпигун Зорґе (Sorge) повідомив у листопаді 1941 р., що Японія не нападе на СРСР. Це звільнило на Далекому Сході 15 добірних дивізій армії для контрофензиви під Москвою, що розпоча-

лася 6 грудня 1941 р. Влітку 1941 р. здоров'я Гітлера почало занепадати, й, мабуть, через те не був здібний на драматичні імпульсивні ідеї, які заскакували й паралізували його противників у 1939-40 рр. Перестав бути для своїх генералів „леґендарним полководцем усіх часів"[3] (Grösster Feldherr aller Zeiten)!

До невдачі „походу на схід" сильно причинилися вісті, які надійшли до вояків Червоної Армії про нелюдське трактування полонених (ніби тому, що СРСР не підписав Женевської Конвенції) та брутальної поведінки супроти населення окупованих територій. Це напевно довело до збільшення боєздатности Червоної Армії.

Відомий автор В. Суворов[4] твердить, що СРСР мав почати наступ на Німеччину 6 липня 1941 р. Тому, що Червона Армія була дислокована для офензиви, не могла початково успішно оборонятися. Теж інші держави, заінтересовані в конфлікті між СРСР та Німеччиною, вперто попереджували Сталіна про можливість недалекої війни. Сталін дуже добре знав про намагання Великої Британії спровокувати такий конфлікт, і до самого кінця старався не допустити до найменших пограничних конфліктів! Щоб не дійшло до конфлікту передчасно, аж він буде готовий до цього.

Автор цієї статі пригадує, як восени 1939 р. новоприбулі „совєтчики" говорили в Перемишлі до охочих перейти „на другу сторону" (ріки Сяну, тоді демаркаційної лінії, пізнішої границі): „Хочете до ґермана? Ми також там прийдемо!"

Великі маси військ перекинуто в пограничні території, процес, що продовжувався до червня 1941 р. Касарні були переповнені, а родини „командірів" розміщувано в зареквірованих приватних помешканнях. У нас заквартирував майор Поплавський. Почалася будова модерних бункрів, один у самому центрі міста. Оборона Перемишля, під проводом пізніше відомого генерала Власова, тривала до 29 червня 1941 р.

Весною 1941 р. автор цієї статті жив у Ярославі, місті на захід від Сяну. Вже від квітня можна було завважити, що Німеччина готувалася до війни, маси військ усіх родів зброї розміщувалися у місті Ярославі та в околичних лісах. У суботу, 21 червня, було видно що шось важливого готується.

Тут варто додати, що німецьке військо дуже гарно презентувалося в порівнянні до червоноармійців чи вояків колишньої польської армії. Для безстороннього обсерватора видавалося, що це армія, з якою ніхто не може рівнятися! Далі, втримання Німеччини в доброму господарському стані підчас війни (коштом окупованих територій), щоб не довести до ситуації, яка мала місце в 1918 р., було осягнено. У війську гарне трактування поодиноких вояків, добрий військовий вишкіл, фізичне загартування, найбільш модерне озброєння, пропаганда й переконання про історичну місію німецького народу, робили ту армію непереможною! Розуміється під добрим проводом,–думав Гітлер, який був твердо переконаний про правильність своїх переконань і успіш-

ність своїх військових ходів, як чоловік вибраний історією, чи як нераз згадував, провидінням.

Каже до Ґудеріяна (грудень 1944): „Не треба пробувати мене поучувати. Я командував німецькою армією в полі п'ять років. Мав більше практичного досвіду, як хтось із генерального штабу міг взагалі надіятися" [3].

1.Leon Degrell. "The Streetcars of Moscow". The BARNES REVIEW, Nov.-Dec. 2006 pp. 48-52.

2. Chapman Pincher. "Traitors", St. Martin's Press, N. Y., N. Y., 1987, p. 299.

3. John Strawson. "Hitler as Military Commander", Barnes & Noble, N.Y., N.Y. 1995, pp. 132, 3

4. D. W. Michaels. "Marshall Zhukow in the Crosshairs of History". The BARNES REVIEW, Nov.–Dec. 2006, pp. 42-46.

Пам'ять

„ІДЕЯ СИЛЬНІША ВІД ЗБРОЇ..."

„Здобудеш Українську державу або згинеш у боротьбі за неї!"–цій клятві до кінця життя був вірний ветеран ОУН-УПА, відомий в Україні й діяспорі письменник, публіцист, громадський діяч, щирий патріот і меценат, Почесний громадянин м. Бережани, **Юрій Борець-„Чумак"** з Австралії. 11 грудня 2006 р., після важкої хвороби, відійшов у вічність. Народився він 26 березня 1922 р. в с. Лубно поблизу Перемишля (тепер територія Польщі) в патріотичній українській родині. Навчаючись у школі, вступив у ряди підпільної ОУН, згодом–в УПА. Булавний Ю. Борець-„Чумак", учасник бойових дій, зі своєю сотнею вів запеклу боротьбу з більшовиками й німецькими окупантами.

Опинившись після багатьох митарств у Австралії разом із дружиною Тетяною, Ю. Борець стає відомим підприємцем, меценатом, публіцистом. Він–автор книг „УПА у вирі боротьби", „Рейд без зброї", „З найкращими", „Шляхами лицарів Ідеї і Чину", „За Україну, за її волю", „Слово до молоді", „Боротьба з двоголовою гидрою", „Незборимі русичі-українці", „ОУН і УПА в боротьбі за Українську Державу". Кілька років тому Ю. Борець-„Чумак" спонсорував 1 млн. долярів на фільм „Залізна сотня" (про бойові дії УПА).

В останні роки життя Юрій Борець усі свої зусилля спрямовував на патріотичне виховання української молоді. Полум'яні патріотичні твори Ю. Борця дарували нашим юним і старшим краянам представники його родини і сл. п. Іван Гавдида з друзями-націоналістами.

„Ідея сильніша від зброї, сильніша від усього на світі"–основний мотив життя і творчості видатної людини–Юрія Борця–„Чумака", котрий заповідав, не шкодуючи сил, захищати й розвивати свою державу, збудувати її міцною, де українці матимуть гідне життя.

***Тетяна БУДАР**, м. Бережани, Тернопільська обл.*

Спомини

Микола КАЛЕНЮК

АВТОБІОГРАФІЯ

Я народився 19 грудня 1925 р. (у пашпорті 2.І.1926 р.) в с. Пісочна, Миколаївського району, Львівської области. Мій батько Омелян був греко-католицьким священиком, парохом сіл Пісочна й Черниця. Нас було п'ятеро дітей (я наймолодший). 6-ту клясу закінчив в с. Черниця в 1938 р., потім поступив до гімназії в м. Стрий. Коли прийшли більшовики, перейшов у Львівську 1-у академічну гімназію, де директором був Мечник. Зимою 1939 р. був змушений (нелеґально) виїхати й опинитися в м. Жешув (Польща), де були всі мої рідні, крім батьків, бо батько не хотів покинути своїх парохіян. В 1940 р. вчився в гімназії в м. Ярославі. В 1941 вернувся додому, де згодом поступив до гімназії (філії, як тоді називали) на вул. Пекарській, де директором був Радзикевич. В 1941 р., при відході більшовиків, мій батько чудом врятувався від пострілу (стаття в газеті „Українські вісті"–„В кігтях НКВД"–1941р. чи 1942 р.). В гімназії очолив ВСУМ (вих. спільноти української молоді), заступником був Богдан Бандура.

В 1943 р. вступив у дивізію „Галичина"–Брно. Ґайделяґер, потім Мерхінген (Франція), де закінчив вишкіл зв'язку. Потім Нойгаммер–командир відділення зв'язку при штабі дивізії у дивізіоні зв'язку. Пізніше фронт–Броди (оточення, прорив). Прийшов додому, але батьків уже не застав–виїхали. Очевидно я мав змогу теж виїхати (бо німці ще були біля двох тижнів), але рішив залишитися.

Коли прийшла радянська армія, я поїхав до Львова, де разом з моїми одноклясниками Лесею Блавацькою та Іреною Юхнович поступили в Інститут радянської торгівлі, поміг нам в цьому колишній математик Білинський, якого ми називали в гімназії „Дзюньо" (потім я дізнався, що він загинув у Сибірі). Там провчився недовго, перейшов у гірничий технікум.

12 грудня 1945 р. я був арештований, а в липні 1946 р. засуджений воєнним трибуналом в м. Івано-Франківську на 15 літ каторги і 5 літ позбавлення прав за участь у дивізії „Галичина" й ОУН-УПА. Потім пересилка у Львові, тюрма „Бриґідки" у Дрогобичі, потім знову пересилка товаровими вагонами до Красноярська, трюм пароплава „Сталін" по Єнісею до Дудінки, і накінець Норильськ–11-ий каторжний табір, одиночна камера, бараки, параші, ґрати, колючий дріт, 12-14 годин каторжної праці. Потім відібрали „особо опасных преступников" і перевели в так званий 3-ій горлаг, який підпорядковувався тільки Москві й охоронявся військами НКВД. Тут я одержав новий номер К-502 (старий забув). Про перебування в цім таборі смерти

можна було б написати томи, одне тільки скажу, що 1953 р. (кінець літа) було розстріляно більше ніж 100 чоловік і більше ніж 200 було ранених. Після цього звірського сталінсько-беріївського бенкету ми, медики (я тоді працював у лікарні), дві доби не виходили з операційних залів. Розкидали після цього по різних лагерях і тюрмах. Це ніколи не забудеш! (Див. „Норильське повстання" В. Малкоша, ст. 81)

В травні 1955 р. по суді мене випустили на волю. Підписав до кінця свого життя поселення, ходив кожні 10 днів до комендатури. В 1956 р. поселення зняли, але я не мав права жити у великих містах, а в Галичині не можна було й мріяти. Я ніяк не хотів одержувати радянський пашпорт. Батько присилав мені запрошення за запрошенням, але мене „не пущали".

Одружений, маю дві дочки Ірену й Марусю (обидві інженери, працюють в м. Норильську) та внучка Сергійка. Батьки мої виїхали (втекли) в 1944 р., жили в Команчі, де мій батько відбув 1 рік концентраційного табору (засуджений поляками). Коли вийшов, був єдиним греко-католицьким священиком в Команчі на всю Польщу, а після його смерти в 1961 р. церкву передали російській православній церкві. Тепер в Команчі нова церква, побудована за допомогою українців Канади, а православний „батюшка" теж виїхав до Канади. В Команчі я був у 2000 році на могилі своїх батьків.

В 1983 р. ми з дружиною виїхали врешті на Україну в м. Нікополь Дніпропетровської области, хоча мені дуже хотілося до Львова, але й тоді туди мене „не пущалі". Живемо в двохкімнатнім помешканні–кооперативному. Це те, що заробили за 35 літ праці в Норильську на півночі, де 3 місяці весна, літо і осінь, а 9 місяців зима. В 1992 р. одержав з Львівської прокуратури реабілітацію, хоча й тепер таких, як я, в нашій державі не дуже...

До міста моєї короткої юности–Львова стараюся кожного року хоч на тиждень їздити, але тепер все важче, здоров'я вже нікудишне. Побувати 9 літ 4 місяці й 11 днів у сталінському „курорті"–це не жарти, „лікувати вміли". Скільки моїх побратимів осталися там під Шмілтіхою (це гора, де закопували десятки кожний день–не хоронили, а саме закопували бульдозерами).

Дай Боже, щоб це ніколи не повторилося, щоб наші діти, і хоч би внуки та правнуки жили в „сім'ї вольній єдиній". За це ми боролися.

м. Нікополь,
3 квітня 1994 р.

P. S. У листі до своїх шкільних товаришок Микола Каленюк повідомив, що він змушений повернутися до дочки в Норильську. Від того часу не було від нього жодної вістки.

Володимир МАЛКОШ
м. Івано-Франківськ

НОРИЛЬСЬКЕ ПОВСТАННЯ: ЯК ЦЕ БУЛО

У Львові відбулася прем'єра кінофільму про Норильське повстання. Режисер М. Ткачук провів інтерв'ю зі 150 учасниками цього повстання в Україні, Росії, Польщі, Латвії, Естонії та Канаді, побував також у Норильську на місці подій.

Володимир Малкош був там у 3-му каторжному концтаборі й брав участь у повстанні. Засуджений на 15 років „ктр" (каторжних робіт + 5 років позбавлення громадянських прав). Відбув 10 + 3 рр.

...Норильськ був одним із центрів ГУЛАГу в СРСР. Там у багатьох концтаборах багато років у жахливих умовах перебували десятки тисяч політв'язнів, переважно українців, колишніх членів ОУН, вояків УПА та інших формувань, борців за волю з Прибалтики, республік СРСР. Більшість було засуджено у 1945-1947 роках до покарання на 10 років виправно-трудових таборів (ИТЛ) та трьох років позбавлення громадянських прав. Найбільш небезпечних для СРСР засуджено до 15 або 20 років каторжних робіт (КТР) та п'яти років позбавлення громадянських прав. Каторжани були в таборах особливо суворого режиму. З 1948 року засуджували до 25 років робіт полегшеного режиму (ИТЛ). Морально і фізично гноблені, тяжко працюючи по 12 годин, без вихідних, в голоді та холоді, переносячи знущання наглядачів, в'язні масово вмирали, особливо каторжани. Їх ховали без написів у масових могилах на цвинтарі під горою Шмідтіхою.

У 1953 р. помер кат Йосиф Сталін. Політв'язні полегшено зітхнули, але режим не став легшим. І в норильських концтаборах почалися окремі бунти, що їх криваво придушували. Але найдовше тривало повстання в третьому каторжанському таборі, де перебувало понад чотири тисячі політв'язнів. Початком цього послужив розстріл в'язнів так званого бараку посиленого режиму (БУР), що не змогли витерпіти знущань і почали прориватися у загальну зону. Тоді було вбито шістьох осіб, близько десяти поранено. Піднявся на ноги весь табір. Вигнали наглядачів, відкрили бараки, що їх на ніч закривали, політв'язні (а були там тільки політв'язні-каторжани) проголосили страйк і вибрали з-поміж себе 15 членів–комітет, до якого ввійшли представники різних національностей, він почав керувати табором.

В'язень–греко-католицький священик відправив похорон розстріляних, а комітет поставив вимогу перед владою, щоби та прислала комісію для розслідування. Прибуло декілька комісій: місцева, з Красноярська та з Москви. Всі обіцяли полегшення. У той час генсек арештував Берію, і це стало причиною нерішучості влади. В'язні різних національностей створили любительські хори, які втішали політв'язнів, що були готові на все і не хотіли здаватися. Аби повідомити громадян Норильська про події в каторжанському концтаборі (табір містився на околиці міста), придумали піднімати високо повітряних зміїв, до яких були прикріплені сотні летючок, які вітер розкидав по місту. Врешті 4 серпня, через два місяці після початку повстання, серед ночі, а ніч тоді була ясна (полярна), вдерлися на територію табору озброєні до зубів червонопогонники на машинах і почали стріляти по в'язнях. Було вбито більше сотні в'язнів, багатьох поранено, членів комітету вивезли в тюрму. Але після цих подій режим утримання політв'язнів полегшав: було знято з одягу номерні знаки, зменшено час праці, дозволено частіше листування з родинами й отримувати посилки, на ніч бараки уже не закривали, облаштовано бібліотеку, де крім книжок були й газети. Почали діяти спеціяльні професійні курси, „крутили" кіно. Слідчі справи „малоліток" (засуджених до 18 років життя) влада переглядала, і їх звільняли з ув'язнення. У 1956 році проголошено амністію для тих, хто під час війни співпрацював з німцями. З 1956-го почали переглядати слідчі справи засуджених на термін понад 10 років і їх відпустили на волю.

Норильське повстання поширилося в інші місцевості Сибіру. Про нього довідався весь світ. Це повстання розхитало політичний режим у СРСР, і після нього з'явилися шістдесятники, члени гельсінських спілок та інші дисиденти. Початок розвалу Радянського Союзу пішов із Норильська.

Фільм про норильське повстання створила українська діяспора з Канади. Його демонструватимуть по всій Україні і діяспора обіцяє зібрати для цього кошти.

„Галичина", № 105 (3281)

Що на совісті Леоніда Брежнєва

Придушення чехословацького демократичного повстання 1968 року.
Введення радянських військ в Афганістан у 1979 році.
Заслання у місто Ґорький (Нижній Новгород) академіка Сахарова.
Висилка з СРСР Олександра Солженіцина.
Масові політичні репресії проти дисидентів.

Див. статтю ст. 22

Гумор і сатира

Ро-Ко

ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ПАЛИТЬ!

Ця справа складніша, ніж ради сьогоднішньої Верховної Ради, тому потребує відповідного вступу-пояснення. Йдеться не про якогось-там головнокомандувача, а про Верховного Головнокомандувача усіх збройних сил України, навіть якщо він не знав, що „усі" його сили робили. Наприклад, на острові Тузла.

По-друге, це відноситься до колишнього Головнокомандувача, який носив славне ім'я —Кучма Леонід Данилович.

По-третє, він був і Президентом—з великої літери—бо все, що робив, було „Велике": бодай в очах його приклонників і прихильників і любителів приватизації, що створила олігархів. Хоч у цьому Великому племені олігархів один „Великий"—прем'єрміністер Лазаренко—став мільйонером-дисидентом. І не зважаючи на його великий патріотизм і любов до Вітчизни, вибрав свободу радше в американській тюрмі, як у Вітчизняній. Хай і з Великої літери. Однак, вийняток доказує правило в політиці, як і в неточних науках.

Врешті, повернімося до основного поняття: „палити"—це те саме, що „курити". Бо воріженьки у східних степах України все палили, а на західних полях—тільки курили.

В радянській армії солдати палили махорку в трубках з газетного паперу. В інших папірках палення смакувало, як черствий хліб без масла. Це пояснює, чому газети були такі популярні на війні. Припускають, що червоноармійці „спалили" дивізійні газети, які захопили під м. Бреслявом, де вантажна машина Військової Управи через брак бензини залишилася з вантажем газет „До перемоги". Ці газети були „смачніші", ніж великовітчизняна московська „Правда". І тепер „До перемоги" не знайдете навіть у музеях.

Ветерани Великої Вітчизняної Війни, тобто Великої Вітчизни, як і згодом солдати й ветерани малої вітчизни ніколи не бачили, щоб їх Голокомандувач палив чи курив. Щонебудь. Цигарку, як колись курили шевці, чи люльку, як гетьман Сагайдачний, чи кукурудзяну файку, як американський генерал Мекартур, чи цигару-куба, як теперішній колишній кубинський президент—чи як його титулувати—Кастро. І всі вони знали, що для

справжнього солдата чи вояка не палити чи курити—це ненормально. Вояк без такої бойової заохоти й приємної принади не справжній солдат. Кожний ветеран це знає. А солдат на війні позаяк. Тож який був з Кучми головнокомандувач, як його ніхто не бачив з цигаркою, не говорячи вже про люльку?

А тут у часописі фотографія: президент Кучма Леонід Данилович з цигаркою. І якою довгою! Без мундштука. Як справжній головнокомандувач. хай і у відставці. Тримає в лівій руці ноншалянтно, збалансовано, як вправний жонглер. З ледве помітною усмішкою, немов би насолоджувався, обсервуючи смужку диму, що в'ється вужиком, немов з української ракети над Чорним морем, що летіла на російський літак з єврейськими пасажирами.

Почалася між мілітарними людьми дискусія. Що за містерія. Чому?

Бо часи змінилися!

Сьогодні, як не в усьому світі йде кампанія проти палення і куріння. Наприклад, в Канаді, забороняють курити в усіх публічних і півпублічних будинках і кімнатах там, де збирається більше, як одна людина. Навіть 10 метрів від дверей такого дому не можна собі пустити димка для приємности чи потреби. Бо кара—багато долярів!

Один коментатор гостро заявив, що грошова кара замала. Він би такого порушника післав на вигнання, як колись римський цезар поета Овідія, але не до Румунії, а до Північної Кореї, де, він чув, що корейський „людинобог"—втілений у постать президента Кім Чен Іл—як справжній Верховний Головнокомандувач, забороняє молоді, що курить, навчатися в університеті. Це на початок... А що далі він з ними робить—це державна таємниця. Бо Корея воліє розв'язувати проблеми великомасштабно, як політику з Америкою—атомовою бомбою...

Подані у вітчизняній газеті інші інформації про цю цигаркову подію тільки поглиблюють містерію кучмівської поведінки. Вперше від 1992 року його побачили з цигаркою прилюдно. Пишуть, що він з цигаркою в руці провів весь вечір прийому у російського посла Віктора Чердомирдіна, який відзначив 5 років свого перебування в Києві. Черномирдіна вся Україна відчуває, навіть, якщо не вся його знає чи впізнає. Бо він єдиний стабільний вектор у багатовекторній політиці України. І Росії. Почавши від Єльцина і

не скінчивши на Путіну. Бо Черномирдін уважається послом до держави України та губернатором губернії Україна. Або навпаки...

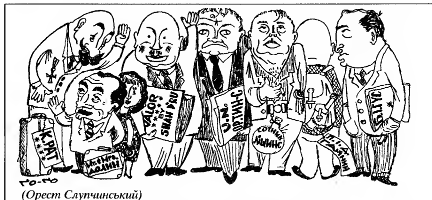
Далі часопис подав ось такі здогади: може Кучма веде невтішне життя на пенсії—він ще повний сили й енергії мужчина? Може тоді нова влада президента Ющенка йшла йому на нерви? Іт.д...

Репортер чомусь не згадав нову безкомпромісну силу Юлі Тимошенко, що може наводити страх не на одного політика, а на Кучму позаяк.

Вел, вел,—сказавши, причин можна знайти багато. Наприклад, Кучма міг солідаризуватися з Черномирдіним, якщо Черномирдін теж курець. Бо це політика—багатовекторна, типова для президента Кучми. Також Кучма міг підписати контракт з американською компанією на рекляму цигарок... від прибутку голова не болить.

Все таки ця небуденна подія піднесла імідж Президента Кучми як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, як не в очах народу то в анналах Вітчизняних істориків.

ЯК „ШАФА ГРАЛА" ДИВІЗІЙНИМ ВЕТЕРАНАМ У 1961 р.

(Орест Слупчинський)

Зліва: Ген. Михайло Крат, полк. Роман Долинський, його дружина Татяна, ген. Павло Шандрук (з своїми споминами "Arms of Valor"), хор. Любомир Ортинський, акредитований журналіст в U.N. (ООН), пор. Михайло Ліщинський, сот. Богдан Підгайний (з кишені наплечника визирає цівка револьвера), хор. Мирослав Бігус.

(Журнал „Шафа грає")

І. А. ГРИНЕВИЧ

ВИДАННЯ ВАРТІ УВАГИ

Володимир Сідак.
„Національні спецслужби в період Української революції 1917-1921 рр."

Видання Інституту історії України НАН, Академією Служби Безпеки України, видавництво „Альтернатива", Київ 2006, іменний покажчик, 320 ст.

Автор праці–Володимир Степанович Сідак, доктор історичних наук, кандидат юридичних наук, генерал-лейтенант, ректор Академії Служби безпеки України, є автором понад 60 наукових праць, з яких понад 20 присвячені історії спеціяльних служб України, подає історію постання органів державної безпеки УНР, періоду Центральної Ради, спецслужб Держави гетьмана Павла Скоропадського, специфіку розвідки та контррозвідки ЗУНР та діяльності спецслужб Державного центру УНР в екзилі. Монографія оперта на документації архівних фондів, які вперше відкрилися після 1991 р.

У монографії автор досліджує ключеві питання діяльности органів безпеки, особливості державної політики тогочасних механізмів діяльности та оперативности кадрових складів.

Джерельна база наукового дослідження автором була здійснена шляхом аналізу джерел, які характеризували оперативну обстановку (зовнішню чи внутрішню) або зображали функціонування інших державних інституцій України, які були причетні до оборонних зусиль, державного будівництва, зовнішньої політики Української держави.

Автор таким чином створив джерельну базу із понад 30-ти фондів Центрального державного архіву розміщеного у Києві та Львові як і рівнож Бібліотеки Народової у Варшаві, діяльності спецслужб Австро-Угорщини, Німеччини чи Росії.

Переглядаючи документацію, яка рівнож включає „Празький архів", який в цілості потрапив 1945 р. до СРСР в Москві, запримічується відсутність згадки про Корпус СС у Києві, та його „відділ жандармерії", який очолював сот. Петро Юрієв, який в перших роках УВО очолював розвідчий відділ у Львові, та із своєю дружиною, у крамничці. були „поштовою скринькою" для передач Ольги Басараб-Левицької та сот. О. Думіна.

Монографію можна уважати першою спробою комплексного розгляду історії, ролі і значення національних спецслужб у боротьбі за державність України у період 1917-1921 рр.

„Український Історичний Журнал"

Видання Інституту Історії України та Інституту Політичних і Етнонаціональних Досліджень. НАНУ, науковий журнал, заснований 1957 р., виходить 6 разів на рік.

Переглядаючи видання за травень-червень 2006, на 240 сторінках, знаходимо ряд студій історографії, джерелознавства, рецензій і хроніки наукового життя.

У виданні запримічується тематику студій, яка в більшості відноситься до подій, які творилися в режимі до часу відновлення державності.

Т. В. Вронська та О. Є. Лисенко аналізують особливості процесу формування штрафних батальйонів, підрозділів та сотень у Червоній Армії у період 2-ої світової війни. Роля правосуддя в цій справі (яке відноситься до призовників із західних областей) була оформлена 22 червня 1941 р. указом Президії Верховної Ради СРСР. Проблема дезертирів, особливо у перший період війни, була дуже значною. і причини не крилися у боягузтві; вояки були недостатньо озброєні та не мали відповідної підготовки.

В. М. Даниленко у своїй праці описує, на основі документів, розподіл Польської держави та встановлення радянського режиму в Західній Україні, масові репресії та переміщення населення із прикордонних полос. Не зник із розподілом Польщі колишній радянсько-польський кордон, на якому з 1 жовтня 1939 р. по 15 листопада 1940 р. було затримано 67 тис. осіб, з яких 21 тис. перебиралася у західні області, а 46 тис. у східні. Два документи подані автором представляють інструкції особливим відділам щодо використання складених у 1932 р. списків ворогів радянської влади на захопленній території противника та директиви заступника наркома внутрішніх справ СРСР І. І. Масленникова про охорону нових державних кордонів із датою 28 жовтня 1939 р.

Ярослава О. Іщенко порушує у своїй статті проблему запровадження на сучасному етапі муніципальної геральдики. Авторка висловлює й обґрунтовує необхідність наукової експертизи для новостворюваних гербів.

Є приємним враженням, що авторами є сучасні науковці України, з академічними степенями, якими вони дають доказ компетентности в сучасних дослідах історографії, що є доступною для них із архівних фондів.

НАГОРОДЖЕННЯ ВЕТЕРАНІВ УКРАЇНСЬКИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ НА СВЯТІ НЕЗАЛЕЖНОСТИ І ЗЛУКИ ЗЕМЕЛЬ УКРАЇНИ

Цьогорічне святкове відзначення Днів Незалежности і Злуки Земель України (22 січня 1918-1919) Конґресом Українців Канади, Відділ Торонто, було особливим, бо на ньому вшанували та нагородили пам'ятними медалями ветеранів українських формувань Другої світової війни, відданих борців за незалежну Українську державу. Святкування відбулося 21 січня 2007 р. в Українському Культурному Центрі.

Нагороджені ветерани українських збройних формувань Другої світової війни.

Фото: Мирон Капущак

До залі внесли державні прапори учасники ансамблю „Барвінок", а за ними–представники Української Стрілецької Громади, Братства Карпатських Січовиків, Української Повстанської Армії, Братства колишніх вояків 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії, Канадських Збройних Сил.

Із привітанням звернувся голова КУК, Маркіян Швець, який наголосив, „що саме ці дати, 22 січня 1918-1919 рр., записані золотими літерами в історії України та стали основою, на якій виховувалися наступні покоління борців-героїв".

Справжньою окрасою свята був славний хор „Веснівка" на чолі з дириґенткою Квіткою Зорич-Кондрацькою, який виконав 3 пісні.

Головний доповідач–надзвичайний і повноважний посол України в Канаді Ігор Осташ наголосив, що, розбудовуючи незалежну державу, ми повинні постійно звертатися до історичного минулого України, щоб черпати з нього належні уроки. Посол відзначив, що в Україні є ще декілька подій, які символічно можна назвати актами злуки: 22 січня 1990 р., коли вперше в історії України було збудовано живий ланцюг від Галичини до Києва і далі; Помаранчева революція, коли українці з усіх куточків світу, включно з українцями з Канади, з'їхалися на Майдан Незалежности до Києва і, як сказав І. Осташ, „витворили не ланцюг, а могутній непоборний щит, ставши на захист таких ідеалів, як єдність України, свобода слова, демократія, свобода права вибору і гідне місце у світовій спільноті". Він склав подяку ветеранам, борцям за незалежність України, тим, хто домагався відновлення Української держави і хто сприяв визнанню нової держави канадським урядом.

Опісля виступив танцювальний ансамбль „Барвінок" під мистецьким керівництвом Федора Даниляка, який виконав танці, що символізували з'єднання земель України.

Зворушливою точкою вечора стало нагородження пам'ятними медалями ветеранів.

Конґрес Українців Канади,
Відділ Торонто
нагороджує медалею "За Заслуги"

колишнього вояка
1-ої Української Дивізії
Української Національної Армії
за відданість у боротьбі за волю і
незалежність Батьківщини – України !

Було колись...

Roayl Canadian Legion Ukrainian Post 360
Testemonial Banquet, Toronto 1960

Королівський Канадський Легіон, Українська Станиця 360
Святковий бенкет, Торонто, 1960, готель „Роял Йорк",
з участю представників усіх ветеранських, церковних і громадських організацій.

ЗВЕРНЕННЯ ДО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Вельмишановний Вікторе Андрійовичу!

До Вас звертається перша українська військово-патріотична організація–Спілка офіцерів України, яка стояла у витоків відродження Збройних Сил України, приймала безпосередню участь у Помаранчевій революції підтримуючи Вас під час виборів на посаду Президента України.

Колишній Президент України Л.Кучма запровадив на державному рівні 23 лютого „День защітніка Отечества"–свята вшанування ганебної втечі „червоних героїв" на чолі з наркомом Дибенко від Кронштадту до Уралу і які були зупинені лише погрозою розстрілу, про яке в комуністичному СРСР до 1937 року соромилися навіть говорити.

Чи можемо ми, українці, святкувати в цей день, коли 23 лютого (8 березня за новим стилем) 1169 р.–московський (Суздальський) князь Андрій Боголюбський повністю пограбував і зруйнував Київ; 23 лютого 1918р. –большевицькі комісари по-звірячому замучили борця за національне визволення, відомого поета, автора національного гимну, першого Голову Кримсько-татарського мусульманського уряду Челебі Джихана; 23 лютого 1944 р.—радянські війська депортували чеченців і інгушів до Казахстану і Сибіру, а тому в цих народів, багато з яких проживають і на території України, це–День національної жалоби; 23 лютого (8 березня за новим стилем) 1946 р.–советська окупаційна влада почала ліквідацію Української Католицької Церкви?...

Наша, українська героїчна історія має непоодинокі приклади дійсного героїзму українських захисників нашої Вітчизни. І одним з найяскравіших, на нашу думку, прикладів такого героїзму є Бій під Крутами 29 січня 1918 р. Призначення загальнодержавного свята „Захисників України" на 29 січня сприятиме не словом, а ділом національно-патріотичному вихованню нинішніх захисників Батьківщини та реальному примиренню українських ветеранів 2-ої світової війни.

Просимо Вас, Вельмишановний Вікторе Андрійовичу, своїм Указом відмінити Указ колишнього Президента України Л.Кучми про запровадження на державному рівні 23 лютого свята „Дня защітніка Отечества", та встановити своїм Указом наше українське Свято „Захисників України" 14 жовтня, дати доручення про святкування його в наступному році на державному рівні по всій Україні замість ганебного свята–„Дня защітніка Отечества" 23 лютого.

Наші пропозиції спрямовані на підтримку народного Президента України й мають за мету втілити давні мрії наших попередників–зробити українців господарями на власній землі.

Висловлюємо Вам, пане Президенте, нашу офіцерську повагу і підтримку у державотворчих справах та готовністю до подальшої співпраці. Бажаємо Господньої й народної допомоги й підтримки.

З повагою й добрими побажаннями.

за дорученням Виконкому Спілки офіцерів України.

голова Спілки офіцерів України,
народний депутат України II скликання
полковник В. БІЛОУС

6 грудня 2006

НОВИЙ ПАМ'ЯТНИК УКРАЇНСЬКИМ СІЧОВИМ СТРІЛЬЦЯМ У БЕРЕЖАНАХ

В неділю, 26 листопда 2006 р., у Бережанах Тернопільської області відкрито і посвячено 4-х метрової висоти гранітний пам'ятник Українським Січовим Стрільцям, споруджений на кошти зібрані Братством „Броди-Лев". На цьому місці ще недавно стояла невелика могила з дерев'яним хрестом і один з місцевих промовців розказав, що представники невеликої держави Австрії, які недавно відновлювали австрійський воєнний цвинтар з часів Першої світової війни, дивувалися, що велика незалежна Україна не вшановує своїх героїв, що боролися за її незалежність. З допомогою прийшла українська діяспорна організація „Броди-Лев", яка займається охороною воєнних могил.

Всім громадянам Галичини відома стрілецька пісня „Як з Бережан до кадри...", недалеко на горі Лисоні Українські Січові Стрільці у Першій світовій війні вели важкі бої з російською царською армією, що намагалася загарбати Галичину і задушити паростки свідомого українського життя, вплив якого поширювався на східну Україну.

В урочистості відкриття і посвячення пам'ятника взяла участь велика громада мешканців Бережан, району, Тернопільської і сусідніх областей, церковна процесія з хоругвами під проводом трьох священиків, керівники місцевої влади, велика група ветеранів УПА і дивізії „Галичина", керівники і члени громадських організацій, велика група пластунів у своїх уніформах.

Бережани, 26 листопада 2006 р. Зліва: М. Мулик, В. Малкош, З. Вовчук з Ів.-Франківська.

Погода була чудова. Виступало багато промовців, прекрасно співав церковний хор, аматори співали стрілецькі пісні, віршами прославляли героїв. Виступив також керівник будівельної фірми, яка спорудила пам'ятник, п. Каськів зі Львова і запевнив присутніх, що пам'ятник споруджено із висо-

коякісних матеріялів, з допомогою новітньої технології. і він стоятиме довгі роки, бо наші герої на це заслужили. Такі пам'ятники будуть виховувати в молодих поколіннях патріотизм і жертовність.

Навіть неприхильні українцям польські окупанти не сміли наважитися тривожити українські воєнні могили. Але коли прийшли зі Сходу комуністично-більшовицькі „визволителі" у 1939 р., то вони відразу взялися нищити українські церкви, пам'ятки релігії, історії, культури та українські воєнні могили і пам'ятники, щоби відібрати українцям їх історичну пам'ять про визвольну боротьбу за незалежність України. За 15 років теперішньої незалежности України центральна влада тільки цього року вперше відкрила гідний пам'ятник, присвячений бою під Крутами, і то після того. коли Братство „Броди-Лев" ще 10 років тому на свої кошти спорудило там і посвятило високу могилу з металевим хрестом і відповідним написом. Братство „Броди-Лев", засноване в 1953 р. в Нью-Йорку–це важлива організація, яка займається збором коштів для будови і охорони українських воєнних могил.

Після посвячення могили першим виступив священик, пізніше представники місцевої влади, а потім голова Братства ОУН-УПА Львівської області (він колишній дивізійник), а ще тернопільський голова УПА і ніхто з них не сказав, що пам'ятник збудовано на кошти Братства „Броди-Лев". Я попросив голосу і сказав про це та інші заслуги Братства „Броди-Лев", після мене побр. М. Бендина ще дещо додав. На пам'ятнику не написано, що він споруджений на кошти Братства „Броди-Лев".

Володимир МАЛКОШ

РІЧНІ ЗБОРИ ГАЛИЦЬКОГО БРАТСТВА

В суботу, 25 листопада 2005 р., відбулися у Львові Річні загальні делегатські збори Галицького Братства колишніх вояків 1-ої УД УНА. Цим разом, хоч не було ні снігу ні морозу, як минулого року, у зборах взяли участь майже втричі менша кількість делеґатів. Перед початком зборів не було голови Тернопільської станиці побр. Богдана Стасіва, який останнім часом хворіє, були відсутні колишні голови КУ Левко Войташ і Орест Зелінський, очевидно, теж через недуги, не було завжди активного, померлого минулого року, голови Дрогобицької Станиці; голова КУ Леонід Муха сидів притихлий і зажурений–перед тижнем померла його дружина.

Голови станиць і заступник голови Тернопільської станиці побр. Михайло Тарас прозвітували про діяльність. Всі вони подали велику кількість померлих і невелику активність через хвороби і немічність багатьох членів Братства. Голова Наглядової ради прозвітував про перевірку фінасової діяльности. Делеґати оцінили одноголосно діяльність Галицького Братства як задовільну.

Основною темою було повідомлення про закінчення спорудження Меморіяльного цвинтаря на місці битви під Бродами. Зараз там стоїть 600 хрестів, проведено Братством „Броди-Лев" переговори з Львівським Пластом про опіку над цвинтарем, на це виділено відповідні кошти. Держава визнала Меморіяльний цвинтар Дивізії історичною пам'яткою, яка охороняється законом і це, очевидно, важливий факт.

Голова Івано-Франківської станиці повідомив збори, що місцева влада далі зволікає з проголошенням офіційного визнання ветеранів Української Національної Армії борцями за волю України, як це зроблено відносно ветеранів ОУН-УПА ще понад 10 років тому. Гірко було слухати про це присутнім.

Не дивлячись на все, ми будемо продовжувати вимагати визнання, заявили івано-франківці.

Накінець голова Крайової Управи побр. Леонід Муха проголосив, що Галицьке Братство буде існувати так довго, поки не залишиться декілька живих членів, але Станиці отримали вказівку здавати в архів свої основні документи про свою діяльність.

Збори закінчено проспіванням Державного гимну. Пізніше всі присутні вийшли перед будинком до спільної фотографії, чого не роблено в попередні роки. Після цього всі якось дуже швидко розійшлися, видно всіми оволодів песимістичний настрій.

Володимир МАЛКОШ

3 грудня 2006 р.

ВОЛОДИМИР КАПЛУН ЗНОВУ В БУЕНОС АЙРЕСІ

В липні 2003 р. відійшов у вічність в Арґентині ВОЛОДИМИР КАПЛУН. Його поховано на міському цвинтарі Обера (Див. „ВК", ч. 2, 1977 і ч. 4, 2003).

За старанням та допомогою друзів-побратимів, ветеранів Дивізії „Галичина" 1-ої УД УНА та Братства „Броди-Лев", його тлінні останки прибули 23 листопада 2006 року на Український цвинтар Монте Ґранде. Усі українські радіопередачі Буенос Айреса і околиць на протязі 2 тижнів подавали інформативні дані про життєвий шлях та діяльність поета, гумориста, культосвітнього діяча і художника Володимира Каплуна.

Перепоховання відбулось в суботу 9 грудня 2006 рокув каплиці Українського цвинтаря в Монте Ґранде, де рівнож знаходиться могила в пам'ять Голодомору-Ґеноциду українського народу та пам'ятник Борцям за Волю України. Чисельна українська громада міста і околиць взяла участь в богослуженні в наміренні Володимира Каплуна. Поминальне слово в „Честь друга" відчитав його колишній побратим та співпрацівник в громадській праці ред. Іван Жибак. Згадку про його і свої особисті почуття відчитала його учениця і похресниця Маруся Головач. Голова Централі „Просвіти" П. Маслюк в своєму слові підкреслив велику заслугу покійного В. Каплуна в культурно-освітній діяльності в рядах української громади в Арґентині. Голова Фундації ім. Т. Шевченка М. Дмитрів підкреслив, що місце поховання В. Каплуна належно знаходиться між визначними діячами нашої громади.

На домовині виднів прапор Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, який зложив голова українського Пласту С. Липинський. Домовина з тлінними останками В. Каплуна поволі спускалась на дно могили, а присутні прощали його співом „Чуєш, брате мій, товаришу мій..."

РЕЗОЛЮЦІЇ

Першого З'їзду „Братства Вояків Першої Української Дивізії Української Національної Армії", що відбувся в днях 10-11 грудня 1949 в одному із міст [Ульм] Зах. Німеччини

1. Перший З'їзд „Братства Вояків Першої Української Дивізії УНА" вітає всіх вояків Української Дивізії, розсипаних по цілому світі, а зокрема пересилаємо наші привіти полоненим, нашим товаришам по зброї, що караються й досі в большевицькому полоні, та всім тим нашим товаришам, що дальше із зброєю в руках активно захищають наші ідеали в рядах УПА. Рівнож вітаємо колишнього головнокомандуючого Української Національної Армії ген. Павла Шандрука.

2. Перший З'їзд „Братства Вояків Першої Української Дивізії УНА" вітає обі українські Церкви, зокрема З'їзд вітає Їх Екселенцію Апостольського Візитатора українців у Західній Европі Єпископа д-ра Івана Бучка, як ревного заступника і опікуна Дивізії, всі українські братні організації кол. військовиків, УНРаду, ЦПУЕ [Центральне Представництво Української Еміґрації], Український Конґресовий Комітет та всі українські суспільні організації.

3. З'їзд стверджує, що теперішнє політичне становище в світі не дає ґарантії на забезпечення майбутнього членів Дивізії в Европі взагалі, а на терені Німеччини зокрема, тому З'їзд уважає, що члени Дивізії повинні використати всі еміґраційні можливості, зокрема З'їзд уповноважнює вибрати окрему еміґраційну комісію, як одиноку уповноважену заступати еміґраційні справи Дивізії, поробити всі можливі старання для здійснення еміґрації за океан, а в США зокрема.

4. Розраховуючи на труднощі та можливості невдачі еміґрації, З'їзд уповноважнює Тимчасову Управу Братства вжити одночасно всіх заходів для забезпечення хворих, інвалідів, непрацездатних та тих наших товаришів зброї і їх родин, які силою обставин будуть змушені залишитись в Европі взагалі, а в Німеччині зокрема.

5. Для проведення повищих завдань З'їзд зобов'язує Тимчасову Управу Братства держати сталий контакт з ЦПУЕ, СХС [Санітарно-Харитативна Служба], УКК з одного боку, та з американськими окупаційними властями, ІПО [Інтернаціональна Переселенча Організація] та німецькими державними чинниками з другого.

6. З'їзд зобов'язує Тимчасову Управу Братства порозумітись з членами Української Дивізії, що живуть по інших країнах і спричинитись до створення таких же Братств чи представництв на їхньому терені, з дальшою метою створення единого, об'єднаного братства.

7. З'їзд зобов'язує Тимчасову Управу Братства наладнати інформативну службу Братства шляхом відповідних пресових видань.

8. Тимчасова Управа Братства являється одиноким координуючим тілом, що репрезентує справи Дивізії на терені Німеччини.

9. З'їзд зобов'язує Тимчасову Управу Братства:

а) провести реєстрацію всіх членів Братства,

б) підтримувати зв'язок з членами Першої Української Дивізії УНА в світі та всіми іншими вояками шляхом видавання відповідного журналу,

в) видати пропам'ятну відзнаку Дивізії,

г) створити основи українського дивізійного музею-архіву,

д) змагати до створення здорових основ фінансової розбудови Братства.

10. З'їзд зобов'язує Суд Чести Братства, на засаді повної юридичної незалежности розглядати всі спірні справи членів Братства, а до часу вироблення власного судового статуту, користуватись таким же правильником Братства УСС.

11. З'їзд зобов'язує всіх членів Братства до повного послуху і підпорядкованости Органам Управи та підтримки її у всіх її задумах і починах. Між собою побратими повинні плекати ідеї побратимства та товариства зброї.

За згідність:

Козак Зенон, хор.
Секретар Президії
Першого З'їзду Братства Вояків
Першої Української Дивізії УНА

Резолюції Загальних зборів Станиці Торонто, 8 жовтня 1950 р.

1) Ми, бувші вояки Українських Армій, вповні солідаризуємося з Визвольною Боротьбою Українського Народу під сучасну пору на рідних землях.

2) Всіма силами змагатимемо до зорганізування Української самостійної військової одиниці на еміграції.

3) Ми, бувші вояки Українських Армій, готові на кожний заклик українського народу схопитися знов за зброю.

4) Як бувші вояки Українських Армій, будемо піддержувати кожну акцію наших політичних організацій в боротьбі за відновлення Самостійної Української Держави.

5) Кличемо всіх друзів, бувших вояків Українських Армій, стати в ряди зорганізованого вояцтва, щоб здійснити ідею, за яку протягом віків проливали кров Українські вояки.

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В днях від 1 листопада 2006 р. до 31 січня 2007 р. надійшли такі вплати на розбудову журналу:

по дол. 5.00: А. Кобаш–Нью-Джерсі, В. Рекуляк–Ст. Катеринс, В. Свобода–Монтреаль, Б. Кандюк–Нью-Йорк, П. Буняк–Нью-Джерсі **разом 25.00**

по дол. 10.00: Б. Шарко–Німеччина, І. Захарків–Німеччина **разом 20.00**

по дол. 15.00: Б. Баб'як–Квебек, О. Білоголовський–Нью-Йорк. Р. Хоміцький–Онтаріо. В. Качан–Оттава, Р. Бойко–Монтреаль, М. Драґан–Онтаріо, М. Височанський–Квебек, пані А. Бойчук–Торонто, М. Білик–Торонто, В. Сорочак–Чікаґо, Р. Свистун–Флорида, О. Лисенецький–Нью-Джерсі, О. Білак–Франція, С. Ткачук–Арізона, С. Климців–Торонто, пані О. Бойко–Альберта, І. Савка–Нова Шкоція, Г. Савка–Україна, пані М. Савка–Україна, В. Ґайовський–Вінніпеґ, Н. Бурбела–Нью-Джерсі, М. Рудзік–Торонто, В. Катеринчук–Торонто, І. Дудись–Торонто **разом 120.00**

по дол. 20.00: М. Бачинський–Монтреаль. Е. Бочан–Торонто, Станиця Братства в Калґари **разом 60.00**

по дол. 25.00: В. Мотика–Флорида, Л. Городник–Ґамільтон, П. Мандич–Нью-Гампшир, В. Дуб–Торонто, І. Шкільник–Ґамільтон **разом 125.00**

по дол. 35.00: І. Давидович–Монтреаль, С. Льос–Лондон, О. Шеґда–Ст. Катеринс, Б. Маців–Монтреаль, Р. Стефанюк–Нью-Йорк, А. Федоренко–Британська Колумбія **разом 210.00**

по дол. 45.00: В. Дутко–Іліной **разом 45.00**

по дол. 50.00: В. Мота–Монтреаль. І. Друневич–Торонто **разом 100.00**

Як нев'янучий вінок...

В сьому річницю смерти бл. п. хорунжого 1-ої УД УНА д-ра М. Мичковського на пресфонд „ВК" жертвує дружина Любомира **40.00**

В пам'ять покійного побратима Богдана Артимишина, який помер 13 грудня 2006 р. в Філядельфії, на розбудову „ВК" жертвують д-р Володимир і Нуся Мотики **50.00**

В пам'ять покійних побратимів М. Бігуса та Б. Артимишина на пресфонд „ВК" жертвує Р. Ґерасимович–М. Д. **100.00**

Замість квітів в пам'ять О. Торищака жертвує на „ВК" І. Цар–Детройт **15.00**

Замість квітів на свіжу могилу бл. п. мужа М. Пазія жертвує на „ВК" горем прибита дружина Наталка **100.00**

В пам'ять М. Бойчука, який помер 16 травня 2006 р., жертвує на „ВК" Я. Сиваник з Саскатуну **15.00**

Як нев'янучий вінок в пам'ять Юліяна Мартинюка, який упокоївся 29 жовтня 2006 р., на „ВК" жертвує горем прибита дружина Анна **100.00**

В пам'ять довголітнього зразкового члена нашої Станиці в Ньюарку, Осипа Головацького, який відійшов у вічність у стейті Флорида, складаємо на пресфонд „Вістей комбатанта"–Управа **50.00**

Замість квітів на могилу св. п. побратима Богдана Артимишина, члена Станиці дивізійників у Філядельфії, жертвують на пресфонд „Вістей комбатанта": **по 50 дол.**: Анна і Мирослав Кушніри, Марта і Ярослав Ставничі, Мирослава і Кенет Ваньо: **по 30 дол.**: Ліда і Зенон Завадовичі, Христина і Юрій Ференцевичі, Оксана і Михайло Комановські; **по 25 дол.**: Марія і Петро Кондрати, Марія Дж. Леськів, Марія і Джордж Чатирки, Іванна Мазурок, Надія і Осип Німиловичі, Богданна і Евген Михайліви, Марія і Олег Слупчинські, Марія і Богдан Качмарі; **по 20 дол.**: Роксоляна і Михайло Луціви, Стефанія і Ярослав Колодії, Петро Буняк, Володимир Данилів, Ольга і Роман Кобрини, Ірена і Осип Голинські, Ляриса Стеблій Дідаш; **по 10 дол.**: Ірена і Григорій Походжаї, Марія і Микола Бойчуки, Іванна і Микола Тимчуки **610.00**

Щиро дякуємо всім жертводавцям,
котрі не забувають про піддержку журналу.

І. Кушніренко–адміністратор

СЬОГОДНІ ЗНОВУ ДЗВОНИ ЗАДЗВОНИЛИ

Сьогодні знову дзвони задзвонили,
І кожний дзвін вдаряв мов грім в серця,
Це ж друга вірного у вічність проводжали
Друзі по зброї і вся його рідня.

Так з кожним роком у вирій відлітають
Де вже нема ні болю, ні страждань,
А душі їхні над Вкраїною витають
Мов старожили давніх сподівань.

І так літатимуть, мов ангели небесні
Допоки стане вільною земля,
Бо спати їм призначено завчасно,
Ще не докінчені задумані діла.

А діло їхнє, воля України,
Де чисте небо, плідная земля,
Де люд живе у щасті й де щоднини
У рідній мові славиться Отця.

Наталка Буняк

У третю сумну річницю відходу у вічність
коханої дружини, улюбленої мами і найдорожчої бабуні,

св. п. НАДІ КОСТРУБИ,

її глибокозасмучений чоловік Евген,
доня Ляриса, сини Орест і Адріян з родинами
у невимовному смутку в молитвах за спокій її душі,
просять Господа, щоб оселив душу покійної в Царстві небеснім,
де немає ні журби, ні смутку, а життя вічне і безконечне.

Вічна їй пам'ять!

Відійшли у вічність...

о. митрат ЯРОСЛАВ СОФРОН ГАЙМАНОВИЧ

24.III. 1924 – 12.IX. 2006

Див. „ВК" ч. 4, 2006

Отець митрат Ярослав був лагідної вдачі, чесною, культурною і товариською людиною, завжди готовий помогти та порадити. Любив природу і цінив її красу. Послуговувався тільки ровером. Автомобіля ніколи не мав. Був жертвенним на церковні, національні і наукові цілі. Жив майже монашим життям. Ввесь свій час виповняв читанням та молитвою.

Головна Управа Братства нагородила його відзнакою найвищого ступення–Золотим Хрестом за Особливі Заслуги.

Останнім часом терпів, бо невилічима хвороба охопила ввесь організм, але не нарікав. У всьому бачив Боже Провидіння. Хоча вже не говорив, і не приймав їжі, на вид відвідувачів, що з ним молилися, на звук рідної мови він відживав і з сльозами в очах виявляв їм свою вдячність.

15 листопада увечері в виповненій церкві Успення Божої Матері в Роземонт відправили священичий Парастас: Кир Стефан Хміляр–єпарх Торонто і Східної Канади, о. митрат Лев Чайка–генеральний вікарій провінції Квебек, о. Роман Лагола–декан Монтреалю, о. Евтимий Волинський–ігумен монастиря отців Студитів у Вудсток, Онтаріо, о. Богдан Чолій–декан Ст. Катеринс, Онт., о. Кен Новаковський–ректор Семінарії св. Духа в Оттаві, о. д-р Михайло Квітковський–духівник Семінарії св. Духа в Оттаві, о. д-р Ігор Мончак, о. Петро Двірник, о. Володимир Вітт, о. Ігор Ошімко. о. Петро Руднік, о. Олег Корецький–настоятель церкви Успення Божої Матері, Роземонт, о. Сергій Ґор, о. Володимир Кушнір–парох Собору св. Софії, Роземонт, о. д-р Ігор Куташ.

Проповідь українською, французькою і англійською мовами виголосив о. митрат Лев Чайка.

Почесні стійки з прапорами: Братства 1-ої УД, СУМ, Королівсько-Канадського Леґіону ім. Мазепи, ЛУКЖ та два шпаліри дивізійників віддали почесть покійному.

16 листопада в церкві Успення Божої Матері Архієрейську Службу Божу і панахиду відправили знову Кир Стефан Хміляр в асисті тих самих священиків, згаданих вгорі. Проповідь виголосив ігумен о. Евтимий Волинський.

Почесна стійка з прапором і два шпаліри дивізійників віддали останню почесть покійному. Почесні дружинники (Pallbearer's) відпровадили труну до притвору церкви. Над могилою прощальне слово виголосив побратим Евген Костюк. Дивізійники і чисельні присутні відспівали „Видиш, брате мій". Похований на цвинтарі Notre-Dame-des-Neiges Mth. Тризна відбулася в церковній залі Успення Божої Матері, якою провадив о. декан Роман Лагола. Від Станиці дивізійників поховальне слово виголосив побр. Богдан Маців, від священства–Владика Стефан Хміляр. Замість квітів на могилу, проведено збірку на потреби Духовної Семінарії.

Вічна Йому пам'ять!

Роман Бойко

МИРОН ПАЗІЙ

I.XII. 1921 – 24.XII. 2006

24 грудня 2006 р. залишив земне життя навіки Мирон Пазій.

Вступив до Української дивізії „Галичина" у вересні 1943 р. Був призначений до 2-ої сотні куреня спеціяльного призначення в Гайделяґрі. З цієї частини, після рекрутського вишколу, посланий на різні вишколи, остаточно до зенітної артилерії в Мюнхені–Баварія. Вишкіл закінчив з степенем десятника.

Він завжди казав, що не був гордий тим, чим він був або чим міг бути. Гордився тим, де він був, з ким він був і яка ідея змусила його взяти на себе обов'язки, які виконував дуже сумлінно.

З смутком,

Наталя ПАЗІЙ,
дружина

Мирон Пазій народився в селі Пуків на Рогатинщині. Був членом ОУН. У 1941 році брав участь у похідних групах на Велику Україну. Його в групі 5 осіб німці арештували й мали розстріляти. Мирон з товаришом втекли, а трьох згинули.

Вступив до дивізії „Галичина" й після війни відбув полон в Італії, а згодом в Англії. Приїхав до Канади й працював у провінційному міністерстві шляхів креслярем.

Був зразковим членом Станиці Братства дивізійників в Торонті, членом управи й згодом контрольної комісії, в якій він прискіпливо виконував свої обов'язки.

Дружині Наталі й всій Родині висловлюємо наші глибокі співчуття.

Управа Станиці

БОГДАН АРТИМИШИН
2.V. 1920 – 13.XII. 2006

Старшинська школа, 1944

Мгр. Богдан Артимишин народився в селі Пристань, Львівської області. Народну школу закінчив в селі, а гімназію в Камінці Струмиловій у 1939 р. Прихід більшовиків перервав його студії на Львівській Політехніці, які він продовжував, вернувши до Галичини в 1941 р. Коли організували Українську Дивізію, Богдан зголосився в її ряди. Закінчив старшинську школу, служив офіцером в артилерійському полку і перебув полон в Ріміні, Італії.

З полону Богдан поїхав до Мюнхену, де продовжував студії хемії у Мюнхенській Політехніці. Брак ляборaторійних приміщень в повоєнних часах унеможливив закінчення приписаних вправ, тому Богдан перейшов на фармацію, яку закінчив дипломом в 1950 р. В Мюнхені він працював в аптеці як аптекар аж до виїзду до США, де він працював багато років як хемік у фірмі Allied Chemical. Згодом перейшов на державну працю до Department of Agriculture Research Center. Тут він опатентував три винаходи й працював двадцять років аж до пенсії у 1986 році. В цей час Богдан рівнож працював для Українського Народного Союзу.

Богдан брав активну участь у громадському житті. Він був довголітним касиром школи українознавства „Рідна Школа", був членом у дирекції Української Щадниції. Праця в Братстві була його життям, так що Богдан безперервно уділявся: був головою Станиці Братства в Філядельфії кілька каденцій та головою Крайової Управи дві каденції. Впродовж довгих років він заступав інтереси Братства в громадських організаціях. Він очолив діловий комітет для здійснення окремого дивізійного цвинтаря на українському цвинтарі св. Марії у Фокс-Чейс. Цікавився фотографією все своє життя, а свою довголітну працю завершив монтажем Дивізії та Братства, який подарував Братству.

Дружина Теофіля

Бл. п. Богдан Артимишин помер 13 грудня 2006 р. Парастас був відправлений 18 грудня у погребному закладі Насевича. Прощальне слово виголосив голова Станиці Братства побр. д-р Олександер Білик. Похорон відбувся 19 грудня 2006 з закладу Насевича до церкви Царя Христа в Найставн на дивізійний цвинтар у Фокс-Чейс, ПА. У всіх похоронних відправах брали участь члени Станиці з прапором, було присутніх п'ять членів Крайової Управи Братства.

Родині покійного пересилає найщиріші вислови співчуття

Управа Станиці Братства у Філядельфії

(Див. пожертви на пресфонд на ст. 99)

ІВАН ДУБИК

19. І. 1919 – 17. IX. 2006

Іван Дубик народився в с. Цетулі Ярославсього повіту. Помагав після закінчення школи в сімейному ткацтві й працював на полі. Мати померла, коли Іван був немовлям. Батько одружився вдруге.

Покликаний у Червону Армію в 1940 р. до Кривого Рогу. З вибухом війни в 1941 р. його частина відступає під Харків, де він попадає в німецький полон. Втік з полону й аж у листопаді повернувся до Цетулі.

В серпні 1943 р. пішов служити до дивізії „Галичина" з 21 хлопцем зі села. Після вишколу приділено його до санітарної частини, з якою в липні 1944 року був на фронті під Бродами. На щастя, його частина не попала в оточення. В середині серпня, перебраний в цивільний одяг, прийшов додому. Тут треба було скриватися перед польськими сусідами й польською комуністичною владою. Все-таки на початку жовтня був арештований міліцією з Радави й запроторений у табір в Ярославі, а згодом – у перемишльську в'язницю. Засуджено його на смертну кару, яку згодом замінено на 25 років ув'язнення. Кару відбував у Коронові б. Бидґощі, у Вронках, а останні три роки працював у копальні „Дмитрова" на Сілезії. На волю вийшов в 1953 р. і повернувся до родини, яку виселено в „Акції Вісла" до Ольштинщини, а її майно сконфісковано. Деякий час працював і проживав у Сувках неподалік Лелькова.

В 1953 році одружився з Катериною й вони мали три дочки: Марійку, Мирославу й Ірку (яка померла). Завдяки спонсорству брата Катерини, Олекси, сім'я еміґрувала до Канади у 1959 році, до Вінніпеґу, де Іван працював у фірмі „Етна Гітінґ" до пенсії. Він відновив знайомство з своїми друзями з України, помагаючи їм у віднові їхніх домів.

Був членом церкви св. о. Николая й помагав у господарстві парохії. Залюбки працював у своєму городі, вирощуючи прекрасні помідори й пильнуючи овочеві дерева.

Перший його внук Адріян народився у 1984 році. Згодом Олег, Орест, Андрій та Оленка. Кожного року він приїжджав до Торонта, щоб з дочками й зятями – Богданом Лещишиним і Юрієм Водославським і їхніми дітьми провести цілий жовтень.

Похований з церкви св. о. Николая на цвинтарі Святої Родини у Вінніпеґу.

Михайло БОХНО

ВОЛОДИМИР ЛОДЗЮК

1.III. 1921 – 11.XII. 2006

Відійшов у засвіти побратим Володимир Лодзюк, ще недавно дуже активний і завжди повний посвяти член Управи Станиці Нью-Йорк. Похорон відбувся на цвинтарі св. Андрія Первозваного в Савт-Баунд-Бруку, НДж.

Володимир Лодзюк народився в уславленому Іваном Франком бойківському містечку Бориславі. Один з перших зголосився до Дивізії. По рекрутському вишколі призначений до бойової ґрупи „Баєрсдорфа", брав участь у першій воєнній акції Дивізії на Холмщині проти більшовицьких партизанів Ковпака. В кінці березня група вернулася до Нойгаммеру. Його призначили на підстаршинську школу до преславного на цілу Німеччину, майже леґендарного вишколу в Лявенбурґу, яку він закінчив успішно з ранґою десятника. Перейшов бойові кампанії у Словаччині, 500 км марш до Юґославії, в горах Словенії і закінчив воєнні дії в горах Штирії під Фельдбахом.

Мого близького Друга Влодзя (Ладзько, як ми називали) я пізнав в прекрасно положенім ДП таборі, біля мальовничого містечка Берхтесґаден. В цей час, в деяких ДП-таборах, присутність дивізійників не була дуже бажаною, тому гуртувалися разом, підтримували та помагали один одному. Мене, щойно прибулого сюди весною 1947 р., Влодзьо скоро освідомив про цю ситуацію: ми і вони–ми „ті з могили" (так тоді дивізійники себе називали) та вони „камізельники" (так дивізійники називали деякий ДП-таборовий естаблішмент), разом з іншими побратимами своїм способом організували життя в ДП-таборах.

В 1950 році Влодзьо виїхав до США, а в 1953 одружився з Любою. В них народилися Віра, Ігор і Оксана. Влодзьо з дружиною Любою своє життя присвятили для добра дітей–освіті та вихованню в молодечій організації Пласт. Він виховував родину, як батьки виховували його. Не минула їх життєва трагедія. По довгій, важкій недузі померла Люба. Влодзьо ще більше присвятився вихованню дітей і вони покінчали високі студії та зайняли серйозні професійні становища.

В перших моїх днях в Нью-Йорку я знов зустрів Влодзя і ми включилися в діяльність Братства кол. вояків 1-ої УД УНА. В кожній акції чи імпрезі Станиці Влодзьо був причетний і заанґажований, його жертвенна праця була завжди глибоко оцінена. Перед недугою його вибрали заступником голови Станиці.

Діла його будуть живими в серцях дітей, внуків, які розкажуть своїм дітям про покійного Влодзя.

За Управу Станиці Нью-Йорк:
Орест „Ґо-Ґо" С. Слупчинський
голова Станиці

ЮЛІЯН МАРТИНЮК

26. X. 1920 – 29. X. 2006

Юліян Мартинюк народився 26 жовтня 1920 року в с. Куряни Бережанського р-ну Тернопільської обл. Одружився з Анною Бурштинською 26 вересня 1942 р. Вступив до Дивізії 1944 р. і служив санітаром у Словаччині, Словенії та Австрії, в боях під Фельдбахом. Після війни був у полоні в Італії (Белярія—Ріміні) та Англії (Suttonbride). По звільненні з полону в 1950 році приїхав до Канади.

В Торонті мав свій ресторан.

Активний член Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Торонті та член управи Братства Українців Католиків Канади при церкві о. Миколая.

Його дружину в 1949 р. заслали на Сибір (Хілоцький р-н, Забайкалля). Звільнена щойно в 1959 р., а в лютому 1960 р. повернулася в Україну. У 1977 р. Юліянові, після багатьох перипетій, вдалося спровадити її до Канади 7 квітня—на свято Благовіщення. Вони разом щасливо прожили 29 років.

Помер 29 жовтня 2006. Похоронного чину довершили о. митрат Димитрій Паньків та о. Олег Юрик з Свято-Миколаївської Церкви у Торонті. Похований на дивізійній ділянці цвинтаря св. Володимира в Овквіл.

У глибокому смутку дружина
Анна

ВОЛОДИМИР ГАБА

25.XI. 1928 19. XI. 2006

Володимир Габа народився у Судовій Вишні в родині Михайла й Стефанії з Помірків. Вже малим хлопцем залюбки приглядався до військових вправ і мріяв про військову кар'єру. В 1940 році в школі вивчав „воєнні уроки" й навіть був кандидатом до ленінградської академії ім. Фрунзе.

Під час німецької окупації вчащав до технічної школи у Львові й 1944 року вступив до Юнацтва протиповітряної оборони. Наприкінці війни Юнацтво мало бути включене в лави Української Національної Армії під командуванням генерала Павла Шандрука. Про воєнні часи В. Габа написав спомини (Див. „ВК" рр. 1970-71).

Після капітуляції він втік з репатріяційного табору. Його батьки з молодшим братом перебували в таборі Гайденав, Німеччина, звідки в 1947 р. виїхав до Канади на працю у провінції Альберта. Рік пізніше переїхав до Торонта. Грав у футбольному клюбі „Тризуб", а в боксі здобув чемпіонат „Золотої рукавиці" (Golden Glove) і був призначений до репрезентації Канади на Ігри Комонвелту (Commonwealth Games). Одружився в 1956 р. з Сонею Гордицею, вони виховали двох синів. Протягом 33 років працював у фірмах Swift і Canada Packers. На пенсії любив працювати в городі і вирощувати квіти. Внучка Соня була його розрадою у час хвороби.

Був активний в Ліберальній партії Канади й дорадником-приятелем міністра оборони, Пола Гел'єра, котрий прибув на дивізійну „Маланку" 13 січня 1967 р.

Похований на цвинтарі Св. Володимира в Оквіл з храму Успення Пресвятої Богородиці в Міссіссага.

Залишив у глибокому смутку дружину, двох синів, брата й родину в Канаді, США і Україні.

Стах ГАБА
брат

СТЕФАН СЕКРЕТА

14.XII 1914 – 10. XII. 2006

Якщо можна б взагалі схарактеризувати людину лиш декількома словами, то про Побратима Стефана Секрету, який помер в Нью-Йорку, треба сказати, що це була людина надзвичайно скромна і сумлінно працьовита.

Народився в Тисьмениці біля Станиславова.

Стефан був активним членом Станиці від початку її створення, тобто від 1952 р. Його тиха, але абсолютно щира готовність виконати всякі доручення члена Станиці була справді інспіруюча і він був винятково взірцевим її членом.

Похорон відбувся на цвинтарі св. Андрія Первозванного в Баунд-Брук НДж. Останнім коротким, але теплим словом попрощав побр. Стефана голова Станиці.

Хай чужа, але гостинна американська земля буде йому легкою, а пам'ять про нього буде з нами–його щирими друзями–назавжди.

За Управу Станиці Нью-Йорк
Орест С. Слупчинський
голова

МАРІЯН КУЦІЛЬ

14. II. 1918 – 31.VII. 2006

Маріян Куціль. суспільно-громадський і політичний діяч, народився в Мостиськах, Україна; помер у Мельборні, Австралія.

Вступивши до Української Дивізії, закінчив підстаршинський і старшинський вишколи. По війні еміґрував до Австралії. де був засновником Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, головою Крайової Управи, головою управи Станиці у Мельборні.

Похоронні відправи відбулися 3 серпня 2006 року в катедральному храмі св. Петра і Павла в Мельборні. Залишив у глибокому смутку дружину Мілю, сина Ореста з донькою Лесею. брата Романа в США, сестру Ірену Капко з чоловіком Романом в Австралії, ближчу й дальшу родину в Австралії, США і Україні.

Р. К.

ЗМІСТ (*Закінчення*)

ДО ІСТОРІЇ 1-ої УД УНА

ДИВІЗІЙНИКИ В УПА

ДО ІСТОРІЇ 2-ої СВІТОВОЇ ВІЙНИ

СПОМИНИ

ГУМОР І САТИРА

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА